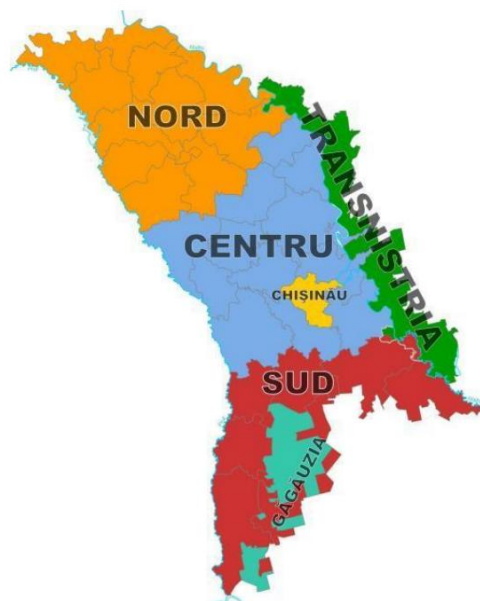

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 26 60 02, fax: (+373 22) 26 61 00,
web: www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

RAPORTUL DE AUDIT **al conformității asupra utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național de** **Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022 – 2024**

CUPRINS:

LISTA ACRONIMELOR	3
GLOSAR	3
I. SINTEZA	4
II. PREZENTAREA GENERALĂ	6
2.1. <i>Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală</i>	6
2.1.1. <i>Proiectele de dezvoltare regională</i>	7
2.1.2. <i>Programele de dezvoltare locală</i>	10
2.2. <i>Responsabilitățile părților implicate</i>	12
III. SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI	14
3.1. <i>Mandatul legal și scopul auditului</i>	14
3.2. <i>Abordarea auditului</i>	14
3.3. <i>Responsabilitatea auditorului într-un audit al conformității</i>	15
IV. CONSTATĂRI	15
4.1. <i>Obiectivul specific nr. 1: Administrarea și monitorizarea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală au fost asigurate conform cadrului legal în vigoare?</i>	15
4.2. <i>Obiectivul specific nr. 2: Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale au fost utilizate în conformitate cu exigențele legale?</i>	24
4.3. <i>Obiectivul specific nr. 3: Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale au fost utilizate în corespundere cu cadrul normativ aplicabil?</i>	38
V. CONCLUZIA GENERALĂ	50
VI. RECOMANDĂRI	50
SEMĂNĂTURILE ECHIPEI MISIUNII	51
<i>Anexa nr.1. Informații aferente domeniului auditat</i>	52
<i>Anexa nr.2. Sfera și abordarea auditului</i>	67
<i>Anexa nr. 3. Lista proiectelor de dezvoltare regională și locală auditate</i>	72

LISTA ACRONIMELOR

ADR	<i>Agenția de Dezvoltare Regională</i>
APC	Apel de Proiecte Competitive
CNCDRL	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale
CRD	Consiliul Regional de Dezvoltare
DUP	Document unic de program
FNDRL	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală
FNDR	Fondul național pentru dezvoltare regională
FEN	Fondul Ecologic Național
HG	Hotărârea Guvernului
INST	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
ONDRL	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală
POR	Program Operațional Regional
SIGPPDRL	Sistemul informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală
SND	Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2022–2028

GLOSAR

Entitate de implementare – instituție publică care asigură implementarea programelor și a proiectelor de dezvoltare regională și locală;

Măsură - o intervenție specifică în cadrul politicii de dezvoltare regională, a cărei implementare duce la atingerea unui rezultat;

Plan anual de finanțare – listă a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală, care include valoarea resurselor aprobate anual de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale pentru fiecare program și proiect, în limitele resurselor disponibile;

Politică de dezvoltare regională – ansamblu al instrumentelor și al măsurilor pe care autoritățile administrației publice centrale și locale le aplică într-o regiune de dezvoltare pentru asigurarea creșterii competitivității și a dezvoltării durabile;

Plan anual de implementare – document de planificare anuală a procesului de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională;

Program operațional regional – document de politici elaborat, pe termen mediu, la nivel regional;

Strategia națională de dezvoltare regională – document principal de planificare a dezvoltării regionale, care reflectă politica națională în domeniu și introduce mecanismele naționale ale acestei dezvoltări;

Sistemul informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală - instrument pentru gestionarea și evidența proiectelor de dezvoltare regională și locală care centralizează toate datele și informațiile referitoare la aceste proiecte într-o bază de date unică, oferind accesul la informații, atât agregate, cât și în detaliu, angajaților din cadrul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agențiilor de Dezvoltare Regională, Oficiului Național de Dezvoltare Regională și Locală, precum și din cadrul altor autorități publice implicate în procesul de planificare, implementare și monitorizare a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

I. SINTEZA

Dezvoltarea regională și locală reprezintă un pilon strategic al progresului economic și social, având ca scop asigurarea unei creșteri echilibrate între diferite zone ale țării și crearea de oportunități egale pentru toți cetățenii. Prin modernizarea infrastructurii, susținerea investițiilor și asigurarea accesului echitabil la servicii publice de calitate, dezvoltarea regională și locală contribuie la creșterea economică sustenabilă și la îmbunătățirea semnificativă a nivelului de trai.

Deși, anual, din bugetul de stat sunt alocate resurse financiare considerabile pentru dezvoltarea regională și locală, Republica Moldova continuă să se confrunte cu provocări în acest domeniu, generate de lipsa unei viziuni strategice coerente și consecvente privind planificarea și implementarea politicilor de dezvoltare teritorială.

Ținând cont de importanța tematicii abordate și de obiectivele strategice naționale trasate de Parlament¹ și Guvern² pentru dezvoltarea regională și locală a țării, Curtea Conturi, în temeiul Legii privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova³ și Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025⁴, a inițiat misiunea de audit în cauză. Scopul misiunii de audit a constat în evaluarea conformității utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022 – 2024. Ca urmare, au fost oferite părților implicate și interesate informații relevante despre modul de administrare și monitorizare a Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, precum și despre modul de utilizare a resurselor financiare alocate din Fondul pentru implementarea proiectelor regionale și din Fondul pentru implementarea proiectelor locale.

Prezenta misiune de audit a fost realizată în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI (ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000), pus în aplicare de către Curtea de Conturi, și cu cadrul de reglementare intern, abordarea auditului fiind bazată pe riscuri, cu oferirea unei asigurări limitate, prin aplicarea angajamentului de raportare directă. Activitățile de audit au fost orientate asupra acelor procese și mecanisme de gestionare a Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală care sunt predispuse unor neconformități semnificative, cu accent pe respectarea principiilor de bună guvernare și identificarea oportunităților de îmbunătățire.

Auditul conformității asupra utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022-2024, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil, a constatat deficiențe în aria de audit, care, în unele cazuri, au afectat administrarea corectă a resurselor financiare publice, precum și împiedică atingerea obiectivelor proiectelor investiționale finanțate din Fond. Această concluzie este susținută de următoarele constatări ale echipei misiunii de audit:

- ***Conformitatea administrării și monitorizării Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală***

- ✓ Ca urmare a adoptării întârziate a unor acte normative și a neactualizării Manualului operațional, nu sunt clare procedurile de implementare și coordonare a proiectelor de dezvoltare regională și locală (pct.4.1.1.).
- ✓ Lipsa coordonării și sinergiei între politicile sectoriale și politica de dezvoltare regională condiționează fragmentarea politicilor publice, necorelarea intervențiilor, dificultăți în planificarea integrată și în atingerea țintelor stabilite la nivel național, ceea ce poate reduce eficiența utilizării fondurilor publice și limitează capacitatea politicii de dezvoltare regională de

¹ Legea nr. 315/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

² Hotărârea Guvernului nr. 40 din 26.01.2022 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028.

³ Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova.

⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 17.12.2024.

a contribui la realizarea obiectivelor strategice, inclusiv a celor prevăzute în SND „Moldova Europeană 2030” (pct.4.1.1.).

✓ Deși CNCDRD a aprobat decizii și ghiduri pentru programe regionale, lipsa justificărilor financiare aferente programelor locale poate afecta transparența și eficiența proiectelor finanțate din FNDRL (pct.4.1.2.).

✓ La documentarea, justificarea și arhivarea activităților Comisiei interministeriale nu se respectă pe deplin cerințele procedurale și de documentare, ceea ce nu asigură trasabilitatea deciziilor și posibilitatea de a verifica aplicarea uniformă și obiectivă a criteriilor prevăzute în Ghidurile apelurilor de concurs (pct.4.1.3.).

✓ Lipsa unei raportări uniforme și a unei corelări clare între indicatorii aprobați și cei prezentați de ADR-uri limitează capacitatea de a evalua progresul real și trasabilitatea proiectelor implementate (pct.4.1.4.).

✓ Aprobarea tardivă a Manualului operațional aferent activității ONDRL a generat dificultăți în desfășurarea achizițiilor publice organizate de către APL în cadrul Programului Național „Satul European -1” (pct.4.1.5.).

✓ Implementarea parțială și întârziată a SI GPPDRL limitează semnificativ capacitatea acestuia de a realiza o monitorizare digitală eficientă și transparentă a proiectelor de dezvoltare regională și locală (pct.4.1.6.).

• ***Conformitatea utilizării mijloacelor financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale***

✓ Neactualizarea Cererilor de finanțare înainte de semnarea Contractului de finanțare a generat necorelarea între documentele de bază ale proiectului (pct.4.2.1.).

✓ Lipsa unei evaluări exigente a capacității de cofinanțare a beneficiarilor la nivelul de implementare a proiectelor a condiționat blocarea fondurilor prin finanțarea inefficientă a unor proiecte care ulterior au fost sistate sau compromise (pct.4.2.1.).

✓ Proiectele regionale de aprovizionare cu apă și sanitație prezintă o implementare fragmentată și un grad redus de racordare a consumatorilor, având ca efect nefuncționalitatea sau subutilizarea infrastructurii. Pentru alte proiecte care au inclus componente de eficiență energetică, lipsa unui audit energetic prealabil a făcut imposibilă cuantificarea beneficiului real, a reducerii de consum și a justificării tehnico-economice a investiției (pct.4.2.2.).

✓ Deficiențele din procesul de transmitere a costurilor investiționale nu asigură gestionarea conformă a proiectelor de dezvoltare regională (pct.4.2.3.).

• ***Conformitatea utilizării mijloacelor financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale***

✓ Deși cadrul normativ adoptat în anul 2022 a reușit să consolideze și să uniformizeze mecanismul de finanțare a proiectelor locale prin FNDRL, etapa inițială de implementare a Programului Național „Satul European -1” a fost afectată de probleme structurale privind calitatea documentației, de lipsa de coerență strategică și de dificultăți în preluarea proiectelor anterioare. Astfel, implementarea proiectelor locale la etapa inițială a fost afectată de calitatea necorespunzătoare a documentației tehnice și de capacitatea redusă, în unele cazuri, a APL în procesul de asigurare a durabilității investițiilor (pct.4.3.1.).

✓ Deși CNCDRD a aprobat majorări de alocații financiare pentru mai multe proiecte, suma efectiv debursată din FNDRL pentru aceste proiecte a rămas sub nivelul alocațiilor aprobate inițial, fiind suplinită prin mecanismul de cofinanțare asigurat de Guvernul României prin programul de asistență tehnică și financiară, parte din ajutorul nerambursabil de 100 000 mii Euro (pct.4.3.2.).

✓ Proiectele locale de apă și canalizare, ca și în cazul celor regionale, au fost segmentate sau insuficient planificate. O situație similară se atestă și în cazul unor construcții complexe care necesită resurse financiare suplimentare pentru remedierea deficiențelor inițiale și asigurarea implementării integrale a proiectului (pct.4.3.3.).

✓ Deși procedura de constatare a costurilor este reglementată, unele APL reflectă neuniform costul investițiilor, ceea ce afectează acuratețea evidenței contabile (pct.4.3.4.).

Constatările și concluziile detaliate asupra aspectelor auditate în cadrul misiunii de audit, redate în compartimentele respective ale prezentului Raport de audit, au fost comunicate entităților vizate și acceptate.

Concomitent, în vederea eliminării deficiențelor constatate, s-au formulat recomandări, care au fost comunicate și agreate de părțile implicate.

II. PREZENTAREA GENERALĂ

2.1. Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală reprezintă un instrument financiar al statului, creat pentru susținerea implementării politicilor publice în domeniul dezvoltării regionale și locale, îndreptat, în mod prioritar, spre zonele defavorizate din regiunile de dezvoltare. Scopul principal al Fondului este de a reduce disparitățile teritoriale, de a stimula creșterea economică echilibrată și de a îmbunătăți condițiile de viață ale populației prin finanțarea proiectelor cu impact durabil la nivel regional și local.

Volumul Fondului se aprobă anual, prin Legea bugetului de stat, în corespundere cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014. Fondul se corelează cu Planurile anuale de finanțare și se formează din alocații bugetare, din surse de asistență externă și din alte surse care nu contravin legislației.

Potrivit prevederilor normative⁵, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, în calitate de autoritate publică centrală de specialitate, este responsabil de elaborarea politicii de dezvoltare regională și locală.

În conformitate cu prevederile Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028⁶, obiectivele prioritare de intervenție ale politicii de dezvoltare regională sunt:

Obiectivul general 1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor

- 1.1. Consolidarea rolului și funcțiilor orașelor în calitate de motoare de creștere a competitivității regiunilor;
- 1.2. Îmbunătățirea mediului antreprenorial în regiuni;
- 1.3. Identificarea și promovarea specializării inteligente în regiuni;
- 1.4. Cooperarea regională și transfrontalieră.

Obiectivul general 2. Sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii

- 2.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază;
- 2.2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru afaceri;

⁵ Hotărârea Guvernului nr. 690 din 30.08.2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Infrastructurii.

⁶ Hotărârea Guvernului nr. 40 din 26.01.2022 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028.

2.3. Sprijinirea procesului de adaptare a regiunilor la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor.

Obiectivul general 3. Îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de coordonare și implementare a politicii naționale de dezvoltare regională

- 3.1. Eficientizarea operațională a cadrului de implementare;
- 3.2. Consolidarea mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională;
- 3.3. Operaționalizarea Regiunii de Dezvoltare Chișinău.

În scopul implementării Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova, a fost aprobat Documentul unic de program pentru anii 2022-2024, care include 82 de proiecte prioritare de dezvoltare regională și 1607 proiecte de dezvoltare locală, orientate spre:

1) în cadrul programelor de dezvoltare regională:

- a) competitivitate;
- b) dezvoltarea urbană;
- c) infrastructură regională;

2) în cadrul programelor de dezvoltare locală:

- a) îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale;
- b) construcția și renovarea infrastructurii sociale;
- c) cofinanțarea proiectelor implementate din sursele de asistență externă⁷.

Pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare regională și locală, conform Legilor anuale ale bugetului de stat⁸, au fost alocate următoarele resurse financiare:

Tabelul nr.1

Resursele financiare alocate FNDRL pentru anii 2022-2024, mii lei

Anul	Aprobat	Precizat	Executat
2022	770 000,0	928 572,0	559 786,4
2023	600 000,0	1 534 000,0	1 528 559,9
2024	601 500,0	581 500,0	574 463,1
Total	1 971 500,0	3 044 072,0	2 662 809,4

Sursa: Rapoartele financiare ale MIDR pentru anii 2022-2024.

Din informațiile analizate rezultă că în anul 2022 nivelul de valorificare a resurselor financiare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală a constituit aproximativ 60%, fiind cel mai redus din perioada auditată, determinat de durata extinsă a procedurilor premergătoare, precum elaborarea documentației, desfășurarea achizițiilor și evaluarea ofertelor, majoritatea contractelor fiind semnate în a doua jumătate a anului, ceea ce a condus la reducerea timpului disponibil pentru valorificarea resurselor financiare. În anii 2023 și 2024, nivelul de valorificare a alocațiilor a crescut semnificativ, constituind circa 98%, fapt ce denotă consolidarea mecanismelor de gestionare a resurselor financiare alocate.

2.1.1. Proiectele de dezvoltare regională

În perioada auditată, proiectele de dezvoltare regională au fost structurate în trei programe de finanțare, însumând șapte măsuri, după cum urmează:

Programul nr. 1. Competitivitate

⁷ Hotărârea Guvernului nr.23 din 12.01.2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024.

⁸ Legea bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205 din 06.12.2021; Legea bugetului de stat pentru anul 2023 nr. 359 din 22.12.2022; Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 418 din 22.12.2023.

Domeniul de intervenție nr.1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă în regiunile de dezvoltare:

Măsura 1.1. Valorificarea infrastructurilor de afaceri;

Măsura 1.2. Dezvoltarea mediului antreprenorial;

Măsura 1.3. Sporirea atractivității turistice.

Acest domeniu este dedicat creșterii competitivității și ocupării forței de muncă și include măsuri pentru valorificarea infrastructurilor de afaceri, sprijinirea mediului antreprenorial și dezvoltarea turismului, care vizează modernizarea și extinderea parcurilor industriale și altor infrastructuri economice, programe de formare profesională și antreprenorială, dezvoltarea competențelor în centre de afaceri și huburi regionale, precum și proiecte de valorificare a potențialului turistic, de la infrastructuri de agrement și acces rutier până la restaurarea patrimoniului cultural.

Programul nr. 2. Dezvoltarea urbană

Domeniul de intervenție nr.2. Dezvoltarea urbană și revitalizarea economică și socială:

Măsura 2.1. Revitalizarea urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice;

Măsura 2.2. Competitivitatea și susținerea activităților economice;

Măsura 2.3. Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și rețelelor de utilități publice.

Domeniul dat se axează pe dezvoltarea urbană și revitalizarea economică și socială a orașelor. Aici sunt incluse măsuri care îmbunătățesc mobilitatea urbană prin modernizarea drumurilor și a transportului public, sprijină infrastructurile economice urbane, precum platformele industriale și centrele de business, și contribuie la revitalizarea zonelor urbane prin amenajarea spațiilor publice, modernizarea clădirilor și conservarea patrimoniului. Tot în acest domeniu se regăsesc și investițiile destinate modernizării infrastructurii tehnico-edilitare, precum rețelele de apă și canalizare, iluminatul stradal, gestionarea deșeurilor și sistemele de evacuare a apelor pluviale.

Programul nr. 3. Infrastructura regională

Domeniul de intervenție nr.3. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare regionale:

Domeniul 3.1. Aprovizionare cu apă și salitație

Acest domeniu vizează îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare regionale, prin proiecte de extindere a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, precum și prin programe de eficientizare energetică a clădirilor publice, care includ lucrări de reparație, izolare termică, modernizarea rețelelor de încălzire și trecerea la sisteme de iluminat eficiente, aplicabile clădirilor din sectoarele educațional, medical, social și de ordine publică.

Prin urmare, pentru DUP 2022-2024 au fost lansate 3 Concursuri de selectare a proiectelor de dezvoltare regională în diverse domenii:

✚ În anul 2020 s-a desfășurat Apelul de propuneri de proiecte pentru a fi finanțate din Fondul național de dezvoltare regională, cu includerea ulterioară în DUP 2022-2024⁹.

✚ În anul 2022 s-a desfășurat Concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare regională în domeniul dezvoltării urbane, destinat orașelor poli de creștere și orașelor ce dispun de Program de Revitalizare Urbană¹⁰.

⁹ Decizia CNCDR nr.18/20 din 04.08.2020 cu privire la desfășurarea Apelului de propuneri de proiecte în anul 2020.

¹⁰ Decizia CNCDR nr.20/222 din 28.10.2022 cu privire la lansarea Concursului pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor de dezvoltare urbană, revitalizare economică și socială a orașelor propuse spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.

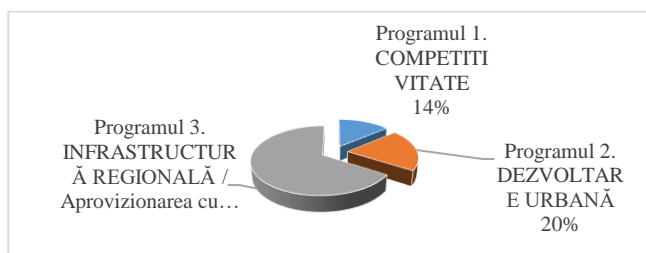
✚ În anul 2023 s-a desfășurat Concursul (apel pe listă) de proiecte de dezvoltare regională în domeniul aprovizionare cu apă și sanitație, cu avizarea listei proiectelor pentru includerea în Documentul unic de program¹¹.

În rezultatul concursurilor de propuneri s-au selectat 82 de proiecte¹² prioritare de dezvoltare regională, care au fost structurate în trei programe de finanțare. De menționat că, deși inițial au fost depuse mai multe Note conceptuale, unele nu au promovat evaluarea, din cauza că APL nu au reușit să pregătească documentația completă necesară, iar altele au fost respinse în procesul tehnic de evaluare, ca urmare a neconformităților sau a documentației necorespunzătoare, care nu întrunea cerințele minime de calitate, maturitate sau eligibilitate. Acest fapt indică unele rezerve aferente capacităților instituționale ale APL de a pregăti și a înainta o documentație calitativă, completă și argumentată a proiectelor de dezvoltare regională.

Implementarea proiectelor de dezvoltare regională a fost realizată în limita mijloacelor financiare alocate anual din bugetul de stat în Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală și în conformitate cu Planul anual de finanțare. Planul de finanțare se aprobă prin decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale¹³ și se modifică după caz, în funcție de dinamica implementării proiectelor și a prognozelor de valorificare a alocațiilor financiare.

În perioada auditată, debursările efective în cadrul implementării proiectelor de dezvoltare regională au constituit 825 999 mii lei, cea mai mare pondere a resurselor fiind direcționată către Domeniul de intervenție nr. 3. *Infrastructură regională / Aprovizionarea cu apă și sanitație*, care deține 66% din totalul fondurilor valorificate, Programului 2. *Dezvoltarea urbană* revenindu-i 20%, iar Programului 1. *Competitivitate* – 14%.

Diagrama nr.1

Sursă: Realizată de echipa de audit în baza datelor prezentate.

Repartizarea proiectelor de dezvoltare regională în funcție de regiune se prezintă în continuare.

Tabelul nr. 2
mii lei

REGIUNILE DE DEZVOLTARE	INSTITUȚIA RESPONSABILĂ	NR. PROIECTE	RESURSE FINANCIARE VALORIFICATE, LEI
NORD	Agentia de Dezvoltare Regională Nord	25	258 342
CENTRU	Agentia de Dezvoltare Regională Centru	28	318 995

¹¹ Decizia CNCARD nr.26/23 din 23.10.2023 cu privire la lansarea Concursului (apel pe listă) pentru identificarea, evaluarea și aprobarea proiectelor de dezvoltare regională propuse spre finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală”.

¹² Anul 2022 – 45 de proiecte aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024; Anul 2023 - 26 de proiecte aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.490/2023 privind modificarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2022; Anul 2024 – 23 de proiecte aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.239/2024 pentru modificarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2022.

¹³ Art. 5 alin.(6) lit. d) din Legea nr.438/2006 privind dezvoltarea regională a Republicii Moldova.

SUD	Agentia de Dezvoltare Regională Sud	16	188 360
UTA GĂGĂUZIA	Agentia de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia	10	51 434
MUN. CHIȘINĂU	Agentia de Dezvoltare Regională mun. Chișinău	3	8 866
TOTAL		82	825 999

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza datelor prezentate.

Potrivit informațiilor din Rapoartele prezentate de MIDR, la situația din 31.12.2024, din cele 82 de proiecte de dezvoltare regională, 28 de proiecte s-au finalizat, în curs de implementare se află 52 de proiecte, iar 2 proiecte nu au fost inițiate, dar s-au transferat în următorul DUP¹⁴.

2.1.2. Programele de dezvoltare locală

Proiectele în domeniul dezvoltării locale au fost distribuite pe următoarele domenii de intervenție:

Domeniul de intervenție nr.1. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare locale:

Măsura 1.1. Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare destinate obiectivelor publice de interes local;

Măsura 1.2. Instalarea iluminatului public;

Măsura 1.3. Elaborarea planurilor urbanistice generale.

Acest domeniu se concentrează pe modernizarea infrastructurii edilitare de bază la nivel local, pentru a asigura servicii publice de calitate pentru populație. Prin această intervenție sunt sprijinite proiecte de dezvoltare și îmbunătățire a sistemelor de alimentare cu apă, canalizare și epurare, inclusiv cele care completează sau conectează infrastructurile existente. De asemenea, se promovează investițiile în iluminatul public, pentru sporirea siguranței în spațiile publice, precum și elaborarea planurilor urbanistice generale, necesare pentru o planificare coerentă și durabilă a localităților.

Domeniul de intervenție nr.2. Construcția și renovarea infrastructurii sociale:

Măsura 2.1. Construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice;

Măsura 2.2. Instalarea sistemelor de producere și furnizare a energiei folosind resurse regenerabile;

Măsura 2.3. Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, a edificiilor destinate prestării serviciilor sociale, inclusiv a infrastructurii medicale;

Măsura 2.4. Restaurarea/ reabilitarea/ reconstituirea/ conservarea monumentelor/ structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv a monumentelor de for public.

Domeniul dat se concentrează pe modernizarea infrastructurii sociale esențiale pentru comunități și include investiții în construcția și reabilitarea instituțiilor educaționale, sociale, administrative și medicale, cu accent pe accesibilitate și eficiență energetică. Un alt obiectiv major este creșterea independenței energetice a localităților prin instalarea sistemelor bazate pe surse regenerabile, precum panouri fotovoltaice, centrale solare, eoliene sau pe biomasă. De asemenea, domeniul sprijină dezvoltarea infrastructurilor sportive, de agrement și a centrelor sociale destinate copiilor, persoanelor vârstnice și grupurilor vulnerabile. Totodată, sunt susținute proiectele de

¹⁴ Decizia CNCDR nr.5 din 22.01.2024 cu privire la transferul unor proiecte de dezvoltare regională din DUP pentru anii 2022-2024 în proiectul DUP 2025-2027.

restaurare și conservare a patrimoniului cultural și arhitectural, ceea ce contribuie la valorizarea identității locale, la diversificarea ofertei turistice și la protejarea obiectivelor cu valoare istorică și culturală.

Domeniul de intervenție nr.3. Cofinanțarea proiectelor implementate din sursele de asistență externă

Măsura 3.1. Creșterea capacităților de valorificare a surselor de finanțare a proiectelor investiționale finanțate din sursele partenerilor de dezvoltare

Acest domeniu sprijină autoritățile publice locale în accesarea și valorificarea fondurilor oferite de partenerii de dezvoltare sau prin programele de cooperare transfrontalieră și transnațională. Cofinanțarea este oferită pentru proiecte investiționale eligibile în concordanță cu măsurile de infrastructură și dezvoltare socială prevăzute în Domeniile de intervenție nr.1 și nr.2.

Pentru localitățile cu până la 1 500 de locuitori, alocațiile nu pot depăși 1 milion de lei per proiect. Proiectele de până la 3 milioane de lei sunt finanțate integral din Fond, iar pentru proiecte cu valori între 3 și 10 milioane de lei este necesară o contribuție de 15% din partea aplicantului. În acest fel, domeniul contribuie la creșterea accesului comunităților la resurse externe și la implementarea unor proiecte de dezvoltare la standarde europene.

Începând cu anul 2022, Documentul unic de program¹⁵ a fost completat cu următoarele programe naționale de dezvoltare locală:

- ❖ Programul „Satul European-1”, ediția 2022 – 495 de proiecte;
- ❖ Programul „Satul European Expres”, ediția 2023 – 380 de proiecte;
- ❖ Programul „Servicii de Creșă Publice-1”, ediția 2023 – 20 de proiecte;
- ❖ Programul „Satul European-2”, ediția 2024 – 695 de proiecte;
- ❖ Programul „Servicii de Creșă Publice-2”, ediția 2024 - 17 proiecte. *(Informații cu privire la programele de dezvoltare locală se prezintă în Anexa nr.1.1.)*

În perioada 2022–2024 au fost planificate 1607 proiecte de dezvoltare locală, cu un cost total de 5 413 492,8 mii lei, din care 4 820 465,5 mii lei urmează a fi alocați din FNDRL, iar 593 027,3 mii lei - contribuția beneficiarilor.

Repartizarea proiectelor de dezvoltare locală în funcție de regiune se prezintă în continuare.

*Tabelul nr. 3
mii lei*

REGIUNILE DE DEZVOLTARE	INSTITUȚIA RESPONSABILĂ	NR. PROIECTE	COSTUL PROIECTELOR
NORD	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală	500	1 503 506,8
CENTRU	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală	697	2 196 268,0
SUD	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală	343	955 450,4
UTA GĂGĂUZIA	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală	36	136 813,9
MUN. CHIȘINĂU	Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală	31	224 530,8
TOTAL		1607	5 016 569,9

La 31 decembrie 2024, efectiv, din FNDRL au fost debursați pentru proiectele locale 1 802 357,3 mii lei, ceea ce corespunde unui grad redus de valorificare (sub 36%) în raport cu valorile planificate. De menționat că programul „Satul European-2” se află în faza incipientă de implementare, cu plăți efectuate abia în anul 2025.

¹⁵ Hotărârea Guvernului nr.23 din 12.01.2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024.

Monitorizarea realizării obiectivelor stabilite, a indicatorilor de buget, de produs și de rezultat reprezintă o prioritate deosebită privind operaționalizarea investițiilor realizate în cadrul proiectelor, după finalizarea acestora, și asigurarea durabilității de către autoritățile publice locale. Astfel, din 495 de proiecte finanțate prin programul „Satul European-1”, investițiile realizate în cadrul a 459 de proiecte au fost constatate ca operaționale, în raport cu intervențiile realizate, iar în cadrul a 36 de proiecte, preponderent în cele preluate pentru finanțare de la FEN, s-au atestat incertitudini privind modalitatea și posibilitatea de punere în operare a investițiilor. În acest sens, în comun cu APL beneficiare, s-au dispus acțiuni necesare pentru identificarea oportunităților și soluțiilor în vederea asigurării punerii în funcțiune a bunurilor realizate (*detalii se regăsesc în paragraful 4.3.1. din prezentul Raport de audit*).

La situația din 31.12.2024, programul „Satul European Expres” și programul „Servicii de Creșă Publice-1” sunt finalizate, investițiile realizate în cadrul a 380 și, respectiv, 20 de proiecte fiind constatate ca operaționale, în raport cu intervențiile realizate. Restanțe la achitări nu sunt înregistrate, gradul de valorificare constituind 100%.

Pentru a asigura o continuitate în susținerea inițiativelor autorităților publice locale privind crearea/extinderea grupelor de creșă publice, s-a lansat ediția II a programului „Servicii de Creșă Publice”¹⁶, 17 proiecte¹⁷ fiind incluse pentru finanțare în Documentul unic de program pentru anii 2022-2024, cu un buget total estimat la 22 373,6 mii lei, din care 21 406,3 mii lei - alocații financiare din FNDRL, și 967,3 mii lei - contribuția beneficiarului.

2.2. Responsabilitățile părților implicate

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale este organul central de specialitate¹⁸ care are un rol esențial în coordonarea și implementarea politicilor naționale de dezvoltare regională. Acesta elaborează, monitorizează și evaluează Strategia Națională de Dezvoltare Regională, asigurându-se că direcțiile de dezvoltare sunt coerente și adaptate necesităților țării.

În colaborare cu alte ministere și cu consiliile regionale de dezvoltare, ministerul stabilește prioritățile naționale de dezvoltare și înaintează spre avizare Documentul unic de program, precum și Planul anual de implementare/finanțare. De asemenea, acesta asigură cadrul metodologic pentru elaborarea programelor operaționale regionale și urmărește modul în care aceste programe sunt implementate, prin procese continue de monitorizare și evaluare.

Ministerul are și responsabilitatea de a propune mecanisme eficiente de finanțare a măsurilor de dezvoltare și de a atrage resurse financiare suplimentare, inclusiv din surse externe, pentru consolidarea capacităților regionale. La fel, organul central de specialitate asigură lucrările de secretariat ale Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, facilitând astfel funcționarea eficientă a acestui organism colegial.

Comisia interministerială¹⁹, în procesul de evaluare a notelor conceptuale, examinează succesiv aspectele de conformitate, eligibilitate și performanță tehnică. În cadrul evaluării conformității, verifică respectarea termenelor-limită de depunere și a cerințelor procedurale stabilite. Evaluarea eligibilității se concentrează pe analiza criteriilor privind localizarea intervențiilor propuse, tipurile de alocații financiare permise și perioada de implementare a proiectelor. Ulterior, comisia realizează evaluarea tehnică, prin care apreciază relevanța acțiunilor

¹⁶ Decizia CNCARDL nr. 7 din 21.06.2024 cu privire la lansarea Concursului de selectare a proiectelor pentru finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală.

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr. 571 din 21.08.2024 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 23/2022 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024.

¹⁸ Art.4 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

¹⁹ Anexa nr. 2 și Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală

planificate și impactul acestora asupra dezvoltării regionale, în concordanță cu documentele de planificare strategică la nivel regional. Totodată, sunt examinate coerența, claritatea și consistența descrierii activităților, în vederea determinării solidității și fezabilității proiectului.

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale²⁰ își desfășoară activitatea în calitate de structură cu rol strategic în domeniul dezvoltării regionale și locale. În acest sens, Consiliul avizează Strategia națională de dezvoltare regională, precum și Documentul unic de program și planurile anuale care decurg din acesta. De asemenea, Consiliul coordonează și aprobă prioritățile și măsurile de finanțare, asigurându-se că acestea răspund necesităților și obiectivelor de dezvoltare identificate. Totodată, acesta are responsabilitatea de a garanta armonizarea politicilor regionale și locale la nivel național, contribuind astfel la coerența și eficiența procesului de planificare și implementare în ansamblu.

Consiliile regionale pentru dezvoltare²¹ exercită un rol fundamental în procesul de planificare și coordonare a dezvoltării la nivel regional. Acestea identifică necesitățile și prioritățile specifice regiunii, asigurând fundamentarea strategică a intervențiilor propuse. În continuare, consiliile avizează proiectele și programele regionale înaintate spre finanțare, evaluându-le în raport cu obiectivele și direcțiile de dezvoltare regională stabilite. Totodată, ele monitorizează implementarea proiectelor în regiune.

Agențiile de dezvoltare regională²² își desfășoară activitatea ca structuri executive specializate, având rolul de a susține planificarea, implementarea și monitorizarea proceselor de dezvoltare regională. Ele efectuează analiza dezvoltării socio-economice a regiunii, furnizând informațiile necesare fundamentării deciziilor strategice, și elaborează programe operaționale regionale, planuri și proiecte de dezvoltare adaptate specificului regional. În exercitarea atribuțiilor lor, agențiile coordonează implementarea programelor și proiectelor regionale și monitorizează constant progresul acestora, asigurând evaluarea impactului și atingerea obiectivelor propuse. De asemenea, prezintă rapoarte anuale privind stadiul implementării către Consiliul Regional pentru Dezvoltare, autoritatea centrală și Consiliul Național, oferind o imagine clară și detaliată asupra rezultatelor obținute. Agențiile de dezvoltare regională sprijină autoritățile publice locale și consiliile regionale prin furnizarea de asistență informațională, metodologică și consultativă, contribuind la creșterea capacității instituționale. Ele urmează să faciliteze atragerea de resurse nebugetare, prin parteneriate și finanțări externe, stimulează cooperarea societății civile în domeniul dezvoltării regionale și asigură secretariatul Consiliului Regional pentru Dezvoltare, garantând astfel buna funcționare a structurilor regionale de coordonare și implementare.

Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală²³ își desfășoară activitatea cu scopul de a asigura gestionarea eficientă și transparentă a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală. În cadrul atribuțiilor sale, entitatea elaborează regulamentele pentru apelurile de propuneri de proiecte și asigură implementarea acestora conform procedurilor stabilite. Totodată, IP ONDRL întocmește și propune documentele de reglementare necesare pentru derularea programelor și proiectelor, asigurând un cadru procedural clar și coerent. De asemenea, IP ONDRL asigură managementul și monitorizarea resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală și din alte surse, precum și implementarea programelor și proiectelor de asistență externă în conformitate cu acordurile internaționale. IP

²⁰ Art.5 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova

²¹ Art.7 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova

²² Art.8 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova

²³ Art. 7 din Hotărârea Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală nr. 271 din 20.04.2022

ONDRL asigură transparența proceselor de achiziții publice și verifică calitatea lucrărilor și serviciilor contractate.

Totodată, entitatea acordă suport partenerilor de dezvoltare și donatorilor în relațiile cu autoritățile publice și agenții economici, organizează instruirii și asistență metodologică pentru beneficiarii și partenerii proiectelor și oferă sprijin consultativ în domeniile achizițiilor, raportării, contabilității și vizibilității. IP ONDRL facilitează procesul de negociere a programelor și proiectelor de asistență externă și contribuie la atragerea de resurse nebugetare, consolidând astfel implementarea eficientă a Fondului.

Autoritățile publice locale exercită un rol esențial în promovarea dezvoltării comunităților, prin inițierea și implementarea proiectelor locale care răspund necesităților specifice ale populației. În cadrul acestor responsabilități, APL asigură contribuția financiară și logistică necesară pentru realizarea proiectelor, garantând buna desfășurare a activităților planificate. De asemenea, acestea cooperează strâns cu agențiile de dezvoltare regională și cu ministerul de profil, facilitând coordonarea, integrarea și alinierea inițiativelor locale la strategiile naționale de dezvoltare regională și locală.

III. SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI

3.1. Mandatul legal și scopul auditului

Misiunea de audit public extern a fost efectuată în temeiul art.31 și art.32 din Legea nr.260 din 07.12.2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025²⁴, având ca scop evaluarea conformității utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022-2024 și, după caz, în alte perioade relevante, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.

Pentru atingerea scopului propus și reieșind din riscurile identificate, au fost determinate următoarele obiective specifice de audit:

Obiectivul specific nr.1. Administrarea și monitorizarea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală au fost asigurate conform cadrului legal în vigoare?

Obiectivul specific nr.2. Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale au fost utilizate în conformitate cu exigențele legale?

Obiectivul specific nr.3. Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale au fost utilizate în corespundere cu cadrul normativ aplicabil?

3.2. Abordarea auditului

Activitățile de audit au fost desfășurate în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI²⁵, aplicat de Curtea de Conturi (ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000), și cu cadrul de reglementare intern. Angajamentul auditului a fost cel de raportare directă²⁶, oferind o asigurare limitată²⁷.

Abordarea auditului public extern s-a bazat pe riscuri, fapt ce a presupus orientarea activităților de audit asupra acelor procese din cadrul MIDR, ADR ȘI ONDRL care sunt predispuse unor neconformități semnificative, acestea fiind transpuse în obiectivele specifice de audit. Prin urmare, domeniile auditate au fost evaluate în raport cu criteriile de audit extrase din prevederile

²⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 17.12.2024 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025”.

²⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

²⁶ În cadrul angajamentului de raportare directă, auditorul evaluează informațiile aferente subiectului auditat în raport cu criteriile relevante.

²⁷ Asigurarea limitată presupune un volum redus de proceduri de testare și eșantioane mai mici, iar probele de audit suficiente și relevante acumulate ne permit formularea concluziei generale de audit.

cadrului normativ general, iar procedurile de audit desfășurate și probele de audit evaluate ne permit să formulăm concluzia generală.

Probele de audit au fost colectate la MIDR, ADR, ONDRL și APL beneficiare, prin examinarea proceselor-verbale și deciziilor organelor de conducere, dosarelor și documentelor primare, analiza informațiilor financiare și nefinanciare, recalcularea și contrapunerea datelor, interviuarea persoanelor responsabile din cadrul entității auditate, precum și prin vizitele în teren la obiectivele de investiții realizate sau în curs de implementare.

Drept **surse de criterii** pentru evaluarea în mod consecvent și rezonabil a conformității utilizării resurselor financiare alocate din FNDRL în anii 2022-2024 au fost utilizate actele normative aferente tematicii misiunii de audit. Sfera și abordarea auditului, criteriile de audit, procedurile de audit aplicate la testarea riscurilor de neconformitate, precum și dimensiunea eșantionului testat se prezintă în Anexa nr. 2 la prezentul Raport de audit.

3.3. Responsabilitatea auditorului într-un audit al conformității

Responsabilitatea auditorului public constă în evaluarea conformității subiectului auditat, în raport cu prevederile cadrului normativ general, prin obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor de audit și concluziei generale. Auditorul nu este responsabil de prevenirea faptelor de fraudă și eroare.

Auditorul public a fost independent față de entitate și a îndeplinit responsabilitățile de etică în conformitate cu cerințele Codului etic al Curții de Conturi²⁸.

IV. CONSTATĂRI

4.1. Obiectivul specific nr. 1: Administrarea și monitorizarea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală au fost asigurate conform cadrului legal în vigoare?

Administrarea și monitorizarea FNDRL nu au fost realizate integral în conformitate cu cadrul legal, deoarece întârzierea adoptării cadrului normativ, neactualizarea Manualului operațional, lipsa unor mecanisme clare de coordonare, documentarea incompletă a proceselor de evaluare și raportarea neuniformă a indicatorilor au afectat coerența și transparența gestionării Fondului. Totodată, implementarea tardivă și parțială a SI GPPDRL limitează digitalizarea și monitorizarea eficientă și transparentă a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

4.1.1. Adoptarea întârziată a unor acte normative și neactualizarea Manualului operațional nu au asigurat claritatea procedurilor de implementare și coordonare a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

Conform prevederilor cadrului normativ,²⁹ Guvernul, în termen de 2 luni de la data intrării în vigoare a Legii nr.438/2006, urma să aprobe: i) structura, componența nominală și Regulamentul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale³⁰; ii) Regulamentul-cadru al consiliilor regionale de dezvoltare³¹; iii) Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală³²; iv) structura

²⁸ Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 17.05.2024 „Cu privire la aprobarea Codului etic al Curții de Conturi”.

²⁹ Articolul 13 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

³⁰ Anexa. Componența nominală a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale la Hotărârea Guvernului nr.1305 din 21.11.2008; Anexa nr.1. Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale la Hotărârea Guvernului nr. 172 din 16.03.2022.

³¹ Anexa nr.2. Regulamentul-cadru al Consiliului Regional pentru Dezvoltare la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

³² Anexa nr.4 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008 cu privire la aprobarea Regulamentului de formare și utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltarea regională.

Agenției de Dezvoltare Regională și regulamentul-cadru al acesteia³³. Se denotă că actele normative menționate au fost adoptate cu întârziere față de termenul legal, ceea ce constituie o neconformitate de procedură și de reglementare.

Totodată, se relevă că până la momentul de față Manualul operațional al Agențiilor de Dezvoltare Regională nu a fost actualizat, deși în Planul de activitate al MIDR pentru anul 2023 era prevăzută acțiunea respectivă³⁴, iar în Raportul privind sinteza activității Ministerului această acțiune era raportată ca realizată parțial, cu mențiunea că „pe parcursul perioadei de referință Manualul operațional al Agențiilor de Dezvoltare Regională a fost actualizat și înaintat spre aprobare”.

Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, „memoria instituțională actuală nu permite identificarea motivelor și circumstanțelor care au determinat neadoptarea, în termenul prevăzut de art. 13 din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, a actelor normative secundare. În consecință, nu pot fi confirmate eventuale impedimente juridice, instituționale sau de altă natură care ar fi stat la baza acestei întârzieri. Aplicarea prevederilor legii a fost asigurată, pe cât posibil, în limitele cadrului normativ existent la momentul respectiv. Consecvent, actualizarea MO al ADR a fost inițiată în 2023, însă procedura a fost stopată odată cu inițierea proiectului de lege privind instituțiile publice, care a fost aprobat în lectura I, iar după aprobarea de către Parlament, în lectura a doua, a Legii privind instituțiile publice va fi reinițiată actualizarea și aprobarea MO al ADR”.

Această situație reprezintă o abatere de la cerințele legale, fapt care nu a contribuit la claritatea procedurilor de implementare și coordonare a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

- **Se denotă lipsa coordonării și sinergiei între politicile sectoriale și politica de dezvoltare regională.**

Cadrul legal existent³⁵ definește politica de dezvoltare regională ca o activitate coordonată a autorităților administrației publice centrale și locale, a colectivităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, orientată spre planificarea și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate, pentru sprijinirea nemijlocită a dezvoltării social-economice a zonelor defavorizate.

Totodată, analiza cadrului strategic relevă că, deși legislația definește dezvoltarea regională ca un proces multisectorial ce necesită coordonare între autoritățile centrale, locale și fondurile de dezvoltare sectoriale, în practică nu există prevederi clare care să reglementeze modul de coordonare și creare de sinergie între strategiile și programele conexe. Multe dintre strategiile naționale și sectoriale includ obiective și direcții comune (ex.: alimentare cu apă și canalizare, eficiență energetică, infrastructură), însă alinierea lor este incompletă, iar obiectivele și țintele sunt, în unele cazuri, nearmonizate.

Situația dată este confirmată și de evaluările strategice curente³⁶, care arată inconsecvențe între documente, precum între SND „Moldova Europeană 2030” și Strategia de alimentare cu apă și sanitație, în ceea ce privește țintele de acces la canalizare, dar și lipsa unei raportări clare privind interconectarea acestora. Mai mult decât atât, politica de dezvoltare regională trebuie să asigure convergența politicilor sectoriale existente, în scopul conjugării eforturilor necesare pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională. Ținând cont de faptul că toate fondurile

³³Anexa nr.3. Regulamentul-cadru al Agenției de Dezvoltare Regională la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

³⁴ Manualul operațional al ADR Nord, Centru și Sud, aprobat prin Ordinul MDRC nr.161 din 21.11.2013; Manualul operațional al ADR UTA Găgăuzia, aprobat prin Ordinul MDRC nr.88 din 11.07.2016.

³⁵ Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

³⁶ Evaluarea intermediară a strategiei de alimentare cu apă și sanitație a Republicii Moldova (2014-2030).

sectoriale (Fondul Ecologic Național, actualmente Fondul Național pentru Mediu, Fondul Rutier, Fondul pentru Eficiență Energetică ș.a.) se utilizează pentru realizarea diferitor proiecte în localitățile țării, care sunt incluse în regiunile de dezvoltare și au impact asupra dezvoltării lor, sunt necesare sinergia și corelarea acestor fonduri cu Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Concomitent, este important să fie asigurate coordonarea și sinergia politicii de dezvoltare regională cu intervențiile similare gestionate de alte autorități la nivel de documente strategice, care vizează dezvoltarea regională.

Potrivit explicațiilor prezentate de către MIDR, *„conform propunerilor de actualizare a Programului Național de Aderare, pentru anul 2026 este prevăzută evaluarea intermediară a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru perioada 2022-2028. Strategia prevede că urmează să consolideze abordarea integrată a politicii de dezvoltare regională de „umbrelă intersectorială” a intervențiilor guvernamentale în regiuni, precum și să o alinieze în totalitate la politica europeană de dezvoltare regională, în corespundere cu prevederile Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și cu Agenda globală de dezvoltare durabilă 2030. În document se menționează că, în perioada următoare, intervențiile guvernamentale sectoriale de susținere a dezvoltării regiunilor (în domeniile infrastructurii, serviciilor, mediului, dezvoltării antreprenoriatului, promovării investiționale și coeziunii sociale) necesită a fi abordate într-un cadru unic și integrat de coordonare și sincronizare, ajustat la Strategie și coordonat prin intermediul CNCDRL. Totodată, asigurarea tranziției politicii naționale de dezvoltare regională de la o abordare sectorială la una de „umbrelă” intersectorială” este prevăzută și ca țintă a OG 3 din Strategie.”*

În prezent, cadrul legislativ și normativ aplicabil nu stabilește mecanisme obligatorii de coordonare interinstituțională, de armonizare a țăntelor strategice și de sincronizare a planificării financiare între domeniile sectoriale și politica de dezvoltare regională. Nu există proceduri clare de colaborare, raportare și integrare între autoritățile responsabile de implementarea strategiilor sectoriale și cele responsabile de dezvoltarea regională. Această lipsă de coordonare generează fragmentarea politicilor publice, suprapunerea sau necorelarea intervențiilor, dificultăți în planificarea integrată și în atingerea țăntelor stabilite la nivel național. De asemenea, acest fapt reduce eficiența utilizării fondurilor publice și limitează capacitatea politicii de dezvoltare regională de a contribui la realizarea obiectivelor strategice, inclusiv a celor prevăzute în SND „Moldova Europeană 2030”.

Un alt aspect care necesită a fi îmbunătățit este modul în care se finanțează proiectele de dezvoltare regională, deoarece se denotă un decalaj mare dintre resursele mobilizate și necesitățile reale de dezvoltare regională. Se remarcă o fragmentare, iar deseori chiar nesincronizare a instrumentelor și programelor guvernamentale de finanțare a proiectelor regionale, precum Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, Fondul Ecologic Național, Fondul pentru Eficiență Energetică, Fondul Rutier ș.a. Măsurile preconizate pentru realizarea acestui obiectiv vizează consolidarea managementului financiar aferent politicii naționale de dezvoltare regională³⁷.

4.1.2. Deși CNCDRL a aprobat decizii și ghiduri pentru programe regionale, lipsa justificărilor financiare aferente programelor locale poate afecta transparența și eficiența proiectelor finanțate din FNDRL.

³⁷ Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022–2028, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.40/2022.

Potrivit cadrului normativ în vigoare,³⁸ Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale este o structură colegială, constituită pentru aprobarea, promovarea și coordonarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională și locală la nivel național. În vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul se întrunește în ședințe și adoptă decizii. Membrii Consiliului își exercită funcțiile fără a fi remunerați. Activitatea Consiliului este condusă și asigurată de către ministrul infrastructurii și dezvoltării regionale, care coordonează procesul de elaborare a politicii de dezvoltare regională, exercitând funcția de președinte.

În anii 2022 – 2024, Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale s-a întrunit atât în ședințe ordinare, cât și în ședințe extraordinare.³⁹ În temeiul atribuțiilor sale, prin Decizia nr. 10/21 din 10.06.2021, Consiliul a vizat Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028⁴⁰, care urmează să consolideze abordarea integrată a politicii de dezvoltare regională cu caracter intersectorial al intervențiilor guvernamentale în regiuni, precum și alinierea în totalitate la politica europeană de dezvoltare regională, în corespundere cu prevederile Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, precum și cu Agenda Globală de Dezvoltare Durabilă 2030.

În perioada auditată, în domeniul dezvoltării regionale, CNCDDL, conform atribuțiilor delegate⁴¹: i) a aprobat bugetele de organizare și funcționare a agențiilor de dezvoltare regională și a entităților de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală; ii) a supravegheat pe parcursul anilor 2022 – 2024 modul de aplicare a criteriilor, priorităților și modalităților de alocare a resurselor financiare din Fond; și iii) a examinat și aprobat rapoarte privind utilizarea mijloacelor financiare alocate din Fond.

De asemenea, în domeniul dezvoltării locale, CNCDDL a aprobat: i) Ghidul de aplicare la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală „Satul European -1”⁴²; ii) Ghidul de aplicare la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală pentru oferirea unor „granturi mici”⁴³; și iii) Ghidul de aplicare la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală „Satul European -2”⁴⁴.

Deși cadrul legal atribuie Consiliului competența de a aproba măsurile de finanțare și limitele minime și maxime ale resurselor financiare pentru programe și proiecte⁴⁵, auditul a constatat că nu este clar modul în care aceste limite financiare au fost determinate. În Ghidurile de aplicare la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală pentru Programul Național „Satul European -1”, precum și pentru Programul Național „Satul European -2”, sunt indicate domeniile eligibile, măsurile și costurile maxime eligibile per proiect. Totuși, nu există documentație justificativă sau analize economico-financiare care să demonstreze fundamentarea acestor limite (de exemplu, analize de costuri, studii de piață sau corelări cu necesitățile reale de dezvoltare locală și regională). Prin urmare, stabilirea limitelor financiare a avut un caracter arbitrar sau insuficient fundamentat, ceea ce reduce transparența și poate afecta eficiența alocării resurselor financiare în cadrul programelor de dezvoltare locală.

³⁸ Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 172 din 16.03.2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale.

³⁹ Anul 2022: 8 ședințe organizate - 21 de decizii și 8 Procese-verbale aprobate; a.2023: 12 ședințe organizate - 34 de decizii și 12 Procese-verbale aprobate; a.2024: 8 ședințe organizate - 27 de decizii și 8 Procese-verbale aprobate.

⁴⁰ Hotărârea Guvernului nr. 40 din 26.01.2022 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028.

⁴¹ Art. 5 alin. (6) din Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

⁴² Decizia CNCDDL nr. 06/22 din 18.03.2022.

⁴³ Decizia nr. 7/23 din 28.04.2023.

⁴⁴ Decizia nr. 32/23 din 18.12.2023.

⁴⁵ Art.10, pct. 25, lit. c) și art.8, pct.26, lit. c) din Hotărârea Guvernului nr. 172 din 16.03.2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale.

Spre deosebire de ediția precedentă a concursului de selectare a proiectelor de dezvoltare locală, pentru apelul competitiv de granturi mici în cadrul Programului Național „Satul European Expres” (ediția 2023), limitele maxime de finanțare au fost stabilite în baza unor argumente justificative⁴⁶. Conform Ghidului de aplicare aprobat, plafonul de până la 450,0 mii lei per proiect (inclusiv TVA) a fost determinat în raport cu pragurile valorice prevăzute de cadrul legal privind achizițiile publice⁴⁷, pentru a permite autorităților publice locale să realizeze achizițiile prin proceduri simplificate de valoare mică.

Astfel, stabilirea limitelor financiare a fost argumentată, având ca scop facilitarea implementării rapide a proiectelor și asigurarea conformității cu reglementările privind achizițiile publice. Totuși, auditul relevă că justificarea acestor plafoane necesită să fie însoțită și de analize de costuri și necesități reale la nivel local, pentru a consolida fundamentarea economică a alocațiilor financiare.

4.1.3. Deși Comisiile interministeriale au fost constituite în baza prevederilor legale, la consemnarea, justificarea și arhivarea activităților acestora nu se respectă pe deplin cerințele procedurale și de documentare.

Conform cadrului normativ în vigoare⁴⁸, pentru evaluarea cererilor de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională și locală, la nivel național, se instituie Comisia interministerială pentru evaluarea și selectarea proiectelor de dezvoltare. Comisia se instituie cu o componență clar definită și cu obiective explicite de analiză a relevanței, coerenței și complementarității proiectelor față de obiectivele strategice regionale și naționale.

Urmare a evaluărilor efectuate, se denotă că nu în toate Procesele-verbale ale ședințelor Comisiei interministeriale au fost incluse lista proiectelor evaluate tehnic și financiar, punctajele individuale acordate de membrii comisiei, media punctajelor și pragul aplicat pentru stabilirea eligibilității. De asemenea, în unele cazuri, lipsește ordinul de constituire a Comisiei interministeriale, iar unele procese-verbale și rapoarte de evaluare nu conțin toate semnăturile, ceea ce afectează validitatea juridică a acestor documente și nu asigură asumarea formală a procesului de evaluare.

Se atestă că documentația aferentă ședințelor, analizată pentru apelurile lansate în cadrul DUP 2022-2024, este incompletă, ceea ce evidențiază o documentare neuniformă a procesului de evaluare și selecție a proiectelor de dezvoltare regională și locală⁴⁹. Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, această situație *„este condiționată de fluctuația semnificativă de personal, astfel, unele documente nu au putut fi identificate sau nu există acces la suporturile în care au fost arhivate. Totodată, în scopul remedierii situațiilor identificate, se va analiza cadrul normativ existent pentru încadrarea prevederilor privind modul și termenul de constituire/componența și activitatea Comisiilor de evaluare interministerială sau aprobarea unui act separat care să prevadă modul și termenul de constituire, componența și activitatea Comisiilor de evaluare interministeriale”*. (Analiza plenitudinii dosarelor comisiei de evaluare pentru proiectele de dezvoltare regională prioritare incluse în DUP 2022-2024 este prezentată în Anexa nr.1.2.)

⁴⁶ Pct. 1.7.11. din Ghidul de aplicare la concurs în cadrul apelului competitiv de granturi mici pentru proiectele de dezvoltare locală Programul Național „Satul European Expres”, ediția 2023, aprobat prin Decizia Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale nr. 07/23 din 28.04.2023.

⁴⁷ Legea nr.131/2015.

⁴⁸ Pct.22 din Anexa nr.2. Regulamentul privind organizarea concursurilor pentru identificarea, evaluarea și aprobarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională propuse spre finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală” la Hotărârea Guvernului nr.152 din 09.03.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală.

⁴⁹ Răspunsul MIDR din 11.11.2025.

În contextul celor expuse, pentru apelurile de concurs analizate, se constată că documentația aferentă procesului de evaluare pentru selectarea proiectelor regionale prezintă unele deficiențe sistemice. Lipsa acestor documente esențiale afectează transparența, coerența evaluării și posibilitatea de a verifica aplicarea uniformă și obiectivă a criteriilor prevăzute în Ghidurile apelurilor la concurs.

4.1.4. Lipsa unei raportări uniforme și a unei corelări clare între indicatorii aprobați și cei prezentați de ADR-uri limitează capacitatea de a evalua progresul real și trasabilitatea proiectelor implementate.

Conform prevederilor legale⁵⁰, Agențiile de Dezvoltare Regională sunt create pentru a implementa politica de dezvoltare regională la nivelul regiunilor, având atribuția expresă de monitorizare și evaluare a Programului operațional regional, de urmărire a indicatorilor, precum și responsabilitatea de a organiza implementarea programelor și de a raporta anual Consiliului Regional de Dezvoltare privind progresele realizate⁵¹. Respectiv, la nivel național, au fost constituite șase regiuni de dezvoltare: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia, Municipiul Chișinău și Transnistria. În prezent, doar cinci agenții sunt pe deplin instituționalizate,⁵² dintre care ADR mun. Chișinău, care și-a început activitatea în anul 2023.

Analiza Programului Operațional Regional 2022–2024 și a rapoartelor finale de implementare a proiectelor/programelor pentru perioada auditată evidențiază existența unor neconcordanțe în modul de raportare a indicatorilor de produs și de rezultat. Astfel, indicatorii stabiliți inițial și aprobați în cererile de finanțare nu sunt raportați distinct, ca structură, și complet în rapoartele finale de implementare a proiectelor, ceea ce afectează trasabilitatea și verificarea progresului real. Deși rapoartele menționate conțin descrieri ale activităților și achizițiilor, acestea nu sunt corelate cu indicatorii aprobați în Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea proiectelor de dezvoltare regională, iar gradul de realizare nu este prezentat conform acțiunilor incluse în cererea de finanțare.

Auditul a constatat că, în unele cazuri, indicatorii raportați au fost înlocuiți cu indicatori tehnici (ex., lungime drum reabilitat), deși în cererea de finanțare au fost aprobați indicatori privind revitalizarea urbană sau patrimoniul cultural. Lipsa corelării clare între indicatorii asumați inițial în cererile de finanțare și cei raportați în Rapoartele POR limitează capacitatea de a evalua progresul programului/proiectului și afectează transparența procesului de implementare.

Totodată, Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea proiectelor nu stabilește o formă unică de raportare și nici termene clare pentru transmiterea rapoartelor aferente. Aceasta prevede doar monitorizarea „trimestrială”, „anuală” sau „pe 5 ani”, fără indicarea unor date fixe sau termene-limită pentru: (i) rapoartele intermediare ale beneficiarilor; (ii) rapoartele transmise de ADR către MIDR; (iii) raportarea post-implementare. În consecință, raportarea este neuniformă între proiecte și regiuni, ceea ce afectează monitorizarea coerentă și comparabilă, limitând capacitatea MIDR de a consolida datele la nivel național.

Deși actualizarea Metodologiei de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale,⁵³ precum și a Instrucțiunilor de monitorizare și evaluare a politicilor și

⁵⁰ Pct. 9 subpct. 1 lit. f), g); subpct. 5 lit. f) din Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

⁵¹ Pct.37 din Anexa la Ordinul MADRM din 12.02.2021 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale”.

⁵² Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia, mun. Chișinău.

⁵³ Ordinul MADRM nr.26 din 12.02. 2021 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de elaborare, aprobare și implementare a Programelor Operaționale Regionale”.

proiectelor de dezvoltare regională⁵⁴ a demarat încă în anul 2021, procesul dat durează până în prezent. În acest context, și proiectul POR mun. Chișinău urmează a fi definitivat după aprobarea proiectelor noilor documente metodologice nominalizate supra.

Urmare a analizei tuturor regiunilor, auditul concluzionează că sistemul actual de monitorizare și evaluare nu asigură condițiile necesare pentru o apreciere completă, comparabilă și riguroasă a progresului realizat în implementarea POR 2022–2024. Limitările identificate țin de insuficiența datelor statistice regionale, lipsa indicatorilor de rezultat și impact, raportări incomplete, capacități instituționale reduse ale APL, fapt care afectează uniform toate ADR-urile.

Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, *„Rapoartele finale de implementare a proiectelor au fost elaborate în conformitate cu structura și solicitările existente în Instrucțiunea de monitorizare a proiectelor valabilă în perioada 2022–2024. Instrucțiunea respectivă nu prevedea o corelare obligatorie și explicită între indicatorii stabiliți în cererea de finanțare și indicatorii prezentați în rapoartele finale. Totodată, pentru remedierea celor expuse, vor fi aprobate Instrucțiunile de monitorizare și evaluare i) a proiectelor de dezvoltare regională; ii) a proiectelor de dezvoltare locală; iii) a politicii de dezvoltare regională și locală și a iv) Metodologiei de evaluare a POR, cu luarea în considerare a constatărilor auditului”*.

În aceste condiții, auditul constată că actualul cadru de monitorizare și evaluare necesită o consolidare structurală unitară, atât la nivelul ADR, cât și la nivelul APL și MIDR, pentru a asigura o implementare transparentă, eficientă și orientată spre rezultate a programelor de dezvoltare regională.

4.1.5. Aprobarea tardivă a Manualului operațional aferent activității ONDRL a generat unele dificultăți la implementarea proiectelor de dezvoltare locală în cadrul Programului Național „Satul European -1”

Potrivit cadrului normativ aplicabil⁵⁵, Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Manualului operațional aprobat prin ordinul conducătorului autorității publice responsabile de elaborarea politicii de dezvoltare regională (MIDR). De menționat că Manualul operațional al IP ONDRL a fost elaborat de către experți în baza unui proiect finanțat de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și s-a aprobat prin Ordinul MIDR nr.57 din 13.04.2023⁵⁶. Manualul reflectă forma de organizare a activității operaționale a Oficiului, precum și stabilește reguli de realizare a activităților stabilite în atribuțiile de serviciu ale angajaților. IP ONDRL elaborează și prezintă anual atât către MIDR, cât și către CNCDRL rapoarte de bilanț privind realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare locală din Documentul unic de program, iar la solicitare prezintă note informative privind valorificarea mijloacelor financiare ale FNDRL pentru proiectele de dezvoltare locală, privind redistribuirea alocațiilor financiare pentru domeniul de dezvoltare locală, ș.a.

Urmare a evaluărilor efectuate, se relevă că primul apel la concurs lansat de ONDRL a fost inițiat în luna martie 2022, iar Manualul operațional a fost aprobat în luna aprilie 2023. Potrivit clarificărilor din partea Direcției de ramură din cadrul MIDR, *„procesul de elaborare a MO-ului a fost inițiat în anul 2022, însă aprobarea efectivă a avut loc în anul 2023, timp în care activitatea ONDRL s-a desfășurat conform prevederilor HG 271/2022 și HG 152/2022”*. Întârzierea aprobării Manualului operațional a determinat faptul ca IP ONDRL să-și desfășoare activitatea inițial fără

⁵⁴ Ordinul MADRM nr.149 din 23.07.2021 „Cu privire la aprobarea ,Instrucțiunii privind monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor de dezvoltare regională”.

⁵⁵ Pct. 13 din Regulamentul Instituției Publice Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală, aprobat prin HG nr.271 din 20.04.2022.

⁵⁶ Ordinul MIDR nr. 57 din 13.04.2023 privind aprobarea Manualului operațional al IP ONDRL.

un cadru normativ intern clar aprobat, ceea ce a generat neuniformitate în aplicarea procedurilor, dificultăți în urmărirea corectă a proiectelor și în raportarea eficientă a utilizării resurselor FNDRL.

Astfel, deși Manualul operațional al ONDRL, în prezent, stabilește proceduri detaliate pentru verificarea și monitorizarea achizițiilor publice realizate de către APL⁵⁷, se denotă că la inițierea Programului Național „Satul European -1”, Manualul nefiind aprobat, acest aspect nu era reglementat, ceea ce a condus la apariția anumitor deficiențe în procesul de achiziții.

ONDRL, în cadrul Programului Național „Satul European-1” doar a monitorizat procesul de achiziții, dar nu a verificat conformitatea caietelor de sarcini, deoarece la nivel de APL era format un grup de lucru implicat direct în acest proces. Ulterior, ONDRL a evidențiat în Raportul de bilanț⁵⁸, prezentat către CNCDR, că în procesul de monitorizare a achizițiilor publice au fost constatate unele provocări și deficiențe: neîncadrarea corectă a procedurilor de achiziții, modificarea intenționată a caietelor de sarcini, atribuirea contractelor peste valoarea estimativă, lipsa de experiență a APL în procedurile complexe de licitație deschisă, precum și alte nereguli, care au generat contestații și tergiversarea procesului.

În urma constatărilor ONDRL, după finalizarea Programului Național „Satul European -1”, pentru Programul Național „Satul European -2” au fost introduse măsuri de îmbunătățire, inclusiv recomandări practice pentru APL privind achizițiile și procedura de avizare de către ONDRL a caietelor de sarcini. Acest fapt contribuie la asigurarea conformității procedurilor de achiziții publice și a eligibilității cheltuielilor destinate finanțării proiectelor de dezvoltare locală.

Astfel, auditul relevă că, deși ONDRL a avut un cadru operațional clar și a asigurat raportarea și monitorizarea programelor, lipsa unui Manual operațional aprobat la momentul lansării primului program a generat provocări în domeniul achizițiilor publice, care au fost abordate și corectate în etapele ulterioare de implementare a proiectelor (*a se vedea paragraful 4.3.1. din prezentul Raport de audit*).

4.1.6. Implementarea întârziată a SI GPPDRL și neconcordanțele sale funcționale și de securitate limitează digitalizarea și monitorizarea eficientă a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

Deși cadrul conceptual privind dezvoltarea Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală a fost aprobat încă în anul 2021⁵⁹, evaluările de audit relevă că în perioada 2022–2024 activitățile MIDR⁶⁰ s-au axat preponderent pe elaborarea cadrului normativ, iar Regulamentul de organizare și funcționare a SI GPPDRL⁶¹ a fost aprobat abia în anul 2024, ceea ce denotă o întârziere semnificativă față de termenele stabilite pentru realizarea obiectivelor asumate⁶².

Conform conceptului SI GPPDRL, statul este proprietarul Registrului proiectelor de dezvoltare regională și locală, iar MIDR este posesorul și administratorul acestuia. Prin urmare, MIDR are obligația legală și financiară de a asigura implementarea, funcționarea SI GPPDRL în

⁵⁷ „Beneficiarul va transmite către ONDRL Caietele de sarcini perfectate pentru verificarea conformității. Specialistul în achiziții ONDRL va verifica conformitatea documentației de atribuire și va confirma conformitatea lor prin vizare sau va solicita corectarea acestora. Beneficiarul va informa prin poșta electronică ONDRL despre publicarea anunțului de achiziție publică, anexând în mesaj linkul publicației. Beneficiarul va executa procedura de achiziție publică, va semna contractul de achiziție cu antreprenorul / furnizorul / prestatorul selectat și va anunța ONDRL, prezentând o copie a contractului semnat și înregistrat în modul stabilit în RSAP. Specialistul achiziții publice va verifica conformitatea contractelor atribuite și, dacă acestea se încadrează în suma finanțării, reflectă în SIM contractantul și devizul-ofertă în raport cu proiectul finanțat. Totodată, Specialistul în devize va verifica devizul-ofertă, sub aspectul corespunderii volumelor oferite cu volumele solicitate în caietul de sarcini. În caz de necorespondență, Specialistul în achiziții va informa beneficiarul despre neconformitățile constatate, prin scrisoare oficială fiind indicate toate abaterile”.

⁵⁸ Raportul de bilanț „Realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare locală” din Documentul unic de program pentru anii 2022-2024.

⁵⁹ HG nr.83 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală.

⁶⁰ Planurile de activitate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale pentru anii 2022, 2023, 2024.

⁶¹ HG nr.758 din 13.11.2024 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală.

⁶² Rapoartele privind activitatea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale în anii 2022, 2023 și 2024.

baza a 9 contururi funcționale specializate⁶³. Urmare a examinării interfeței și a funcționalităților disponibile, auditul constată că structura actuală a sistemului nu este aliniată conceptual și operațional cu spațiul funcțional definit de Conceptul SI GPPDRL.

De menționat că SI GPPDRL a fost creat și implementat cu suportul financiar al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), în cadrul Proiectului „*Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova - MSPL*”. Acesta a fost recepționat cu titlu gratuit⁶⁴ și reflectat în evidența contabilă a MIDR la finele anului 2024⁶⁵. Ulterior, prin Decizia CNCDDL, „*obligația de asigurare a mentenanței SI GPPDRL și de planificare anuală a cheltuielilor necesare întreținerii Sistemului din contul și în limitele mijloacelor financiare alocate anual Fondului național pentru dezvoltare regională și locală*”⁶⁶ a fost transferată către Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală.

Pentru digitalizarea procesului de gestionare și monitorizare a proiectelor de dezvoltare regională, primele apeluri de proiecte desfășurate prin intermediul SI GPPDRL au avut loc începând cu **1 iulie 2024**, odată cu lansarea concursului⁶⁷ de selectare a proiectelor pentru finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Astfel, depunerea dosarelor în format fizic nu a mai fost permisă.

În scopul verificării conformității funcționale a SI GPPDRL cu prevederile Conceptului aprobat⁶⁸, cu obiectivele stabilite⁶⁹, respectiv, stocarea și sistematizarea informațiilor cu privire la implementarea proiectelor, asigurarea integrității datelor, facilitarea raportării și reducerea redundanțelor, echipa de audit a solicitat acces temporar pe platforma SI GPPDRL.

Potrivit explicațiilor oferite, „*din motive de securitate, accesul acordat echipei de audit a fost limitativ, fără rol de administrator, ceea ce nu a permis vizualizarea completă a arhitecturii detaliate a sistemului*”. De menționat că sistemul a fost testat împreună cu persoana responsabilă din cadrul MIDR, cu rol de administrator, și s-a constatat negenerarea rapoartelor consolidate privind monitorizarea proiectelor pentru perioada analizată, întrucât modulul de raportare este încă în curs de dezvoltare și necesită ajustări pentru atingerea unui nivel optim de performanță și fiabilitate. Astfel, o parte semnificativă a proceselor de evidență și raportare se desfășoară încă pe suport de hârtie.

Situația dată denotă lipsa corelării dintre cadrul normativ și aplicarea practică a sistemului informațional, ceea ce afectează realizarea obiectivelor cu privire la transformarea digitală, transparența și eficientizarea procesului de monitorizare a proiectelor de dezvoltare regională și locală.

Totodată, potrivit obiectivelor stabilite conform politicii interne de securitate cibernetică⁷⁰, MIDR urma să implementeze proceduri interne de securitate cibernetică, în scopul respectării cerințelor minime de securitate și prevenirii accesului neautorizat, precum: (i) desemnarea și documentarea împuternicirilor persoanelor responsabile de securitate la nivelul tuturor entităților

⁶³ Art.11 din HG nr.83 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală, și anume: 1) Propuneri de proiecte de dezvoltare regională; 2) Cereri de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională; 2¹) Cereri de finanțare a proiectelor de dezvoltare locală; 3) Achiziții; 4) Proiecte; 5) ”GIS” (vizualizarea grafică pe harta digitală); 6) Căutare și filtrare; 7) Raportare; 8) Administrare; 9) Participanți ai sistemului.

⁶⁴ Actul de transfer al SI GPPDRL din 26.11.2024.

⁶⁵ Ordinul MIDR nr.182 din 19.12.2024 „Cu privire la înregistrarea în evidența contabilă a Ministerului a Sistemului informațional de management al proiectelor de dezvoltare regională și locală, recepționat cu titlu gratuit”.

⁶⁶ Decizia CNCDDL nr.63 din 12.09.2025 „Cu privire la asigurarea mentenanței Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală”.

⁶⁷ Decizia CNCDDL nr. 7/24 din 21.06.2024 „Cu privire la lansarea concursului de selectare a proiectelor pentru finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală”.

⁶⁸ Hotărârea Guvernului nr.83 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regional și locală.

⁶⁹ Pct.130 din Anexă la Ordinul Ministrului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale nr.1 din 3 ianuarie 2024.

⁷⁰ Pct.38-39 din HG nr.758 din 13.11.2024 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Sistemului informațional pentru gestionarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală.

utilizatoare (ADR, ONDRL); (ii) proceduri care să prevină modificările nesanționate ale informației și componentelor software; (iii) proceduri de control intern privind respectarea normelor de securitate. Deși la nivelul MIDR se aplică Ordinul nr. 82 din 17.05.2024 cu privire la aprobarea politicii interne privind securitatea cibernetică a autorității și desemnarea persoanei responsabile pentru toate sistemele, auditul constată că aceste proceduri interne de securitate cibernetică nu au fost implementate integral la nivelul MIDR, ADR și ONDRL.

Astfel, platforma de acces mrdp.midr.gov.md se bazează doar pe autentificare în doi factori. În cazul fișierelor cu dimensiunea mai mare de 25 MB se utilizează linkuri externe (ex. Google Drive), ceea ce determină transferul unei părți a fluxului de date în afara controlului instituțional. Gestionarea utilizatorilor (1194 de utilizatori înregistrați, cu roluri diverse) nu este susținută de proceduri clare privind controlul accesului și semnarea declarațiilor de confidențialitate, iar SI GPPDRL nu permite încă gestionarea pe categorii de utilizatori prin clasificarea detaliată a acestora. Aceste deficiențe expun SI GPPDRL la riscuri sporite privind integritatea, confidențialitatea și disponibilitatea datelor, generând vulnerabilități operaționale și neconformități cu cerințele de securitate stabilite prin cadrul normativ în vigoare.

Potrivit explicațiilor responsabililor din cadrul MIDR, „*pentru a stabili conformitatea algoritmului setat în SI GPPDRL cu procedurile legale de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală se va realiza o evaluare tehnică externă, va fi asigurată mentenanța Sistemului și va fi analizată posibilitatea dezvoltării de noi funcționalități, în funcție de resursele disponibile, iar la nivelul ONDRL/ADR se vor aproba reglementările necesare pentru respectarea prevederilor HG 758/2024*”.

4.2. Obiectivul specific nr. 2: Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale au fost utilizate în conformitate cu exigențele legale?

Auditul a evidențiat unele modificări necorelate ale planurilor și ale cererilor de finanțare, blocarea temporară a fondurilor, deficiențe în documentația tehnică, implementarea incompletă și fragmentară a obiectivelor de infrastructură de aprovizionare cu apă și sanitație, lipsa auditului energetic și neasigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități în obiectivele renovate, precum și neutilizarea pe deplin a bunurilor și echipamentelor livrate. Aceste aspecte au afectat coerența, eficiența și, în unele cazuri, impactul social al investițiilor din FNDRL.

4.2.1. Nerespectarea, în unele cazuri, a condițiilor de finanțare și executare a FNDRL a generat dificultăți în gestionarea și monitorizarea corespunzătoare a unor proiecte de dezvoltare regională

Conform prevederilor contractului de finanțare⁷¹, cererea de finanțare, planul de implementare a proiectului, precum și indicatorii de monitorizare sunt părți componente ale acestuia, iar în cazul modificării valorii sau al unor actualizări aprobate prin Deciziile CNCDR, se va întocmi un acord adițional.

Urmare a evaluărilor efectuate asupra unui eșantion de 15 proiecte de dezvoltare regională, au fost identificate unele situații, după cum urmează:

- pentru 14 proiecte din cele examinate, costul total al proiectului conform Planul anual de finanțare nu a fost menținut în forma inițial aprobată, dar supus unor ajustări, din cauza includerii/excluderii unor lucrări și/sau obiective. În urma acestor modificări, s-au înregistrat majorări ale sumelor inițiale cu valoarea totală de 32 193,5 mii lei și micșorări cu suma de 63 514,2

⁷¹ Contract-tip de finanțare a proiectului, cap.2, pct.2.1, cap.12.

mii lei. Acest fapt nu asigură coerența dintre planificarea financiară și cheltuielile aferente obiectivelor asumate. *(Informația detaliată este redată în Anexa nr.1.3. Analiza modificărilor planului anual de finanțare aferent proiectelor de dezvoltare regională 2022–2024);*

- pentru 11 proiecte din cele examinate, cererile de finanțare depuse inițial nu corespund cu contractele de finanțare, fiind identificate majorări în sumă de 46 583 mii lei și micșorări în sumă de 43 838 mii lei. Această situație evidențiază dificultăți în procesul de verificare, în controlul documentației tehnice și financiare și în respectarea procedurilor de actualizare înainte de aprobarea finală a finanțării. Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, *„neconcordanța menționată este determinată, în principal, de faptul că, în perioada 2022–2024, cadrul metodologic nu prevedea o procedură operațională clară și aplicabilă pentru actualizarea cererilor de finanțare după aprobarea lor, iar mecanismul practic de inițiere, justificare, aprobare și integrare a acestor actualizări nu era reglementat în mod explicit (inclusiv formularele, termenele, responsabilitățile și tipurile de modificări permise). În prezent, actualizarea Cererii de finanțare este reglementată⁷² și prevede că până la aprobarea finală a acestora de către Consiliu, cererile de finanțare pot fi modificate sau actualizate de către aplicant, ca urmare a clarificărilor solicitate de comisie”.* *(Informația detaliată este redată în Anexa nr.1.4. Analiza divergențelor dintre cerere - contract de finanțare aferentă proiectelor de dezvoltare regională);*

- în cazul a trei proiecte⁷³, contractele de finanțare nu au fost actualizate în funcție de costurile finale ale lucrărilor executate, situație care a generat o diferență totală în sumă de 1 924 mii lei, ceea ce denotă nerespectarea prevederilor contractuale expuse anterior. *(Informația detaliată se prezintă în Anexa nr.1.5.);*

- în cazul Proiectului „Sisteme regionale Apă-Canal – garanția sănătății noastre”, ADR Centru, în perioada 2022–2023, a debursat suma totală de 16 592 mii lei, depășind cu 503,8 mii lei alocațiile aprobate prin Planul anual de finanțare. Diferența de 503,8 mii lei, ca rezultat al ajustării Planului pentru anul 2023, a fost restituită abia la 21.07.2025⁷⁴, cu mențiunea *„returnarea sumei neutilizate în anii precedenți conform proiectului C331014C”*. Se denotă că, deși proiectul a fost finalizat la sfârșitul anului 2023, suma respectivă a rămas blocată în conturile ADR Centru timp de aproximativ un an și jumătate, fără a genera utilitate publică și afectând eficiența utilizării resurselor Fondului.

Notă: *Pe parcursul misiunii de audit, problema a fost remediată. În viitor, la celelalte proiecte achitățile anuale vor fi efectuate conform cotei-părți din Contractul de finanțare, iar în cadrul Agenției se va pune accent sporit pe monitorizarea efectuării plăților.*

- două proiecte au fost excluse din DUP 2022-2024, din cauza problemelor tehnice și a neasigurării contribuției de cofinanțare,⁷⁵ iar un proiect⁷⁶ a fost retras, deși documentația tehnică aferentă acestui proiect (în valoare de 485,0 mii lei) fusese deja achitată din mijloacele FNDRL. Prin urmare, suma de 485,0 mii lei achitată pentru documentația tehnică a fost utilizată ineficient, fără a produce rezultate, impact sau progres în implementarea proiectului;

- o altă situație generată de incapacitatea achitării contribuției financiare ține de Proiectul istoric *„Centrul regional de afaceri și dezvoltare comunitară în raioanele Strășeni, Călărași și*

⁷² Pct. 25, subpct. 9 din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr.152 din 09.03.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală.

⁷³ Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți”; Sisteme regionale Apă-Canal – garanția sănătății noastre; Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”.

⁷⁴ Ordinul de plată nr. 222 din 21.07.2025.

⁷⁵ 2 proiecte excluse – Construcția Centrului expozițional NORD-EXPO, mun. Bălți, str. Aerodromului, nr. 1, și Modernizarea serviciului de alimentare cu apă potabilă în raionul Cahul prin extindere și regionalizare continuă, cod S331005C.

⁷⁶ Proiectul „Dezvoltarea inovativă a întreprinderilor agricole și prelucrătoare din regiune prin construcția unui complex de păstrare și ambalare a producției” Găgăuzia, exclus prin Decizia CNCDR nr. 9/24 din 21.06.2024.

Hîncești” din DUP 2017-2020, implementat de Primăria comunei Lozova⁷⁷. De menționat că, conform Raportului de inspectare financiară⁷⁸, *contrar prevederilor art. 3 și art.4 din Legea nr.229/2010*, ADR Centru a gestionat ineficient mijloace financiare în sumă totală de 20 083,2 mii lei. În final, proiectul a fost transmis beneficiarului într-un stadiu de execuție de doar 68%⁷⁹. Proiectul dat a avut ca obiectiv renovarea și amenajarea unei clădiri existente (cca 3100 m², două niveluri), destinată să ofere servicii de incubare întreprinderilor mici și mijlocii din 2 orașe și 12 sate. La finele anului 2020, resursele financiare alocate din FNDR în valoare de 19 300 mii lei au fost valorificate integral. Lucrările de construcție au fost inițiate la data de 06.02.2018, iar ulterior antreprenorul a solicitat sistarea lucrărilor și efectuarea expertizei tehnice a unor elemente constructive, din cauza gradului avansat de deteriorare. Astfel, lipsa unei expertize tehnice inițiale privind starea reală a construcției existente a generat includerea ulterioară a unor lucrări suplimentare în valoare de 720,2 mii lei. Nealocarea resurselor financiare suplimentare din FNDRL, dar și neonorarea contribuției integrale de către Primăria Lozova, care a achitat doar 783,2 mii lei din totalul contribuției stabilite de 14 431,7 mii lei, au compromis rezultatele proiectului, acesta fiind *conservat*.

Poze aferente Centrului regional de afaceri și dezvoltare comunitară în raioanele Strășeni, Călărași și Hîncești.

Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, *„urmare a precedentului creat în cadrul Proiectului „Centrul regional de afaceri și dezvoltare comunitară în raioanele Strășeni, Călărași și Hîncești”, s-a dispus modificarea regulamentului concursului și a contractului de finanțare, prin care Aplicantul/Beneficiarul este obligat să transfere 50% din suma contribuției pe contul ADR înaintea lansării procedurii de achiziții (ADR nu inițiază proiectul până nu se onorează transferarea obligatorie a 50% din contribuție, iar a doua parte a cofinanțării va fi transferată pe contul ADR nu mai târziu de valorificarea a 50% din mijloacele alocate din FNDRL)”*.

Situația creată determină riscuri evidente privind durabilitatea investițiilor, precum și posibilitatea generării de cheltuieli suplimentare pentru eventualele lucrări necesare în viitor. Totodată, proiectul nu și-a realizat obiectivele de dezvoltare: respectiv, crearea infrastructurii necesare, stimularea mediului antreprenorial și contribuția la dezvoltarea economică regională.

Totodată, echipa de audit evidențiază că, în cadrul Proiectului **„Crearea Complexului Multifuncțional Sportiv – Regiunea Nord”**, deși lucrările au fost inițiate la 3 aprilie 2024, procesul a fost afectat de lipsuri și neconcordanțe esențiale în documentația tehnică, elaborată cu specificații insuficiente și erori care au făcut imposibilă continuarea lucrărilor conform cerințelor contractului de finanțare. Atitudinea necooperantă a proiectantului și lipsa soluțiilor tehnice de remediere au determinat stoparea lucrărilor la 1 august 2024, urmată de rezilierea contractelor de proiectare, antrepriză și supraveghere tehnică.

⁷⁷ Deși proiectul nu a făcut parte din aria de audit, acesta se regăsește în Raportul privind asigurarea durabilității proiectelor de dezvoltare regională, semestrul II 2024. Proiect menționat și în HCC nr.41/2021.

⁷⁸ Raportul de inspecție financiară din 25.08.2022.

⁷⁹ Actul de transmitere nr.07 din 9 martie 2022.

Poze aferente Complexului Multifuncțional Sportiv – Regiunea Nord

Expertiza tehnică ulterioară a confirmat imposibilitatea continuării lucrărilor în baza proiectului existent. Până la sistarea lucrărilor au fost valorificate 1 402,7 mii lei, reprezentând circa 4,3% din valoarea totală contractată. Această sumă este în

prezent imobilizată într-o construcție nefuncțională, fără a genera utilitate sau valoare adăugată, echivalând cu o investiție blocată până la reluarea legală a implementării. Ca efect, proiectul se află în stare de suspendare pe termen nedeterminat, fiind necesară elaborarea unei noi documentații tehnice conforme. Situația dată a condus la blocarea implementării proiectului, afectarea eficienței utilizării fondurilor publice și la compromiterea credibilității procesului investițional, generând întârzieri semnificative și imposibilitatea respectării obligațiilor contractuale față de finanțator.

În contextul celor expuse, se relevă necesitatea unei evaluări riguroase a capacității de cofinanțare a beneficiarilor, a controlului asupra documentației tehnice și execuției lucrărilor, a corelării modificărilor valorii investițiilor cu monitorizarea continuă a fluxurilor financiare, pentru a preveni blocarea fondurilor, finanțarea inefficientă și neimplementarea proiectelor aprobate.

Notă: Ținând cont de faptul că lucrările nu pot fi executate în baza documentației tehnice actuale pentru obiectivul menționat, urmare a ședinței din cadrul MIDR⁸⁰ și conform prevederilor Contractului de finanțare, ADR Nord a restituit suma de 1 402,7 mii lei, utilizată din sursele FNDRL, din contul contribuției beneficiarului.⁸¹

4.2.2. Deficiențele din procesul de implementare a proiectelor de dezvoltare regională nu contribuie la atingerea obiectivelor inițiale și tergiversează utilizarea efectivă a acestora.

În scopul evaluării impactului implementării proiectelor de dezvoltare regională, auditul a efectuat unele vizite în teren, în regiunile în care acestea au fost implementate. Suplimentar, a fost vizitat și Proiectul „Alimentarea orașului Făleşti cu apă din râul Prut, etapa I”, inclus în DUP 2010–2012. În continuare sunt prezentate cele mai semnificative problematice, nereguli și deficiențe constatate pe parcursul implementării și post-implementării proiectelor de dezvoltare regională care nu au atins rezultatele stabilite inițial. (Analiza detaliată a tuturor proiectelor de dezvoltare regională auditate este prezentată în Anexa nr.3.1.)

Cu privire la proiectele de aprovizionare cu apă și sanitație

Una dintre intervențiile sistemice, menite să sprijine țintele Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, este dotarea locuințelor cu servicii publice de apeduct din surse sigure de apă și cu servicii publice de canalizare. În acest context, au fost realizate activități pentru a dezvolta sistemele regionale de alimentare cu apă potabilă, de epurare a apelor uzate și de canalizare în conformitate cu programele regionale în domeniile de aprovizionare cu apă și de canalizare. Însă, unele proiecte necesită în continuare resurse financiare suplimentare pentru a fi funcționale, o parte nu sunt încă utilizate din diferite motive, altele necesită unele reproiectări tehnice ș.a. Astfel,

• Proiectul „Alimentarea orașului Făleşti cu apă din râul Prut”

Potrivit informațiilor contabile prezentate de Consiliul Raional Făleşti, la grupa de conturi Investiții capitale în curs de execuție este reflectată suma de 150 423,8 mii lei, aferentă Proiectului istoric „Alimentarea orașului Făleşti cu apă din râul Prut”. Proiectul a fost inițiat în mai multe etape și finanțat din mai multe surse, atât din mijloacele FNDR și FEN, cât și din contribuția UAT.

⁸⁰ Ședința în cadrul MIDR din data de 20 august 2025.

⁸¹ Ordinul de plată nr.328 din 28.10.2025, cu destinația plății „restituirea finanțării din contul cofinanțării beneficiarilor de proiecte”.

De menționat că o parte a obiectivului proiectului a fost aprobată în DUP 2010-2012⁸², cu un cost total de 18 775,3 mii lei, inclusiv 11 375,3 mii lei - din FNDR, 5 400 mii lei - din FEN (actualmente FNM), și 2 000 mii lei - cofinanțare Consiliului Raional Fălești, pentru reconstrucția apeductului Prut-Fălești, a stației de tratare și a bransamentului spre or. Fălești, care trebuia să permită asigurarea cu apă potabilă a orașului la etapa I, iar la etapele 2 și 3 - a localităților adiacente. În perioada menționată, ADR Nord a valorificat resursele financiare alocate, fiind reconstruită Stația de tratare a apei din or. Fălești, care este dotată cu utilajul necesar. Concomitent, a fost construit bransamentul spre or. Fălești cu lungimea de 2 km, precum și 0,556 km de rețele de apeduct, care unesc rețeaua orășenească cu sistemul de apeduct. Potrivit explicațiilor⁸³ persoanelor responsabile, din diverse motive, finalizarea primei etape nu s-a soldat cu accesul la rezultatele/serviciile proiectului. Stația de tratare a apei, utilată în cadrul proiectului, nu este funcțională, iar rețelele de apeduct construite nu au fost puse în funcțiune. Toate obiectivele realizate în cadrul proiectului puteau deveni funcționale odată cu lansarea magistralei de aprovizionare cu apă Prut – Fălești. În acest sens, CR Fălești urma să identifice resurse financiare pentru punerea în funcțiune a acestora.

Ulterior, proiectul a fost depus în cadrul apelului de propuneri de proiecte din anul 2016, cu finanțare din FNDR⁸⁴. Proiectul dat prevedea renovarea a 18,0 km de apeduct magistral de la stația de pompare a apei treapta II (în regiunea s. Vrancești) până la Stația de tratare a apei din or. Fălești. Indicatorul a fost realizat la nivelul de 100%. La 25 noiembrie 2020 a avut loc recepționarea lucrărilor în cadrul proiectului dat, cu ulterioara transmitere a costurilor investiționale în valoare de 35 143,0 mii lei⁸⁵.

Totodată, magistrala Prut-Fălești nu a fost pusă în funcțiune, iar sursa de apă din râul Prut nu a fost valorificată. Această magistrală putea fi pusă în funcțiune odată cu finalizarea altor proiecte complementare și interdependente care urmau a fi implementate de către CR Fălești. Pentru a conecta localitățile raionului Fălești la sursa de apă era nevoie de a construi o porțiune de apeduct magistral de circa 2 km și de a realiza mai multe lucrări la obiectivele deja construite.

În scopul finalizării și punerii în funcțiune a proiectului, inițial acesta a fost inclus în DUP 2022-2024⁸⁶, iar ulterior s-a transferat în DUP 2025-2027⁸⁷. În acest context, potrivit răspunsului oferit de către ADR Nord⁸⁸, proiectul va fi implementat în 2 etape consecutive: elaborarea documentației tehnice și execuția lucrărilor de construcție-montaj.

Urmare a vizitei la fața locului, auditul a constatat că Stația de tratare a apei, deși a fost reconstruită și dotată cu utilajul tehnologic necesar, nu a fost pusă în funcțiune și prezintă semne vizibile de degradare atât în interior, cât și în exterior.

De menționat că, în anul 2024, a fost efectuată o expertiză tehnică a Sistemului de alimentare cu apă Prut-Fălești, potrivit căreia, expertul tehnic a constatat mai multe neconformități privind lucrările realizate față de cele din documentația din proiect⁸⁹, după cum urmează:

- toate căminele examinate sunt într-o stare nesatisfăcătoare, lipsesc capacele din fontă, fiind practic astupate de gunoi;
- căminele de apă nu corespund detalierii din documentația de proiect și lipsesc scările de acces;

⁸² Documentul unic de program pentru anii 2010-2012, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.772 din 26.08.2010.

⁸³ Nota informativă a Consiliului Raional Fălești cu privire la implementarea proiectelor la obiectul „Asigurarea orașului Fălești cu apă din râul Prut” pe perioada 2005-2025 nr.02/1-09-305 din data de 12.11.2025.

⁸⁴ Hotărârea Guvernului nr. 203 din 29.03.2017 cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2017-2020.

⁸⁵ Actul de predare-primire nr.22/1235 din 22.02.2021.

⁸⁶ Anexa nr.1 la Documentul unic de program, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23 din 12.01.2022.

⁸⁷ Anexa nr.1 la Documentul unic de program, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 160 din 26.03.2025.

⁸⁸ Nota informativă a ADR Nord pentru Proiectul „Finalizarea și punerea în funcțiune a sistemului de apeduct Prut – Fălești” din 14.11.2025.

⁸⁹ Raportul de expertiză tehnică pentru sistemul de alimentare cu apă Prut-Fălești din 08.05.2024.

- căminul de golire nu există, iar conducta de apă nu este montată;
- utilajul hidraulic a fost pornit doar de câteva ori, apoi oprit, fapt care a dus la deteriorarea întregului sistem de pompare;
- pompele, inclusiv robinetele, manometrele, supapele ș.a., sunt deja învechite și practic nefuncționale;
- aproximativ 6 km de conductă este deformată și necesită reabilitare sau reproiectare/construire.

Urmare a expertizei realizate, expertul tehnic a propus o serie de recomandări pentru a operaționaliza proiectul menționat, dintre care elaborarea unui studiu de fezabilitate și a unui proiect nou de execuție integră, care să cuprindă toate lucrările necesare pentru punerea în funcțiune a întregului sistem de transport al apei potabile.

Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, *„situația a fost generată din motivul lipsei unei strategii clare în abordarea problemei (Master-plan, Studiu de fezabilitate), bazate pe evaluări tehnice profesioniste ale situației reale, CR Fălești, în calitate de beneficiar direct al tuturor investițiilor realizate, a acționat haotic și nedocumentat tehnic. Totodată, infrastructura construită va fi valorificată odată cu implementarea proiectului „Finalizarea și punerea în funcțiune a apeductului Prut-Fălești” ce va demara în 2026. Una din condițiile impuse în procesul de proiectare și procedurile de achiziții este utilizarea tuturor materialelor și utilajelor conforme. Doar cele neconforme sau lipsă, vor fi schimbate sau adaptate. La moment proiectul dat se află în proceduri de achiziție publice”*.

- **Proiectul „Sisteme regionale Apă-Canal - garanția sănătății noastre”**

Obiectivul general al proiectului a constat în creșterea calității vieții în orașul Hîncești și în satele Fârlădeni, Bălțeni, Bozieni din raionul Hîncești, prin reabilitarea și regionalizarea sistemelor comunale de canalizare, iar obiectivele specifice reprezentau lucrări de extindere a rețelelor de canalizare din municipiul Hîncești, lucrări de construcție a rețelelor comunale de canalizare din satul Bozieni și a colectorului Bozieni–Hîncești. Indicatorii de rezultat ai proiectului care urmau să fie atinși erau: populația deservită – 18 000 locuitori; 2 localități cu acces la sistemul de alimentare cu apă potabilă construit /reabilitat și 30 de agenți economici conectați.

Urmare a vizitei echipei de audit în teritoriu, se denotă că la situația actuală sunt conectate la sistem doar 258 de gospodării și niciun agent economic. Totodată, se denotă că sistemul public de canalizare nu a fost dat în exploatare de către APL și nici transmis în gestiune economică către operatorul regional.

Tariful⁹⁰ pentru furnizarea/prestarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare este un aspect care determină neracordarea cetățenilor la sistemele de apă și canalizare. Prin urmare, este absolut necesară implicarea activă a autorităților publice locale și a operatorului regional în vederea identificării unor soluții sustenabile de reducere a tarifelor pentru serviciile publice de canalizare, adaptate inclusiv pentru păturile social vulnerabile, ceea ce ar putea influența creșterea gradului de conectare a gospodăriilor casnice la rețeaua publică de canalizare.

Potrivit explicațiilor prezentate de către Primăria Hîncești cu referire la netransmiterea bunurilor formate⁹¹, *„acestea vor fi transmise după aprobarea deciziilor respective de către Consiliul municipal Hîncești”*.

Totodată, neatingerea obiectivului inițial al proiectului, potrivit explicațiilor prezentate, a fost determinată de *„excluderea satelor Bozieni, Buțeni și Fârlădeni ca răspuns la solicitarea*

⁹⁰ Tariful pentru furnizarea/prestarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare pentru consumatorii casnici reprezintă: apă potabilă - 33,65 lei/m³, pentru canalizare - 31,32 lei m³.

⁹¹ Răspuns la solicitarea CCRM din 03.10.2025 referitor la Proiectul „Sisteme regionale Apă-Canal-garanția sănătății noastre”.

MIDR de a condiționa finanțarea anumitor proiecte". În acest context, proiectul la situația actuală asigură accesul la sistemul public doar pentru o singură localitate, generând riscul implementării etapizate.

Potrivit explicațiilor, „în rezultatul concluziei auditului, ADR Centru va solicita beneficiarului transmiterea către operatorul regional și darea în exploatare a sistemului de canalizare”. Costul investițional al proiectului este de 17 875,2 mii lei, din care 16 088,3 mii lei - alocația aprobată din FNDRL, și 1 786,9 mii lei - contribuția beneficiarului.

Notă: Pe parcursul misiunii de audit, Consiliul municipal Hîncești a aprobat Decizia cu privire la transmiterea în gestiune economică a costurilor investiționale obținute în urma implementării Proiectului „Sisteme Regionale Apa-Canal - Garanția Sănătății Noastre” în sumă de 17 875,3 mii lei⁹².

- **Proiectul „Construcția stației de epurare regionale și extinderea rețelelor de canalizare în or. Florești”** a avut ca obiectiv general - construcția unei stații de epurare a apelor uzate cu suprafața de 2800 m² și capacitatea de epurare de 1,5 mii/m³ de ape uzate pe zi. Localitățile care urmau a fi conectate sunt: Florești, Ghindești, Vărvăreuca, Mărculești, Băhrinești. Auditul atestă că la stația de epurare în prezent este conectat doar sistemul de canalizare al or. Florești⁹³ și parțial al s. Vărvăreuca, ceea ce reprezintă nivelul de realizare de doar 30% din ținta finală. Deși, conform prevederilor normative⁹⁴, „stațiile trebuie să funcționeze la o capacitate minimă de 75% pentru a asigura parametrii de calitate ai apelor epurate”, aceasta funcționează doar parțial, în limita a doar 500 m³/zi, ceea ce denotă subutilizarea stației de epurare, cu riscul de a afecta sustenabilitatea și impactul economic/ecologic.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

Totodată, s-a constatat că suprafețele interioare din beton ale bazinelor prezentau depuneri, zone neprotejate și urme de coroziune, cauzate de aplicarea incompletă a stratului anticoroziv, contrar normelor⁹⁵. Astfel, deși lucrările au fost finalizate la

sfârșitul anului 2023, iar obiectivul se află în exploatare timp de aproximativ doi ani, beneficiile planificate nu au fost atinse, fapt ce indică întârzierea realizării rezultatelor și valorificarea redusă a investiției publice. Costul investițional al proiectului este de 32 850,3 mii lei, din care 29 366,5 mii lei - alocația aprobată din FNDRL, și 3 483,8 mii lei - contribuția beneficiarului.

- **Proiectul „Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi”**, cu valoarea totală de 72 799,5 mii lei, din care 59 985,6 mii lei – alocația din FNDRL, și 12 813,9 mii lei - contribuția Consiliului Raional Căușeni. Proiectul a avut ca obiectiv general reconstrucția stației de epurare existente (nefuncțională încă din anii 2000, Stația de epurare a apelor uzate din orașul Căușeni prezenta un pericol pentru mediu și sănătatea populației⁹⁶) și extinderea rețelelor de canalizare pentru 3 000 de locuitori din sectorul Căușenii Vechi al orașului Căușeni și pentru 27 de localități proximale ale raionului Căușeni.

⁹² Decizia Consiliului municipal Hîncești nr.8/07 din 23.10.2025 cu privire la transmiterea costurilor investiționale în gestiune economică

⁹³ Conform Listei gospodăriilor conectate la sistemul public de apă și canalizare „SA Servicii Comunale Florești”, sunt conectate 3708 gospodării; conform Listei agenților economici „SA Servicii Comunale Florești” racordați la rețeaua publică de canalizare la data de 01.11.2025, sunt racordați la rețea 131 de agenți economici.

⁹⁴ NCM G.03.01:2017, cap. 10 „Eficiența procesului de epurare și indicatorii de performanță”, pct. 10.2–10.4, „stațiile trebuie să funcționeze la o capacitate minimă de 75% pentru a asigura parametrii de calitate ai apelor epurate”.

⁹⁵ NCM E.04.04:2016, cap. 6 „Măsuri de protecție anticorozivă pentru construcții din beton și beton armat”, pct. 6.1–6.3, care impun utilizarea materialelor rezistente la acțiunea mediilor umede și agresive, verificarea grosimii stratului de acoperire și asigurarea protecției mecanice a suprafețelor expuse.

⁹⁶ Pct.2.1.3. la Cererea de finanțare a Proiectului „Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi ” a descris problemele adresate de proiect și impactul asupra dezvoltării regiunii.

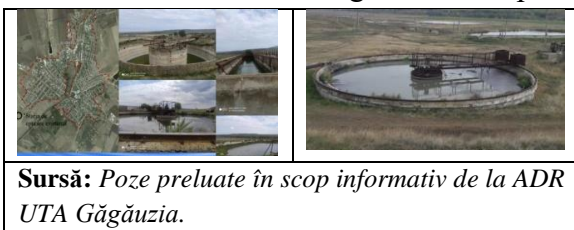

Sursă: Poze preluate din surse deschise disponibile online, fiind utilizate exclusiv în scop ilustrativ și informativ.

În urma monitorizării implementării proiectului, auditul a constatat că au fost realizate următoarele obiective: stația de epurare

reconstruită (va asigura capacitatea maximă de funcționare a acesteia de 5 000 m³/24h, folosind o tehnologie inovativă de tratare „Biotal”⁹⁷), 10.4 km de rețele de canalizare și 3 stații de pompare. În baza informației prezentate de către ADR Sud, se atestă că la rețelele de canalizare nu a fost racordată nicio localitate din cele 27 de localități planificate inițial. Motivul situației date îl constituie tergiversarea deciziilor de acceptare a costurilor investiționale formate în urma implementării proiectului, a transmiterii în gestiunea operatorului regional și a aprobării planului de asigurare a durabilității pentru perioada post-implementare⁹⁸.

• **Proiectul „Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, etapa I”** are ca obiectiv general asigurarea unei soluții sistemice pentru problema epurării apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga și în satele din apropiere, deoarece stația veche de epurare nu funcționează, fiind într-o stare avansată de uzură morală și fizică. Respectiv, apele uzate sunt revărsate direct în râul Lunga, fără a fi epurate⁹⁹.

Sursă: Poze preluate în scop informativ de la ADR UTA Găgăuzia.

În raportul privind implementarea proiectului¹⁰⁰ se menționează că au fost realizate următoarele obiective: elaborarea proiectului de execuție și a proiectului preliminar faza I în valoare de 1 106,5 mii lei.¹⁰¹ În acest context, pentru implementarea cu succes a proiectului, este necesară examinarea

unei abordări complexe de finanțare, care să includă identificarea și atragerea surselor suplimentare de la bugetul de stat, precum și de la parteneri internaționali, dar și accesarea altor fonduri¹⁰².

În contextul celor expuse cu privire la proiectele investiționale de aprovizionare cu apă și sanitație, se atestă că gradul redus de racordare a consumatorilor limitează impactul social și economic, în special în cazul în care localitățile beneficiare se confruntă cu lipsa apei potabile. Astfel, deși, în mare parte, infrastructura este funcțională din punct de vedere tehnic, gradul de utilizare a acesteia este redus. Concomitent, se relevă că procesul de implementare a proiectelor din domeniul infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare este adesea fragmentat, ca urmare a unui ansamblu de factori tehnici, financiari și organizaționali. Printre principalele cauze se regăsesc:

- imposibilitatea conectării simultane a tuturor localităților la rețeaua magistrală de alimentare cu apă, din considerente tehnice și financiare;
- planificarea lucrărilor pe zone geografice și componente tehnice distincte, precum rezervoare, stații de pompare, rețele magistrale și secundare, ceea ce presupune o implementare graduală;

⁹⁷ Pct.2.1.4. la Cererea de finanțare a Proiectului „Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi” a descris avantajele proiectului și ale activităților propuse pentru satisfacerea nevoilor/necesităților și depășirea dificultăților vizate.

⁹⁸ Scrisoarea nr. 572 din 10.11.2025 a ADR Sud.

⁹⁹ Cererea de finanțare a Proiectului „Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, etapa I” a descris problemele adresate de proiect și impactul asupra dezvoltării regionale.

¹⁰⁰ Raportul trimestrial privind implementarea Proiectului „Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, etapa I”.

¹⁰¹ Actele de primire-predare a proiectului preliminar faza I și a proiectului de execuție conform contractului nr.1 SP-2023 din 24.05.2023, în valoare de 1106,58 mii lei.

¹⁰² Răspunsul ADR UTA Găgăuzia referitor la situația Proiectului „Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, etapa I”.

- unele proiecte inițiale asigură doar infrastructura de bază, în timp ce etapele ulterioare sunt destinate extinderii și interconectării treptate a sistemului regional;
- neconformități semnificative în documentația tehnică elaborată, care au generat majorarea costurilor lucrărilor și au condus la întâzieri în atingerea rezultatelor scontate;
- învechirea morală și fizică a infrastructurii existente, inclusiv a conductelor, sistemelor de canalizare și a apeductelor de alimentare, precum și disfuncționalități apărute la stațiile de pompare.

Potrivit explicațiilor responsabililor, „*fragmentarea proiectelor se datorează costurilor estimative care deseori depășesc limitele de alocare din sursele naționale, scopul evaluării unui proiect fragmentat (etape/faze) constă în atingerea punctului de consum. Implementarea etapizată (pe faze sau etape) reprezintă o soluție practică, care permite atingerea în final a punctului de consum și asigurarea funcționalității treptate a infrastructurii, în funcție de resursele financiare disponibile*”.

Totodată, auditul reiterează că lipsa unei viziuni strategice privind aprovizionarea cu apă a raioanelor/regiunilor și/sau lipsa unei abordări sistemice la nivel național în implementarea unor astfel de proiecte, în consecință, determină neutilizarea pe parcursul mai multor ani a obiectivelor create, tergiversarea implementării proiectelor, neatingerea obiectivelor propuse pentru realizare și utilizarea ineficientă a banilor publici.

Cu privire la necesitatea auditului energetic

În conformitate cu prevederile legale¹⁰³, „*pentru proiectele finanțate total sau parțial din bugetul de stat în domeniul eficienței energetice este obligatorie efectuarea unui audit energetic prealabil implementării măsurilor investiționale*”. Scopul unui audit energetic este de a determina consumul inițial de energie, de a evalua potențialul de reducere a acesteia și de a fundamenta eficiența economică a intervențiilor propuse.

- Se remarcă că, în cazul Proiectului „**Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord**”, lucrările destinate eficientizării energetice a clădirii au reprezentat doar o componentă a investiției propuse spre finanțare din FNDRL, principalul obiectiv fiind dezvoltarea și funcționalitatea incubatorului de afaceri, care, în mare măsură, a fost atins, inclusiv reabilitarea clădirii, termoizolarea pereților exteriori și modernizarea infrastructurii energetice.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

Totuși, din lipsa unui audit energetic inițial, nu poate fi confirmată și cuantificată reducerea reală a consumului și a costurilor energetice rezultate din exploatarea sistemului fotovoltaic, deoarece 13 panouri fotovoltaice, în valoare estimată de

aproximativ 90,0 mii lei, au fost deja casate în urma fenomenelor meteorologice severe (vânt puternic) din data de 25.07.2023¹⁰⁴, ceea ce a diminuat capacitatea sistemului fotovoltaic instalat.

- Se relevă că, deși au fost efectuate lucrări de termoizolare a pereților exteriori (3 090,18 m²), cu înlocuirea ferestrelor și ușilor exterioare (680,10 m²) în cadrul Proiectului „**Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți**”, din cauza lipsei auditului energetic, echipa de audit nu a reușit să aprecieze beneficiul eficientizării energetice a obiectivului vizat. Costul investițional al proiectului este de

¹⁰³ Art.19 alin.(3) din Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică.

¹⁰⁴ Actul de constatare a pagubei cauzate de calamitățile naturale din 25.07.2023, Procesul-verbal de casare a mijloacelor fixe din 27.10.2023.

22 077,7 mii lei, din care 19 869,9 mii lei - alocația aprobată din FNDRL, și 2 207,7 mii lei - contribuția beneficiarului.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

- O situație similară se atestă și în cazul Proiectului „**Noi oportunități educaționale pentru copiii de vârstă preșcolară din cartierul Dealul Romilor, mun. Soroca**”, când lipsa auditului energetic prealabil afectează fundamentarea tehnico-economică a componentei de eficiență energetică și îngreunează demonstrarea contribuției reale a acesteia la atingerea obiectivelor proiectului investițional. Se relevă că a fost construit un acoperiș nou, unde au fost instalate 90 de panouri fotovoltaice cu capacitatea de 45 kw/oră. În acest context, s-au constatat neconformități privind conectarea centralei fotovoltaice la rețelele electrice, deoarece antreprenorul a înlocuit echipamentul prevăzut în ofertă fără notificarea și aprobarea prealabilă a autorității contractante. Valoarea totală a echipamentelor înlocuite neautorizat constituie 390,7 mii lei (inclusiv TVA), sumă pentru care s-au formulat pretenții de recuperare și aplicare a penalităților contractuale¹⁰⁵.

+ Cu privire la asigurarea accesului la obiectivele renovate, în condiții egale și de siguranță

Obiectivele trebuie să fie accesibile tuturor categoriilor de vizitatori, inclusiv persoanelor cu dizabilități, conform reglementărilor naționale¹⁰⁶, iar lipsa căilor de acces reprezintă o lacună la etapa de proiectare sau o implementare incompletă a soluțiilor prevăzute pentru asigurarea accesibilității persoanelor cu nevoi speciale. Astfel,

- La vizitarea în teren a Proiectului „**Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural – Naturale „Orheiul Vechi”**”, auditul a constatat că nu au prevăzute rampe necesare pentru accesul persoanelor cu nevoi speciale în zonele destinate sălilor de conferințe și spațiilor expoziționale, ceea ce indică o diferență între cerințele inițial stabilite și execuția finală a proiectului¹⁰⁷.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

- De asemenea, în cadrul Proiectului „**Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți**” s-a construit o rampă de acces pentru persoane cu dizabilități locomotorii doar la intrarea principală a gimnaziului, neasigurând accesibilitatea completă în toate zonele funcționale ale instituției (intrări secundare,

¹⁰⁵ Cererea de chemare în judecată privind executarea obligațiilor contractuale și încasarea penalităților din 22.07.2025.

¹⁰⁶ NCM C.01.06:2014: Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități; CP C.01.02:2018: Clădiri civile. Clădiri și construcții. Prevederi generale de proiectare cu asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități; CP C.01.11:2018: Clădiri civile. Clădiri și construcții publice, accesibile pentru persoane cu dizabilități. Reguli de proiectare; SM ISO 21542:2016: Construcții imobiliare. Accesibilitate și utilizabilitate a mediului de construcție; SM ISO 23599:2016. Mijloace de asistență pentru persoane nevăzătoare și cu deficiențe de vedere. Marcaj tactil în zonele pietonale.

¹⁰⁷ Conform Notei informative din 17.11.2025 la Proiectul „Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi””, ADR Centru a explicat următoarele cu privire la implementarea parțială a obiectivului specific, precum că: „Pentru obiectivul „Sala multifuncțională”, beneficiarul se obligă să asigure accesibilitatea prin instalarea unei rampe demontabile, de tip modular.

curtea școlii, blocurile auxiliare și urcarea la etaj în blocul de studii), ceea ce contravine principiului de acces egal și nediscriminatoriu prevăzut în cererea de finanțare.

Potrivit explicațiilor oferite, „ADR Centru va solicita beneficiarului - RCN „Orheiul Vechi” remedierea deficiențelor constatate și alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2026 în vederea asigurării accesului persoanelor cu nevoi speciale, pentru asigurarea durabilității proiectului. Iar în cazul proiectului „Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți” va informa beneficiarul despre necesitatea respectivă”.

Cu privire la Planul de acțiuni privind asigurarea durabilității proiectelor de dezvoltare regională

Neaplicarea măsurilor de durabilitate prevăzute în planul de acțiuni¹⁰⁸ al proiectului a generat întreținerea necorespunzătoare a următoarelor proiecte:

- În cadrul Proiectului „Păstrăm trecutul pentru viitor – reabilitarea patrimoniului istoric al orașului Ocnîța pentru generațiile viitoare” s-a identificat că unele trepte construite sunt deja deplasate, pavajul în zona de parcare este deteriorat, cu riscul de surpare a terenului, fiind formată deja o adâncitură. O porțiune a acoperișului restaurat al clădirii istorice deasupra intrării nu este finisată, prezentând un potențial risc de neprotejare a coloanelor acesteia. Gazonul este neuniform, cu porțiuni lipsite complet de vegetație, nefiind vizibilă o zonă verde semănată și întreținută corespunzător, deși a fost semănată iarbă pe o suprafață de 3780 m².

Notă: Urmare a constatărilor auditului, prin scrisoarea nr.597 din 11.11.2025, ADR a solicitat antreprenorului general al proiectului remedierea deficiențelor identificate la lucrările executate. Ca răspuns, antreprenorul a comunicat despre disponibilitatea de a efectua lucrările de remediere, menționând că acestea pot fi realizate numai în condiții meteorologice favorabile, necesare pentru execuția lucrărilor exterioare (temperatură medie de circa +10°C și lipsa precipitațiilor abundente)¹⁰⁹.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

- În cadrul Proiectului „Creșterea nivelului de trai în zona de revitalizare Valea Curechiului a orașului Drochia”, echipa de audit a constatat că băncile instalate prezintă semne de uzură prematură, iar creșterea vegetației în rosturile pavajului și neuniformitatea gazonului se datorează neîntreținerii corespunzătoare a infrastructurii create.

Notă: În urma constatărilor echipei de audit privind uzura prematură a mobilierului urban, creșterea vegetației în rosturile pavajului și neuniformitatea gazonului, ADR Nord a întreprins următoarele acțiuni: prin scrisoarea ADR Nord nr. 595 din 06.11.2025, au fost transmise Primăriei orașului Drochia solicitările de remediere a neconformităților identificate, inclusiv întreținerea mobilierului urban și a spațiilor verzi, precum și completarea arborilor uscați cu noi plantări. Ulterior, Primăria orașului Drochia a confirmat, prin scrisoarea nr. 1097 din 14.11.2025, că a inițiat lucrările necesare de întreținere, inclusiv revopsirea și repararea mobilierului urban, îngrijirea spațiilor verzi, plantarea de arbori și planificarea unor intervenții suplimentare în perioada optimă de plantare.

¹⁰⁸ Activitățile stabilite în Planul de acțiuni privind asigurarea durabilității proiectului.

¹⁰⁹ Scrisoarea nr.504 din 12.11.2025

- Prin implementarea Proiectului „**Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni**”, s-a urmărit renovarea și valorificarea patrimoniului istoric al orașului Ialoveni pentru generațiile viitoare.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor de constatare la fața locului.

În cadrul vizitei la fața locului, echipa de audit a constatat că terenul este în pantă ușoară către lac, iar apele pluviale se scurg direct în bazin, generând riscul de spălare a solului și de instabilitate a malurilor.¹¹⁰ Chiar dacă acestea sunt parțial protejate cu piatră, s-au observat unele porțiuni de mal expuse

eroziunilor sau alunecărilor de teren.

Notă: ADR Centru va remite solicitarea în adresa beneficiarului, pentru ca să prevadă în planul de durabilitate și să remedieze deficiența constatată.

Cu privire la neutilizarea/nefuncționarea unor sisteme/bunuri achiziționate

Neprioritizarea necesităților reale a generat utilizarea inefficientă a resurselor financiare alocate din Fond, învechirea fizică și morală a unor bunuri care riscă să rămână neutilizate sau nefuncționale, după cum urmează:

- În cazul Proiectului „**Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți**”, în subsolul instituției s-au instalat punctul termic și rețelele termice interne, dotate cu instalații moderne, conducte de distribuție și sistem de control. Contorul termic instalat (Kamstrup Multical 403) indica valoarea zero la momentul vizitei, fapt ce denotă că sistemul nu a fost pus în funcțiune. Totodată, menționăm că spațiul subsolului de la punctul termic se află într-o stare degradată, prezentând infiltrații și deteriorări structurale, care necesită intervenții semnificative pentru a asigura condițiile tehnice corespunzătoare funcționării ulterioare a punctului termic. În acest context, se evidențiază și faptul că, deși proiectul este considerat oficial finalizat, în realitate clădirea nu poate fi utilizată în scop educațional. În prezent, elevii își desfășoară activitatea în schimbul doi, într-o altă instituție. Reprezentanții instituției și agentul economic au declarat că se preconizează accesarea altor fonduri pentru finalizarea lucrărilor, ceea ce relevă un risc semnificativ ca, în lipsa unor surse de finanțare suplimentare, investițiile realizate până acum să nu genereze impactul scontat, iar clădirea să rămână în continuare nefuncțională. În urma vizitei în teren a echipei de audit, au fost oferite unele clarificări cu referire la finalizarea reparației integrale a gimnaziului. Astfel, „*prin intermediul unui alt proiect, inclus în DUP, și anume „Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți (etapa II)”, va fi finalizată reparația integrală a gimnaziului și se vor pune în funcțiune toate sistemele. Pentru proiectul dat deja a fost semnat contractul de finanțare, s-a transferat contribuția și se desfășoară procedurile de achiziție publică*”, perioada estimată fiind anii 2026-2027.

Atragem atenția asupra faptului că, potrivit Regulamentului privind activitatea managerului de proiect¹¹¹, acesta este responsabil de monitorizarea și evaluarea activităților, produselor, rezultatelor și impactului proiectului, având obligații operaționale, precum: monitorizarea aspectelor cantitative și calitative ale activităților din planul de implementare, efectuarea vizitelor în teritoriu, urmărirea realizării măsurilor cu impact asupra mediului, determinarea statutului de implementare (roșu/galben/verde) și evaluarea rezultatelor în baza indicatorilor aprobați. Aceste

¹¹⁰ Art.10 lit. a), g) din Legea nr.1515/1993 privind protecția mediului înconjurător.

¹¹¹ Anexă la Ordinul ministrului dezvoltării regionale și construcțiilor nr. 36 din 26.04.2012 „Cu privire la responsabilitățile managerului de proiect”.

obligății rămân pe deplin aplicabile, fiind preluate și ca clauze contractuale în Contractul de finanțare a proiectului¹¹².

În contextul celor expuse, este necesară implicarea responsabilă și coordonată a tuturor părților participante în proiect, pentru respectarea obiectivelor și atingerea rezultatelor.

4.2.3. Deficiențele din procesul de transmitere a costurilor investiționale nu asigură gestionarea conformă a proiectelor de dezvoltare regională.

Potrivit cadrului normativ în vigoare¹¹³, transmiterea costurilor investiționale formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului și din alte surse se efectuează după recepția acestora¹¹⁴. În același timp, Hotărârea Guvernului nr.1235/2016 prevede că¹¹⁵ „în termen de până la 7 zile lucrătoare din data recepției lucrărilor de reconstrucție sau îmbunătățire a bunurilor proprietate publică a unității administrativ-teritoriale, Agenția sau Oficiul și autoritatea administrației publice locale – beneficiar al contractului de achiziții publice în folosul unui terț, întocmesc și semnează Actul de predare – primire”.

Se denotă că, **în cazul a 19 proiecte**, cu valoarea totală de circa **373 988,3 mii lei** (din care circa 328 745,7 mii lei - din FNDRL), actul de predare-primire a costurilor investiționale a fost întocmit și transmis cu întârziere, iar în cazul unui proiect investițional, actul de predare-primire a costurilor investiționale a fost întocmit și aprobat înainte de avizarea de către INST¹¹⁶, ceea ce reprezintă o abatere procedurală a procesului de predare-primire a investiției către beneficiar. Potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, „termenul de 7 zile lucrătoare nu este posibil de aplicat. După recepție se aplică la INST, pentru verificare și avizare, care de obicei durează circa 2 luni și abia după obținerea avizului se transmit costurile investiționale”. Această situație prelungește în mod considerabil procesul de predare-primire a bunurilor create din mijloacele FNDRL și îngreunează urmărirea corectă a modului în care sunt gestionate fondurile și bunurile rezultate din investiții. (Analiza detaliată în acest sens este prezentată în Anexa nr. 1.6. la Raportul de audit.)

Inventarierea bunurilor, în expresie cantitativ-valorică, se efectuează pentru fiecare categorie de bunuri în parte, în conformitate cu Regulamentul privind inventarierea, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor. Lista (procesul-verbal) de inventariere a bunurilor servește drept temei pentru întocmirea și perfectarea actului care atestă formarea costurilor investiționale totale și asigură corectitudinea procesului de primire-predare a acestora. În practică, însă, ADR-urile transmit investițiile conform valorii totale a proiectului, fără a împărți pe categorii de bunuri și lucrări. Acest fapt poate genera deficiențe la înregistrarea costurilor investiționale create în evidența contabilă a APL. Totodată, conform clauzelor actelor de predare-primire a setului de documente care atestă costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL¹¹⁷, „costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL și din alte

¹¹² Cap.IV „Drepturile și obligațiile Aplicantului/Beneficiarului, pct.4.1., lit. n), pct.4.2., pct.4.3. din Contractul de finanțare a proiectului din Anexa nr. 6 la Manualul operațional al FNDRL.

¹¹³ Pct.6 din Regulamentul privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și locală și din alte surse, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1235 din 10 noiembrie 2016.

¹¹⁴ Recepția bunurilor achiziționate sau construite se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 285 din 23 mai 1996.

¹¹⁵ pct. 25 din Regulamentul privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și din alte surse, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1235 din 10 noiembrie 2016.

¹¹⁶ „Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord”

¹¹⁷ Pct.4 din actele de predare-primire a setului de documente care atestă costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL.

surse urmează a fi reflectat în contabilitatea beneficiarului în corespundere cu cerințele actelor normative care reglementează domeniul contabilității”. Verificările auditului relevă că înregistrarea acestora în evidența contabilă a APL s-a efectuat, în unele cazuri, cu abateri de la prevederile cadrului normativ aplicabil¹¹⁸, după cum urmează:

- Proiectele „Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni” și „Păstrăm trecutul pentru viitor - reabilitarea patrimoniului istoric al orașului Ocnița pentru generațiile viitoare”, care au constituit 11 872,5 mii lei și, respectiv, 5 704,0 mii lei, au fost contabilizate ca un singur obiect la valoarea totală a proiectului, deși acestea urmau a fi înregistrate la conturile corespunzătoare prin divizare/delimitare după natura bunurilor.

- **Tergiversarea transmiterii costurilor investiționale ale unor proiecte din DUP precedente**

Conform prevederilor cadrului normativ¹¹⁹, durata proiectului este perioada cuprinsă între aprobarea finanțării proiectului, finalizarea acestuia și transmiterea costurilor investiționale. Auditul constată tergiversarea transmiterii costurilor investiționale pentru 10 proiecte istorice incluse în DUP 2017–2020¹²⁰, din cauza litigiilor desfășurate, a unor modificări tehnice intervenite și a lipsei mijloacelor financiare necesare. Iar în cazul a 2 proiecte de dezvoltare regională¹²¹, transmiterea costurilor investiționale nu a fost realizată. În consecință, la situația din 31.10.2025, acestea continuă să fie înregistrate în evidența contabilă a ADR Centru, în contul 172 „Alte active imobilizate”, în sumă de 164.980,3 mii lei¹²², ceea ce confirmă că o parte a investițiilor finalizate încă nu a fost transmisă beneficiarilor efectiv. Potrivit explicațiilor, „la data de 01.11.2023 a fost organizată Recepția cantitativă și calitativă a lucrărilor efectiv efectuate, a listelor de cantități cu lucrări executate și rămase neexecutate, dar ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” a refuzat semnarea procesului-verbal, motivând că vor executa o expertiză tehnică a porțiunii de drum. După recepția lucrărilor efectiv efectuate, va avea loc transmiterea investiției către beneficiar/aplicantul de proiect - Primăria Suhuluceni. Ca urmare a situației create, ADR Centru va iniția transmiterea costurilor investiționale pentru proiectele menționate”.

- **Nefuncționalitatea unor proiecte din DUP precedent**

Proiectul regional „Apeduct magistral pentru localitatea Bardar, Ruseștii Noi și rețele de canalizare pentru orașul Ialoveni (etapa II)” din cadrul Programului „Apeduct magistral Ialoveni”, care a avut ca obiectiv principal asigurarea alimentării cu apă și canalizare a localităților din raionul Ialoveni, nu este realizat, deși lucrările au fost finalizate și transmise către beneficiar. Programul vizat constituie o inițiativă strategică de dezvoltare a infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare în raionul Ialoveni, este structurat în patru etape și urmărește conectarea etapizată a localităților la sursa de apă de suprafață din râul Nistru, precum și crearea unei rețele regionale integrate, capabilă să asigure acces durabil și sigur la apă potabilă pentru majoritatea comunităților din raion¹²³. Cu toate acestea, deși Programul regional „Apeduct magistral Ialoveni” avansează etapizat, întârzierile, neconformitățile tehnice și dificultățile administrative constatate afectează funcționalitatea și durabilitatea investițiilor, generând riscuri de utilizare ineficientă a fondurilor publice și de neatingere a rezultatelor planificate.

¹¹⁸ Pct.3.3.3 și pct.3.3.4 din Anexa nr.1 la Ordinul Ministerului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar.

¹¹⁹ Pct.7 din Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală.

¹²⁰ Lista proiectelor prioritare de dezvoltare regională pentru finanțare din mijloacele Fondului național pentru dezvoltare regională 2017-2020 din Anexa la Documentul unic de program pentru anii 2017-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203 din 29 martie 2017.

¹²¹ Notele informative ale ADR Centru la solicitarea CCRM din data de 17.11.2025 pentru proiectele incluse în DUP 2017-2020: 1. C11012 „Reabilitarea infrastructurii de transport pe traseul L392 Ungheni – Cetireni – Alexeevca”; 2. C11027 „Reabilitarea infrastructurii rutiere de acces în regiunea Centru prin asfaltarea drumului L326.M2 Clișova – Suhuluceni – Leușeni – Verejeni”.

¹²² Balanța de verificare a soldurilor la contul 172 „Alte active imobilizate” la situația din 01.01.2022 – 31.10.2025 (ADR Centru).

¹²³ Nota informativă a ADR Centru la solicitarea CCRM din 17.11.2025, Proiectul inclus în DUP 2017-2020: „Apeduct magistral pentru localitățile Bardar, Ruseștii Noi (etapa II) și rețele de canalizare pentru or. Ialoveni”.

Aceeași situație se atestă și în cazul Proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieței regionale en-gros și a spațiilor destinate activităților non-agricole în raionul Râșcani”¹²⁴, care a împiedicat darea în exploatare a obiectului și a generat riscuri de degradare a investiției. Aceste aspecte compromit finalizarea proiectelor și sustenabilitatea investiției publice în contextul gestionării fondurilor publice contrar principiilor buneii guvernări¹²⁵. (Analiza detaliată este prezentată în Anexa nr. 1.7.)

Având în vedere cele expuse, se evidențiază că aceste disfuncționalități afectează trasabilitatea investițiilor, corectitudinea evidenței contabile și funcționalitatea unor proiecte finalizate, fapt care poate genera riscuri privind utilizarea eficientă și sustenabilă a fondurilor publice.

4.3. Obiectivul specific nr. 3: Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale au fost utilizate în corespundere cu cadrul normativ aplicabil?

Conformitatea implementării proiectelor de dezvoltare locală a fost afectată, în unele cazuri, de deficiențele în documentația tehnică, de lipsa relevanței și coerenței proiectelor cu strategiile locale și regionale, precum și de dificultățile în operaționalizarea proiectelor preluate din alte fonduri. Aceste probleme au generat întâzieri, costuri suplimentare și riscuri pentru funcționalitatea completă a investițiilor, ceea ce subliniază necesitatea consolidării planificării, monitorizării și evaluării tehnice a proiectelor.

4.3.1. Cadrul normativ adoptat în anul 2022 a consolidat mecanismul de finanțare și monitorizare a proiectelor locale, însă deficiențele documentației și lipsa consecvenței proiectelor au afectat rezultatele implementării acestora.

În conformitate cu condițiile de finanțare a Programului „Satul European-1”, după finalizarea implementării proiectelor, acestea sunt supuse monitorizării post-implementare în decurs de 3 ani, în vederea (i) evaluării impactului investițiilor asupra comunităților locale, asigurându-se că infrastructura realizată îndeplinește nevoile beneficiarilor pe termen lung, (ii) verificării sustenabilității și eficienței proiectelor implementate, și (iii) identificării eventualelor probleme, care necesită ajustări.

În ansamblu, odată cu implementarea cadrului normativ adoptat în anul 2022¹²⁶, s-au înregistrat progrese în consolidarea sistemului de planificare, evaluare și finanțare a proiectelor de dezvoltare locală și regională prin intermediul Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Crearea acestui mecanism unic a contribuit la integrarea surselor financiare dispersate anterior, asigurând o mai bună coordonare instituțională, o mai mare transparență și o uniformizare a criteriilor de evaluare a proiectelor.

Totodată, se denotă că la etapa inițială de implementare a proiectelor din cadrul Programului Național „Satul European -1” au fost determinate o serie de probleme structurale care au afectat eficiența utilizării fondurilor publice, fapt expus și în Raportul de bilanț „Realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare locală din Documentul unic de program pentru anii 2022-2024”, elaborat de către ONDRL. Prin urmare, se menționează mai multe deficiențe care au apărut pe parcursul implementării proiectelor, dar și soluții de remediere a acestora, după cum urmează:

¹²⁴ Procesul-verbal al ședinței de lucru în cadrul vizitei de monitorizare post-implementare ADR Nord a Proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieței regionale en-gros și a spațiilor destinate activităților non-agricole în raionul Râșcani”, etapa II, din 07.05.2025.

¹²⁵ Art.3, 4 din Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern.

¹²⁶ Legea nr. 27/2022 și Hotărârea Guvernului nr. 152/2022.

- ***Calitatea necorespunzătoare a documentației tehnice pregătite de către APL pentru participare la concurs***

Bugetele locale austere și insuficiența mijloacelor financiare au generat servicii de calitate necorespunzătoare la elaborarea studiilor de fezabilitate, documentației tehnice de proiectare și documentației de deviz. Astfel, în cadrul Programului „Satul European -1”, din cele 492 de proiecte inițial aprobate pentru finanțare, 283 de proiecte (sau circa 57%) au fost acceptate *condiționat*, cu deficiențe și restanțe la documentația tehnică de proiectare și de deviz, cele mai frecvente ținând de elaborarea documentației tehnice de către proiectanți fără examinare (ieșire) în teren, bazându-se pe baze de date digitale disponibile, care nu întotdeauna reflectau elementele de infrastructură reale, starea acestora și rețelele existente de utilități. Aplicarea de către autorii de proiect a unor soluții tehnice neactuale, în multe cazuri incompatibile cu starea reală a rețelelor inginerești, edificiilor și elementelor de rezistență a construcțiilor, și elaborarea devizelor de cheltuieli fără schițe de proiect pentru lucrări de renovare, eficientizare energetică, de terasament, etc. au generat cheltuieli suplimentare.

În consecință, potrivit explicațiilor ONDRL, s-a redus dinamica implementării programului, manifestându-se prin contestații pe perioada de desfășurare a achizițiilor publice și prin stoparea lucrărilor, ca urmare a identificării volumelor adiționale (neprevăzute) și operarea modificărilor în documentația de execuție și de deviz și în contractele de achiziții atribuite. Pentru eliminarea acestor deficiențe, în cadrul apelului deschis pentru concursul de propuneri de proiecte pentru Programul „Satul European-2”, ediția 2024, s-a acordat termen de 100 de zile pentru elaborarea și avizarea calitativă a documentației de proiect și de deviz.

- ***Lipsa relevanței, corespondenței și consecvenței intervențiilor înaintate pentru finanțare***

Inițiativele investiționale, concepute de către APL pentru a fi finanțate, nu întotdeauna aveau o corespondență clară cu strategiile și planurile de dezvoltare în ierarhia de planificare regională, sectorială și națională. Proiectele înaintate pentru finanțare nu întotdeauna reprezentau o prioritate stringentă pentru comunitate, inițiativele de proiect fiind aprobate la discreția conducătorului APL, fără a asigura consultarea publică cu comunitatea locală. Ca rezultat, nu a fost asigurată consecutivitatea intervențiilor și relevanța proiectelor propuse pentru finanțare în raport cu proiectele implementate anterior.

Deficiențele atestate au fost eliminate prin operarea modificărilor de rigoare în cadrul normativ¹²⁷ și în condițiile de desfășurare a concursurilor, care vizează (i) consultarea publică obligatorie a inițiativelor de proiecte pe perioada de concepere a proiectelor, (ii) avizarea propunerilor de proiecte la etapa de evaluare, cu agențiile de dezvoltare regională, la care se arondează localitatea vizată în proiect, privind corelarea propunerii cu programele de dezvoltare la nivel regional, și cu autoritățile administrației publice centrale de specialitate, privind corelarea cu programele sectoriale de dezvoltare, și (iii) plafonarea alocațiilor financiare în raport cu numărul populației localităților.

- ***Operaționalizarea proiectelor lansate și nefinalizate din alte fonduri***

Se denotă că, din 56 de proiecte preluate pentru finanțare de la fondurile anterioare, numai pentru 7 proiecte beneficiarii au prezentat argumentări clare și documentate referitor la delimitarea volumelor și costurilor executate de cele rămase pentru realizare, inclusiv cu viziuni clare privind punerea în operare a investițiilor. Acest fapt nu a contribuit la continuarea și finalizarea proiectelor preluate.

¹²⁷ Hotărârea Guvernului nr. 152/2022.

Prin urmare, se evidențiază că implementarea proiectelor din Documentul unic de program pentru anii 2022-2024 a fost afectată de deficiențe legate de calitatea documentației tehnice, de lipsa relevanței și coerenței proiectelor cu strategiile de dezvoltare, precum și de dificultăți în operaționalizarea proiectelor preluate din alte fonduri. Aceste probleme au generat întâzieri, costuri suplimentare și reducerea impactului investițiilor asupra comunităților locale, iar pentru remedierea lor s-au adoptat măsuri, precum extinderea termenelor pentru elaborarea documentației, consultarea publică obligatorie, evaluarea corelării proiectelor cu planurile regionale și sectoriale, clarificarea volumelor și costurilor proiectelor preluate pentru a asigura o implementare mai eficientă și durabilă.

4.3.2. Deși s-a aprobat majorarea alocațiilor financiare pentru mai multe proiecte, ca urmare a ajustării valorilor contractelor, acestea au fost finanțate din surse de sprijin extern nerambursabil.

Potrivit informațiilor prezentate de către ONDRL¹²⁸, în perioada de implementare a Programului Național „Satul European -1”, valoarea alocațiilor financiare efectiv debursate în cadrul proiectelor nu a depășit valoarea alocațiilor inițial aprobate la finanțare. Se menționează că în perioada de implementare a proiectelor, conform prevederilor cadrului legal¹²⁹, au fost ajustate valorile contractelor de achiziții publice pentru 4 proiecte¹³⁰ din eșantionul analizat, respectiv, autoritățile contractante (primăriile) au prezentat către ONDRL acordurile adiționale de ajustare, prin care s-a solicitat acoperire financiară pentru aceste contracte. Ulterior, ONDRL a înaintat către CNCDRDL Note informative privind ajustarea valorii contractului de achiziții publice cu executare continuă, pentru majorarea alocațiilor financiare cu suma de 9 460,8 mii lei pentru proiectele de dezvoltare locală (alocația inițial aprobată din FNDRL pentru proiectele respective a constituit 38 787,9 mii lei). Astfel, CNCDRDL¹³¹ a decis majorarea alocațiilor financiare cu suma totală de 11 348,3 mii lei, ca urmare a ajustării valorii contractelor de achiziții cu executare continuă, pentru 7 proiecte preluate pentru finanțare de la FEN (dintre care 4 proiecte din eșantionul analizat) (*Vadul lui Vodă/Chișinău, Chipeșca/Șoldănești, Găuzeni/Șoldănești, Petrunca/Glodei, Bârnova/Ocnița, Frasin/Dondușeni, Răduleni Vechi/Florești*). Prin altă decizie¹³², CNCDRDL a majorat alocațiile financiare cu 2 948,2 mii lei pentru 2 proiecte (1 proiect din eșantion), ca urmare a lucrărilor adiționale necesare pentru operaționalizarea investițiilor, atestate în cadrul implementării acestora (*Horodiște/Rezina, Pepeni/Sângerei*).

Deși CNCDRDL a decis majorarea alocațiilor din FNDRL, s-a constatat că beneficiarii selectați în eșantionul analizat au fost finanțați din Fond doar cu suma totală de 20 328,7 mii lei, diminuarea finanțării datorându-se cofinanțării (15 923,7 mii lei) de către Guvernul României prin Programul de asistență tehnică și financiară, în baza unui ajutor nerambursabil în valoare de 100 000 mii Euro.

În ansamblu, se relevă că, deși CNCDRDL a aprobat majorarea alocațiilor financiare pentru mai multe proiecte, ca urmare a ajustărilor valorilor contractelor și a necesității realizării unor lucrări suplimentare, suma efectiv debursată din FNDRL pentru beneficiarii examinați a rămas sub nivelul alocațiilor aprobate inițial. Această discrepanță se explică prin intervenția mecanismului de cofinanțare asigurat de Guvernul României, care a acoperit o parte semnificativă din costurile proiectelor, diminuând astfel necesarul de finanțare din FNDRL. Auditul menționează că procesul

¹²⁸ Raportul de bilanț Realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare locală din Documentul unic de program pentru anii 2022-2024.

¹²⁹ Art. 76 alin. (4) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice; HG nr. 1129/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ajustarea periodică a valorii contractelor de achiziții publice cu executare continuă, încheiate pe un termen mai mare de un an.

¹³⁰ Proiectul „Alimentarea cu apă și canalizare în satul Frasin, raionul Dondușeni”; Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Găuzeni, raionul Șoldănești”; Proiectul de instalare a sistemului de canalizare în com. Pepeni. Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca, raionul Șoldănești”

¹³¹ Decizia CNCDRDL nr. 18 din 28.06.2023 cu privire la aprobarea ajustării costurilor unor proiecte de dezvoltare locală.

¹³² Decizia CNCDRDL nr. 22.13.09.2024 privind majorarea alocațiilor financiare.

de ajustare financiară a fost realizat conform cadrului legal, iar datorită sprijinului extern nerambursabil a fost posibilă implementarea proiectelor fără depășirea resurselor financiare aprobate inițial

4.3.3. Argumentarea necesităților în solicitările înaintate spre finanțare nu întotdeauna corespunde cerințelor reale, iar unele proiecte riscă să rămână nefuncționale, chiar dacă lucrările fizice sunt realizate.

Potrivit MO al ONDRL¹³³, Cererea de finanțare reprezintă formularul completat de către applicant, pentru fiecare proiect individual, în vederea obținerii finanțării din FNDRL pentru proiectul respectiv. În cerere se descrie detaliat proiectul, se argumentează necesitatea implementării lui, sunt indicate activitățile, rezultatele, efectul și impactul proiectului, precum și alte documente solicitate. Cererile de finanțare includ și anumiți indicatori, unități de măsurare a nivelului de atingere/realizare a unui obiectiv, rezultat sau produs și sunt parte a contractelor de finanțare.

În scopul evaluării modului de implementare a proiectelor de dezvoltare locală la atingerea obiectivelor și indicatorilor stabiliți inițial, auditul a selectat 29 de proiecte investiționale, dintre care 17 - din Programul Național „Satul European -1”, 6 - din Programul Național „Satul European Expres”, și, respectiv, 6 - din Programul Național „Extinderea grupelor de creșă publice”. De asemenea, auditul a efectuat vizite în localitățile unde au fost implementate o parte din proiectele analizate¹³⁴ și relevă că la implementarea celor trei programe naționale se evidențiază diferențe semnificative în capacitatea autorităților publice locale de a planifica, gestiona și valorifica investițiile publice.

Astfel, **Programul Național „Satul European -1”** a demonstrat că, în lipsa documentației tehnice actualizate, a monitorizării eficiente pe teren și a corelării corespunzătoare între etapele investiționale, proiectele riscă să rămână nefuncționale, chiar dacă lucrările fizice sunt realizate. Drept exemple, auditul expune următoarele situații:

✚ **Cu privire la proiectele de aprovizionare cu apă și sanitație**

• ***Proiectul „Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă a satului Răuțel”***

Obiectivele specifice ale proiectului sunt extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă cu 30,104 km și creșterea gradului de acces al populației la acest serviciu; reglementarea, monitorizarea, asigurarea eficienței și durabilității serviciului de aprovizionare cu apă.

Auditul menționează că, în prezent, din lipsa sursei de apă, investiția nu poate fi operaționalizată, iar obiectivele planificate n-au fost atinse integral. Potrivit Notei informative întocmite de către ONDRL pentru CNCDDL, *„operaționalizarea investiției se va asigura prin proiectul depus de către APL Pârlița la SE-2 „Construcția rețelei de alimentare cu apă și a stației de pompare pentru satul Pârlița”, ce are drept obiective conectarea satului Pârlița și satului Răuțel la conducta de aducțiune de la stația de pompare a or. Bălți, prin construcția a două stații de pompare, două castele de apă și 3.22 km de tronson magistral, cu valoarea totală de 13 177,0 mii lei. Rețelele de alimentare cu apă în s. Pârlița sunt realizate anterior în cadrul FEN. În*

¹³³ Manualul operațional al ONDRL, aprobat prin Ordinul ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale nr. 57 din 13.04.2023.

¹³⁴ Proiectul „Apă și Canalizare, s. Stolniceni, raionul Hîncești”; Proiectul „Extinderea drepturilor și posibilităților locuitorilor satului Copceac prin construcția bazinului deschis de înot”; Proiectul „Extinderea rețelei de canalizare în s. Coșcalia”; Proiectul „Construirea unui bloc nou de învățământ pentru educație timpurie în satul Merenii Noi, raionul Anenii Noi”; Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Găuzeni, raionul Soldănești”; Proiectul „Construcția instituției de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în s. Bâc, com. Bubuieci, mun. Chișinău”; Proiectul „Conectarea orașului Sângerei la apeductul Bălți-Soroca-Sângerei: construcția a două rezervoare de apă potabilă și reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă din orașul Sângerei, etapa I”; Proiectul „Sistemul de canalizare a unor obiecte social-culturale în comuna Pepeni, raionul Sângerei, etapa II”, s. Pepeni, r-nul Sângerei; Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca, raionul Soldănești”; Proiectul „Crearea condițiilor pentru modul sănătos de viață și recreere a copiilor și angajaților IET „Guguță” din s. Crocmaz, raionul Ștefan Vodă”; Proiectul „Extinderea grupelor de creșă publice la Instituția de educație timpurie „Andrieș” din orașul Telenești”; Proiectul „Extinderea grupelor de creșă”, or. Căușeni, r-nul Căușeni; Proiectul „Extinderea grupelor de creșă publice”, or. Sângerei.

rezultatul implementării proiectului „Construcția rețelei de alimentare cu apă și a stației de pompare pentru satul Pârlița”, două comunități vor avea acces la apa potabilă de calitate”.

Auditul constată că contractul de finanțare pentru proiectul din s. Pârlița a fost semnat la 20.06.2025. Finanțarea din FNDRL constituie 10 000,0 mii lei, iar contribuția proprie - 802,3 mii lei. Contractul de antrepriză a fost semnat la 29.08.2025. Astfel, în prezent contractul este în proces de executare, lucrările sunt în derulare.

- **Proiectul „Alimentarea cu apă și canalizare în satul Frasin, r-nul Dondușeni”**

Obiectivul general al proiectului constă în soluționarea problemei privind neaprovizionarea sistemului de canalizare în s. Frasin, iar obiectivele specifice sunt construcția rețelelor exterioare de canalizare, montarea Stației de pompare SPC – 2; efectuarea lucrărilor la rețelele 0,4kV pentru Stațiile de pompare nr. 1 și nr. 2; amenajarea teritoriului la Stațiile de pompare nr. 1 și nr. 2. În cadrul proiectului au fost construite 4,5 km de rețele de canalizare, o stație de pompare a apei uzate și o platformă pentru stația de pompare, beneficiind de acestea aproximativ 1 000 de locuitori din satul Frasin. În prezent, sistemul de canalizare construit în satul Frasin este neoperațional, din cauza lipsei stației de epurare, și este necesară extinderea arterelor de canalizare din localitate, cu conectarea gospodăriilor.

Sursa: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului

Potrivit scrisorii nr. 88 din 23.05.2025, Primăria comunei Frasin, r-nul Dondușeni, „conștientizează necesitatea finisării lucrărilor de construcție la proiectul „Alimentarea cu apă și canalizare în satul Frasin,

r-nul Dondușeni” și garantează că această investiție nu va rămâne neoperațională, dar va fi și în continuare un Proiect prioritar în dezvoltarea localității pentru care vor fi depuse eforturi maxime de identificare a mijloacelor financiare necesare pentru finalizarea cu succes a lucrărilor la moment suspendate. Prioritizarea depunerii spre finanțare a unui alt proiect „Extinderea rețelelor cu apă potabilă în satul Codrenii Noi raionul Dondușeni” a servit situația alarmantă în care se află o întreagă localitate rămasă fără apă în ultima perioadă”. Costul investițional al proiectului este de 13 123,5 mii lei, din care 3 726,9 mii lei - alocația aprobată din FNDRL, 9 297,0 mii lei - din Grantul românesc, și 99,5 mii lei - contribuția beneficiarului.

- **Proiectul „Apă și Canalizare, s. Stolniceni, raionul Hîncești”**

Obiectivele proiectului sunt construcția rețelelor de apă și canalizare, precum și aprovizionarea cetățenilor localității cu apă potabilă și canalizare.

Urmare a vizitei efectuate la fața locului, s-a constatat că nu au fost atinse integral obiectivele proiectului. Deși s-au construit 12 stații de pompare a apelor uzate, 9,4 km de rețea de canalizare și 106 gospodării au fost conectate, rețeaua de canalizare în prezent este neoperațională, din cauza lipsei unei stații de epurare. Rețeaua de apă care a fost construită din resursele financiare alocate dintr-un alt proiect, la fel, nu este utilizată până în prezent, chiar dacă este finalizată la nivelul de 90%. Reprezentanții primăriei au explicat că întârzierea conectării populației la rețeaua de apă se datorează unei clauze contractuale care impune racordarea gospodăriilor simultan la sistemul de alimentare cu apă și la cel de canalizare. Costul investițional al proiectului este de 10 058,0 mii lei, din care 10 000,0 mii lei - alocația din FNDRL, și 58,0 mii lei - contribuția APL.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

Prin urmare, pentru ca proiectul inițiat în cadrul Programului Național „Satul European -1” să fie operațional, este necesar de a construi o stație de epurare. Astfel, APL a depus cerere de finanțare în

cadru Programului Național „Satul European - 2” pentru Proiectul „Construcția stației de epurare a apelor reziduale și extinderea rețelelor de canalizare în satul Stolniceni, raionul Hîncești”, unde se propune construcția a 2,93 km de rețele de canalizare și a unei stații de epurare a apelor reziduale cu capacitatea de 60 m³ (diminuată), din cauza numărului mic al populației. Contractul de finanțare a proiectului, în valoare de 8 369,9 mii lei, a fost semnat, iar în prezent este în derulare procedura de achiziție, depunerea ofertelor fiind planificată până la data de 24.11.2025.

- **Proiectul „Extinderea rețelei de canalizare în s. Coșcalia, raionul Căușeni”**

Obiectivul general al proiectului este crearea unei infrastructuri tehnico-edilitare pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale tuturor categoriilor de cetățeni ai satului Coșcalia, iar obiectivele specifice sunt extinderea rețelei de canalizare în străzile Stefan cel Mare și Tineretului, precum și amenajarea teritoriului străzilor. S-a constatat că, urmare a implementării proiectului, au fost construite rețele de canalizare cu o lungime de 10,06 km, care s-au înregistrat în evidența contabilă ca investiție în curs de execuție (contul 319). Sunt conectați la sistemul centralizat de canalizare 250 de gospodării casnice cu 1960 de beneficiari și 5 agenți economici, 6 instituții publice. Au fost construite 263 de cămine de vizită. Costul investițional al proiectului este de 10 100,0 mii lei, din care 10 000,0 mii lei - alocația din FNDRL, iar 100,0 mii lei - contribuția APL.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

Proiectul respectiv este o continuare a Proiectului „Aprovizionare cu apă și canalizare a s. Coșcalia”, implementat în cadrul FEN, etapele I și II. Conform contractelor de finanțare, la acest obiect au început lucrările de construcție în anul 2016 în cadrul FEN și cu contribuție financiară din

bugetul local și raional, în baza Contractului de antrepriză nr. 489/16 din 30.09.2016. În acest context, menționăm că rata de acces la sistemul de apeduct existent este de 100%. Echipa de audit relevă că sistemul de canalizare nu este funcțional în prezent, deoarece lipsește stația de pompare și stația de epurare, iar pentru construcția acestora primăria nu dispune de resurse financiare suficiente. Astfel, APL a participat la apelul competitiv în cadrul Programului Național „Satul European” (ediția II, 2024), având drept scop operaționalizarea proiectului implementat din cadrul programului „Satul European -1”. Contractul de finanțare a fost semnat pe data de 11.07.2025. În cadrul proiectului urmează a fi construite 4,6 km de rețele de canalizare, 4 stații de pompare, racordate la rețeaua de alimentare cu energie electrică, cu un buget total de 8 899,9 mii lei. Contractul de achiziții a fost deja semnat, însă anumite lucrări încă nu sunt executate. Pentru operaționalizarea integrală a investiției, este primordial necesară construcția stației de epurare.

- **Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Găuzeni, raionul Șoldănești”**

Inițial proiectul respectiv a fost înaintat pentru înregistrare și, ulterior, spre finanțare la Fondul Ecologic Național, împreună cu toate avizele/autorizațiile necesare (ecologice, sanitare), fiind acordată suma de 992,3 mii lei, care s-a utilizat pentru efectuarea parțială a unor lucrări din proiect, și anume, realizarea parțială a rețelei de alimentare cu apă. Ulterior, finanțarea din FEN a

fost anulată, iar primăria a aplicat proiectul pentru finanțare din FNDRL. Obiectivul proiectului, indicat în cererea de finanțare, este aprovizionarea cu apă și canalizare a locuitorilor satului Găuzeni. Urmare a vizitei efectuate la fața locului, s-a constatat că, după instalarea turnului de apă, aproximativ 270 de gospodării au acces la sistemul de apeduct, iar gradul de acoperire a localității a ajuns la 90%. Totuși, deși stația de epurare este construită, aceasta nu este utilizată, deoarece lipsește sistemul de canalizare în localitate. Costul investițional al proiectului este de 10 085,3 mii lei, din care 1 734,6 mii lei - alocația din FNDRL, 7 105,6 mii lei - suma debursată din Grantul românesc, iar 1 245,0 mii lei - contribuția APL.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

În acest context, primarul localității a comunicat echipei de audit că a depus un alt proiect pentru extinderea apeductului și construirea canalizării, iar pe data de 28.10.2025 a primit scrisoarea ONDRL nr. 02-25/4301 referitor la

selectarea și aprobarea finanțării proiectelor de dezvoltare locală în cadrul Programului Național „Satul European” (ediția II, 2024). În prezent, persoanele responsabile de la primăria s. Găuzeni pregătesc întreg setul de documente aferent proiectului (documentația tehnică/de deviz), pentru a fi prezentat către ONDRL.

- ***Proiectul „Conectarea orașului Sângerei la apeductul Bălți-Soroca-Sângerei: construcția a două rezervoare de apă potabilă și reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă din orașul Sângerei, etapa I”***

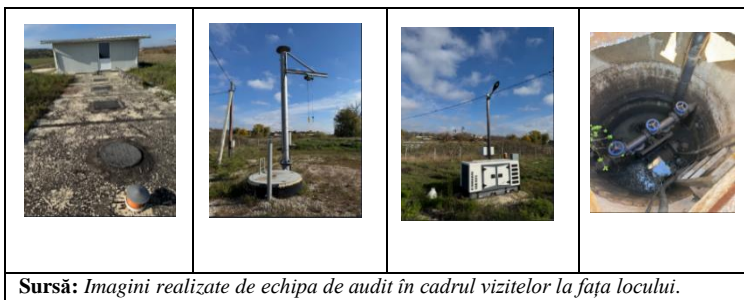
Obiectivul proiectului consta în conectarea or. Sângerei la apeductul Bălți-Soroca-Sângerei, construcția a două rezervoare de apă potabilă și alimentarea orașului Sângerei cu apă potabilă. Echipa de audit a constatat că, efectiv, în or. Sângerei este utilizat apeductul vechi de aprovizionare cu apa și, parțial, cel nou. Costul investițional al proiectului este de 11 213,0 mii lei, din care 9 976,0 mii lei - alocația din FNDRL, și 1 236,0 mii lei - contribuția APL.

Luând în considerație faptul că nivelul de conectare a populației la apeductul vechi este de circa 98 % (dar apa nu este calitativă), urmează reconectarea la apeductul nou. În prezent, la apeductul nou de aprovizionare cu apă potabilă din Nistru este conectat doar Spitalul din or. Sângerei, ceea ce denotă că proiectul respectiv este operațional și funcțional, dar nu funcționează în măsură deplină. Pentru operaționalizarea proiectului respectiv, în anul 2024 a fost înaintat un alt proiect în cadrul Programului Național „Satul European -2” - „Construcția rezervoarelor de apă și reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă în orașul Sângerei, etapa II”.

- ***Proiectul „Sistem de canalizare a unor obiecte social-culturale în comuna Pepeni, raionul Sângerei, etapa II”, s. Pepeni, r-nul Sângerei***

Obiectivul proiectului este de a asigura accesul obiectelor social-culturale și al gospodăriilor din comună la servicii publice moderne de canalizare și epurare a apelor uzate.

În rezultatul vizitei la fața locului, echipa de audit a constatat că pe parcursul implementării proiectului a fost modificată soluția tehnică, prin schimbarea locului amplasării stației de epurare la o distanță de 1,18 km, care are ca scop crearea premiselor pentru regionalizarea serviciului public, mărirea ratei de acces al populației la canalizare – 2500 de locuitori. Pentru facilitarea conectării la stația de epurare existentă, finanțată din Fond, s. Răzălăi și s. Sloveanca necesită investiții suplimentare.

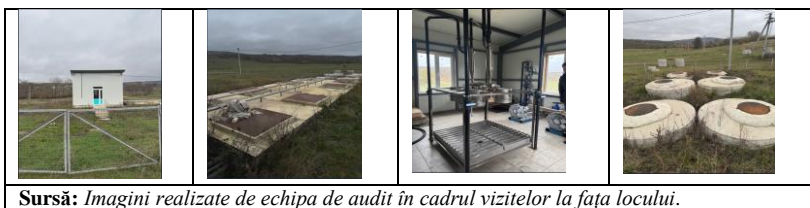
Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

Astfel, în Programul Național „Satul European-2” a fost aprobat un nou proiect „Sisteme de canalizare și stație de epurare a unor obiecte social-culturale din comuna Pepeni, raionul Sângerei”, al cărui obiectiv consta în construcția a 7,53 km de rețele de canalizare și a stației de

epurare a unor obiective-social culturale din com. Pepeni, r-nul Sângerei, din satul Răzălăi (grădinița de copii). Prin urmare, proiectul este operațional în limita surselor de finanțare alocate din FNDRL, dar parțial funcțional. Costul investițional al proiectului este de 11 405,0 mii lei, din care 10 902,0 mii lei - alocația din FNDRL, și 503,6 mii lei - contribuția APL.

• ***Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca, raionul Șoldănești”***

Obiectivul proiectului consta în construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca, raionul Șoldănești. Ulterior, în urma executării proiectului și modificărilor (acorduri adiționale la contractul de finanțare), costul investițional al proiectului constituie 10 601,6 mii. lei, inclusiv din FNDRL – 3 965,1 mii lei; contribuția Grant românesc – 6 626,6 mii lei, și contribuția APL - 10,0 mii lei. Majorarea cu 576,1 mii lei este condiționată de faptul că în proiect a fost inclusă o stație, care la momentul executării proiectului nu se mai importa în RM, ceea ce a dus la modificarea contractului de finanțare și a proiectului, prin excluderea costului și lucrărilor de instalație a stației de epurare vechi cu cea achiziționată nouă.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

Urmare a verificării în teren, echipa de audit a constatat că proiectul este operațional și funcțional în limita alocațiilor executate, dar sistemul de canalizare nu este

utilizat din cauza lipsei legăturii cu sistemul energetic. Totodată, pentru continuitatea atingerii rezultatului final, în Programul Național „Satul European -2” a fost inclus Proiectul „Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca”. Luând în considerație faptul că proiectul respectiv a fost inițiat încă în anul 2019 (din mijloacele financiare ale FEN -1 000,0 mii lei), acesta este atribuit la proiecte multianuale, iar finanțarea parțială duce la uzarea și distrugerea construcțiilor, pentru restabilirea cărora ulterior vor fi necesare mijloace financiare suplimentare.

✚ **Cu privire la construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice**

• ***Proiectul „Construirea unui bloc nou de învățământ pentru educație timpurie în satul Merenii Noi, raionul Anenii Noi”***

Obiectivul general al proiectului este sporirea gradului de instituționalizare a copiilor din satul Merenii Noi și a accesului acestora la serviciile educației timpurii, prin crearea condițiilor favorabile dezvoltării infrastructurii educaționale. Obiectivele specifice sunt: i) îmbunătățirea infrastructurii educaționale din satul Merenii Noi, prin construcția unui bloc de învățământ pentru educație timpurie; ii) oferirea serviciilor de educație timpurie de calitate prin dotarea, echiparea și amenajarea corespunzătoare a grupelor, dormitoarelor, sălii festive, blocului alimentar și a spațiului pentru recreere și fortificarea sănătății; și iii) crearea noilor locuri de muncă, valorizând potențialul uman și intelectual din satul Merenii Noi. Costul investițional al proiectului este

de 10 015,2 mii lei, din care 9 869,1 mii lei - alocația din FNDRL, iar 146,0 mii lei - contribuția APL.

Urmare a vizitei în teren, echipa de audit a constatat că nu a fost atins obiectivul general și nici obiectivele specifice, incluse în cererea de finanțare. În rezultatul implementării proiectului, a

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului

fost construit un bloc nou, montate ușile, ferestrele și instalate rețelele ingineresti. Finisările interioare, amenajarea teritoriului, precum și dotarea instituției educaționale cu cele necesare nu s-au realizat. În prezent,

bunul nu este funcțional, iar impactul social și cel economic asupra comunității și grupului-țintă nu au fost atinse. Pentru finalizarea construcției, APL a depus la Programul Național „Satul European -2 ”(etapa 2) Proiectul „Finisarea lucrărilor de reparație, montare și racordare a blocului nou de învățământ pentru educația timpurie în satul Merenii Noi, r-nul Anenii Noi”, cu obiectivul - finalizarea lucrărilor și operaționalizarea proiectului implementat în cadrul Programului Național „Satul European-1”. Contractul de finanțare nu a fost semnat până în prezent, deoarece APL nu dispune de surse financiare pentru asigurarea contribuției proprii și nu sunt eliminate obiecțiile la documentația tehnică pentru etapa 2 de finalizare a lucrărilor.

- **Proiectul „Construcția instituției de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în s. Bâc, com. Bubuieci, mun. Chișinău”**

Obiectivul proiectului este acordarea finanțării de către ONDRL pentru implementarea de către primărie a Proiectului „Construcția instituției de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în satul Bâc”, localizat în satul Bubuieci, mun. Chișinău. Urmare analizei documentelor prezentate, auditul relevă existența unor deficiențe majore atât la etapa de planificare și aprobare a finanțării, cât și pe parcursul implementării și monitorizării lucrărilor, care au condus în final la sistarea proiectului și la constatarea unor neconformități tehnice grave. Deși proiectul a fost inclus în Documentul unic de program pentru anii 2022–2024 și a beneficiat de finanțare din FNDRL, procesul de evaluare inițială a semnalat riscuri importante, în special privind lipsa garanțiilor pentru contribuția proprie declarată și caracterul neactual al proiectului tehnic. Cu toate acestea, finanțarea a fost aprobată, iar contractul a fost ulterior modificat de mai multe ori, ceea ce denotă o planificare inițială insuficient fundamentată.

Totodată, în perioada execuției, solicitările de plată au fost acceptate fără identificarea unor neconformități. Ulterior, verificările efectuate de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică¹³⁵ au demonstrat că obiectivul nu se afla în stadiul necesar pentru recepția la terminarea lucrărilor, iar raportul de expertiză tehnică din 2024¹³⁶ a confirmat existența unor neconformități grave privind calitatea execuției, respectarea proiectului, utilizarea materialelor, tehnologia de construire și lipsa documentelor esențiale. Analiza rapoartelor de audit tehnic întocmite de ONDRL pe parcursul implementării proiectului dat evidențiază faptul că, din totalul de 8 rapoarte realizate, 6 au fost întocmite din oficiu (din birou), și doar 2 - efectuate în teren. Această situație denotă faptul că monitorizarea tehnică a proiectului a fost realizată preponderent fără verificări fizice la fața locului, ceea ce este necorespunzător pentru un obiectiv de construcție complex, cu lucrări ascunse, faze determinante și părți structurale care necesită control direct.

Prin urmare, se poate concluziona că preponderența rapoartelor întocmite din oficiu, în detrimentul celor efectuate în teren, a contribuit semnificativ la neidentificarea la timp a

¹³⁵ Scrisoarea INST nr. 3690/24 din 16.07.2024.

¹³⁶ Raportul de expertiză nr. 9944-10-24/T din 22.11.2024 al Instituției preșcolare de 160 de locuri din s. Bâc, com. Bubuieci, mun. Chișinău.

neconformităților majore ale lucrărilor, ceea ce a permis acumularea problemelor tehnice, sistarea ulterioară a lucrărilor și compromiterea obiectivului investițional. În pofida finanțării de aproximativ 10 milioane lei din FNDRL și a investițiilor suplimentare ale APL, proiectul se află într-o stare de construcție nefinalizată, cu lucrări neconforme, risc structural ridicat și necesitatea unor intervenții corective substanțiale, ce pot presupune costuri suplimentare considerabile.

Concomitent, sistarea contractului de antrepriză și existența unui litigiu cu supravegherea tehnică indică deficiențe instituționale majore în gestionarea proiectului, în special la nivelul controlului de calitate, monitorizării lucrărilor și respectării prevederilor legale privind calitatea în construcții¹³⁷.

De asemenea, echipa de audit atestă că, deși responsabilul tehnic, proiectantul și dirigintele de șantier aveau roluri esențiale și complementare în asigurarea calității și conformității lucrărilor de construcție,¹³⁸ pentru proiectul instituției de educație timpurie din s. Bâc, analiza documentelor atestă că niciunul dintre acești actori nu și-a exercitat în modul corespunzător atribuțiile profesionale. În același context, deși proiectantul a asigurat formal supravegherea de autor, a participat la verificarea fazelor determinante, a semnat toate procesele-verbale, nu a semnalat deficiențe în implementarea proiectului. În consecință, se relevă că responsabilul tehnic nu a monitorizat efectiv execuția, a acceptat lucrări neconforme și a semnat procese-verbale, permițând continuarea execuției cu deficiențe structurale grave. Dirigintele de șantier, cel care trebuia să protejeze interesele beneficiarului și să oprească lucrările în caz de neconformitate, nu a intervenit la timp și nu a asigurat controlul riguros al calității, ceea ce a permis acumularea unor erori, care ulterior au făcut imposibilă recepția conformă a obiectului, aceasta fiind efectuată prin întocmirea unui proces-verbal de recepție la terminarea lucrărilor (*intermediar*), deși cadrul legal nu prevede o astfel de noțiune¹³⁹. În ansamblu, lipsa supravegherii reale, a controlului tehnic competent și neîndeplinirea responsabilităților legale de către toți cei implicați au compromis calitatea construcției, au condus la executarea unor lucrări cu risc structural și au contribuit direct la stoparea proiectului. Costul investițional al proiectului este de 10 032,6 mii lei, din care 9 951,2 mii lei - alocația din FNDRL, iar 81,4 mii lei - contribuția APL.

Sursă: Imagini realizate de echipa de audit în cadrul vizitelor la fața locului.

Potrivit explicațiilor prezentate, se relevă că o parte din „Proiectele vizate vor fi operaționalizate prin intervențiile propuse spre finanțare în cadrul

Programului Național „Satul European-2””.

Totodată, în urma examinării proiectelor implementate¹⁴⁰ în cadrul **Programului Național „Satul European Expres”**, se constată că toate inițiativele au contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea infrastructurii locale, îmbunătățirea condițiilor de trai și sporirea gradului de siguranță și confort pentru beneficiarii direcți și indirecti. Proiectele au respectat obiectivele generale și specifice stabilite în cererile de finanțare, indicatorii de produs și de rezultat fiind atinși conform documentelor analizate și verificărilor în teren. Atât lucrările de infrastructură, cum ar fi amenajarea teritoriilor, reconstrucția gardurilor sau modernizarea spațiilor de recreere, cât și

¹³⁷ Pct. 6, 7 din Regulamentul cu privire la verificarea proiectelor și a execuției construcțiilor și expertizarea tehnică a proiectelor și construcțiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361 din 25 iunie 1996.

¹³⁸ Pct. 42, 43 din Regulamentul cu privire la verificarea proiectelor și a execuției construcțiilor și expertizarea tehnică a proiectelor și construcțiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361 din 25 iunie 1996.

¹³⁹ Pct.3 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.285 din 23.05.1996.

¹⁴⁰ Educație sigură pentru copiii din Grădinița de copii nr. 3 „Mugurașii” din s. Persecina; Pentru un mediu ecologic curat și un sat european amenajat, satul Hâjdieni, raionul Glodeni; Crearea condițiilor pentru modul sănătos de viață și recreere a copiilor și angajaților IET „Guguță” din s. Crocmaz, raionul Ștefan Vodă.

dotarea instituțiilor cu echipamentele necesare s-au realizat conform prevederilor tehnice și contractuale, fiind recepționate de comisiile abilitate. Investițiile efectuate sunt funcționale, sustenabile și contribuie direct la creșterea calității vieții în comunitățile beneficiare, asigurând atât un mediu sigur pentru copii, cât și condiții civilizate de recreere pentru întreaga populație. Totodată, autoritățile publice locale au aprobat planuri de durabilitate, demonstrând angajamentul de a menține și a valorifica pe termen lung rezultatele obținute.

Prin contrast, Programul Național „Satul European Expres” demonstrează că proiectele bine dimensionate, cu obiective clare și un proces de implementare simplificat, pot genera rezultate rapide, eficiente și pe deplin funcționale, confirmând impactul pozitiv al unei gestionări administrative coerente.

În consecință, implementarea proiectelor selectate în eșantion din cadrul **Programului Național „Extinderea grupelor de creșă publice”**¹⁴¹ a demonstrat o contribuție semnificativă la dezvoltarea serviciilor de educație timpurie și la creșterea accesului copiilor de vârstă antepreșcolară la servicii de îngrijire de calitate. În orașele Telenești, Căușeni, Sângerei, Hîncești, Telenești au fost atinse obiectivele generale și specifice ale proiectelor, fiind create sau modernizate grupe de creșă funcționale, care deserveșc un număr important de copii, inclusiv din comunități vulnerabile. Prin diversificarea și extinderea infrastructurii de educație timpurie, proiectele au generat impact social pozitiv, facilitând accesul părinților, în special al femeilor, la piața muncii și contribuind la dezvoltarea comunităților locale.

Astfel, succesul investițiilor publice depinde esențial de calitatea pregătirii proiectelor, de evaluarea tehnică riguroasă, de monitorizarea continuă și de administrarea eficientă a serviciilor publice. Programele analizate arată că, atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, fondurile publice generează efecte durabile și vizibile, iar atunci când ele lipsesc, apar întâzieri, neconformități și riscuri majore pentru comunitățile beneficiare.

4.3.4. Deși procedura de constatare a costurilor este reglementată, unele APL reflectă neuniform costul investițiilor, afectând acuratețea evidenței contabile.

Potrivit Manualului operațional al ONDRL, procedura de transmitere a costurilor pentru proiectele de dezvoltare locală¹⁴² se rezumă la constatarea costurilor formate la beneficiar în urma implementării proiectului. Comisia de constatare, instituită prin ordinul ONDRL, se creează pentru acceptarea preluării costului investiției format în cadrul implementării proiectului finanțat din FNDRL. Constatarea costurilor investiționale (constatarea formării costurilor la beneficiar) se efectuează după recepția la terminarea lucrărilor și efectuarea plății finale din FNDRL.

Conform clauzelor actelor de constatare a costului investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL¹⁴³, „costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL și din alte surse urmează a fi reflectat în contabilitatea beneficiarului, în expresia cantitativă și valorică, conform IFRS, SNC și Standardelor naționale de contabilitate pentru sectorul public”. Urmare a verificării conformității înregistrării costurilor investiționale pentru proiectele selectate și/sau vizitate în teren, se denotă că unele APL nu respectă prevederile cadrului normativ aplicabil și reflectă neconform în evidența contabilă bunurile recepționate.

¹⁴¹ Extinderea grupelor de creșă publice la Instituția de educație timpurie „Andrieș” din orașul Telenești; „Extinderea grupelor de creșă”, or. Căușeni, or. Căușeni; „Extinderea grupelor de creșă publice”, or. Sângerei.

¹⁴² Hotărârea Guvernului nr.1235/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții, sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală și din alte surse.

¹⁴³ Pct.3 din Actele de constatare a costului investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor FNDRL.

Astfel, deși, conform cadrului normativ aplicabil¹⁴⁴, aceste bunuri urmau a fi înregistrate la conturile corespunzătoare prin divizare/delimitare după natura lor, se relevă că, după semnarea proceselor-verbale de recepție a lucrărilor și transmiterea costurilor investiționale către APL, acestea țin evidența contabilă neuniform, după cum urmează:

- Valoarea Proiectului „*Construcția și amenajarea parcului cu teatru de vară și havuz în comuna Băcioi*” a constituit 18 836,8 mii lei, inclusiv din FNDRL – 4 000,0 mii lei, contribuția Primăriei și din Grantul românesc - 14 836,8 mii lei. Conform actului de transmitere, au fost executate următoarele construcții, bunuri și lucrări: teatrul de vară, instalații interioare (rețele de apă și canalizare; încălzire și ventilare; echipament electric; sistem antiincendiu; semnalizare pază), havuz, instalații exterioare (rețele de alimentare cu energie electrică; rețele de apă și canalizare; rețele de gaze naturale; automatica), skeitpark, teren de joacă copii 3-6 ani, teren de joacă copii 6 ani și spații verzi. Bunurile și lucrările menționate au fost înregistrate în evidența contabilă a APL cu valoarea totală a parcului public în sumă de 18 836,8 mii lei, la contul 312 „Construcții speciale”.
- Valoarea Proiectului „*Construcția unei unități de catering la Liceul Teoretic al orașului Tvardița*”, raionul Taraclia, a constituit 12 154,2 mii lei, inclusiv din FNDRL – 9 749,4 mii lei, contribuția APL Tvardița – 2 404,8 mii lei. Conform actului de transmitere, au fost executate următoarele construcții, bunuri și lucrări: unitatea de catering (clădire demontabilă, pereții și acoperișul cu panouri prefabricate de tip Sandwich) și amenajarea încăperilor cantinei cu utilaje moderne. Suma totală a investițiilor la APL a fost înregistrată la contul „Investiții capitale în active în curs de execuție”. Ulterior, în baza actului de transmitere a costului investițiilor, valoarea totală a fost trecută la contul 311 „Clădiri”, cu aceasta fiind majorată valoarea clădirilor înregistrate la situația din 30.06.2025.
- Valoarea Proiectului „*Sistem de canalizare a unor obiecte social-culturale în comuna Pepeni, raionul Sângerei, etapa II*” a constituit, conform actului de constatare a costului investițional, 11 405,7 mii lei, inclusiv din FNDRL – 10 902,1 mii lei, și contribuția APL – 503,6 mii lei. La finalizarea proiectului nominalizat, indicatorii de produs au fost: 1,462 km de rețele de canalizare, realizat 2,38 km; 1 stație de pompare a apei și 1 stație de epurare a apelor uzate. Conform registrelor contabile, suma totală a investițiilor a fost înregistrată la contul 319 „Instalații de transmisie în curs de execuție”. O situație similară se atestă la proiectele „*Extinderea drepturilor și posibilităților locuitorilor satului Copceac prin construcția bazinului deschis de înot*”, costul investiției constatat este de 12 671,00 mii lei; „*Apă și Canalizare, s. Stolniceni, raionul Hîncești*”, costul investiției, potrivit actului de constatare, este de 10 058,0 mii lei; „*Extinderea rețelei de canalizare în s. Coșcalia*”, costul investiției, potrivit actului de constatare, este de 10 000,0 mii lei; „*Construirea unui bloc nou de învățământ pentru educație timpurie în satul Merenii Noi, raionul Anenii Noi*”, costul investiției, potrivit actului de constatare, este de 10 132,0 mii lei; „*Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Găuzeni, raionul Șoldănești*”, costul investiției, potrivit actului de constatare, este de 10 085,0 mii lei; „*Construcția instituției de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în s. Bâc, com. Bubuieci, mun. Chișinău*”, costul investiției, potrivit actului de constatare, este de 10 032,00 mii lei.

În contextul celor expuse, auditul evidențiază că, deși Manualul operațional al ONDRL și cadrul normativ aplicabil prevăd clar procedura de transmitere și înregistrare a costurilor investiționale ale proiectelor finanțate din FNDRL, în practică, unele APL nu respectă aceste reguli, reflectând în evidența contabilă valori consolidate sau necorespunzătoare conturilor

¹⁴⁴ Pct.3.3.37 din Anexa nr.1 la Ordinul Ministerului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar.

specifice, fără delimitarea corectă a bunurilor, construcțiilor și lucrărilor. Această practică afectează acuratețea raportării, transparența utilizării fondurilor publice și evaluarea corectă a investițiilor.

V. CONCLUZIA GENERALĂ

Curtea de Conturi, auditând conformitatea utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022-2024, a concluzionat că unele activități, procese și proceduri, precum și tranzacții, inclusiv cu impact financiar, cuprinse în aria de audit, nu corespund în totalitate exigențelor legale. Deși părțile implicate au întreprins o serie de măsuri pentru asigurarea conformității în valorificarea FNDRL, lacunele din cadrul normativ și procedural și lipsa unei coordonări coerente și a unor mecanisme funcționale de planificare, monitorizare și evaluare continuă să afecteze transparența decizională și trasabilitatea utilizării resurselor FNDRL. Aceste disfuncționalități au fost amplificate de implementarea tardivă a sistemului informațional destinat gestionării și monitorizării proiectelor, precum și de funcționalitatea sa limitată, care nu a permis o monitorizare clară a deciziilor, progresului și rezultatelor obținute.

În cazul proiectelor regionale, instabilitatea planificării financiare, lipsa unei evaluări riguroase a capacității instituționale și operaționale a beneficiarilor, precum și implementarea fragmentată a investițiilor au condus la întârzieri și la diminuarea funcționalității obiectivelor realizate. Cât privește proiectele locale, calitatea necorespunzătoare a documentației tehnico-economice, lipsa coerenței cu documentele de planificare strategică și deficiențele în etapele de pregătire, contractare și implementare au generat întârzieri, costuri suplimentare și rezultate sub așteptări. Aceste probleme au evidențiat curențe în capacitatea de management al proiectelor la nivel local, precum și necesitatea consolidării suportului metodologic și tehnic acordat beneficiarilor.

Prin urmare, cumulul acestor deficiențe a limitat realizarea obiectivelor FNDRL și eficiența utilizării resurselor publice, diminuând impactul programului asupra dezvoltării regionale și locale. Situația impune consolidarea guvernantei FNDRL, prin clarificarea cadrului normativ, îmbunătățirea coordonării instituționale, profesionalizarea managementului de proiect și dezvoltarea unor instrumente digitale fiabile și integrate de monitorizare, raportare și evaluare, capabile să sprijine un proces decizional transparent, predictibil și orientat spre rezultate.

Auditul public extern a comunicat constatările și concluziile formulate și a înaintat recomandări pentru remedierea deficiențelor enunțate în prezentul Raport de audit, acestea fiind acceptate de către entitatea auditată.

VI. RECOMANDĂRI

Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale:

1. să stabilească un mecanism de coordonare și sinergie între politicile sectoriale și politica de dezvoltare regională (pct.4.1.1.);
2. să asigure arhivarea corespunzătoare a documentelor/deciziilor aferente activității Comisiei interministeriale de evaluare, prin completarea Regulamentului Direcției de ramură din cadrul ministerului și a Fișei postului persoanei desemnate (pct. 4.1.3.);
3. să asigure implementarea unei proceduri uniforme de raportare pentru ADR (pct. 4.1.4.);
4. să asigure actualizarea Manualului operațional aferent activității entităților de implementare (pct. 4.1.1. și pct. 4.1.5.);
5. să asigure implementarea, funcționarea și dezvoltarea SI GPPDRL, pentru automatizarea proceselor de gestionare și monitorizare a proiectelor finanțate din FNDRL (pct. 4.1.6.);

6. să asigure revizuirea mecanismului de actualizare a indicatorilor stabiliți în cererea de finanțare odată cu includerea sau excluderea obiectivelor de intervenție financiară din cadrul proiectelor de dezvoltare regională (pct. 4.2.1.);
7. să reglementeze modul de etapizare investițională, cu asigurarea finanțării complete pentru proiectele de dezvoltare regională și locală care necesită continuitate (pct. 4.3.1., pct. 4.2.2. și pct. 4.3.3.);
8. să analizeze oportunitatea de ajustare a termenului de predare-primire a bunurilor indicat în Regulamentul privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și locală și din alte surse (pct. 4.2.3.);
Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale:
9. să asigure elaborarea și aprobarea unei metodologii clare și obligatorii de fundamentare a limitelor financiare pentru programele și proiectele finanțate din Fondul național pentru dezvoltare regională și locală (pct. 4.1.2. și pct. 4.3.2.).

SEMNĂTURILE ECHIPEI MISIUNII

Partenera misiunii:

Olga Poiană, _____

șefa Direcției Generale de Audit I: Bugetul de stat și APC

Echipa misiunii de audit:

Elizaveta Munteanu, _____

auditoare publică principală, Direcția Generală de Audit I: Bugetul de stat și APC,
șefa echipei de audit

Lilia Basarab, _____

auditoare publică principală, Direcția Generală de Audit I: Bugetul de stat și APC,
membră a echipei de audit

Elena Strugulea, _____

auditoare publică principală, Direcția Generală de Audit I: Bugetul de stat și APC,
membră a echipei de audit

Nicolae Furnică, _____

auditor public superior, Direcția Generală de Audit I: Bugetul de stat și APC,
membru al echipei de audit

Elena Colesnic, _____

auditoare publică superioară, Direcția Generală de Audit I: Bugetul de stat și APC,
membră a echipei de audit

Informații cu privire la proiectele de dezvoltare locală (mii lei)

Denumirea Programului	Nr. proiecte locale DUP 2022-2024	Costul total inițial aprobat al proiectului (3=4+5)	Alocația inițial aprobată din FNDRL	Contribuția beneficiarului	Ajustarea alocațiilor		Indicatori de buget				Suma deburseată din FNDRL 2022-2024 (12=13+14+15)	Inclusiv pe anii bugetari:			Suma deburseată din Grant RO 2022-2024	Gradul de valorificare (%) 2022-2024
					Majorarea alocațiilor din FNDRL	Alocația actualizată din FNDRL în urma ajustării	Costul total efectiv al programului (8=9+10+11)	Alocația aprobată din FNDRL	Alocația aprobată din Grant RO/IOM	Contribuția beneficiarului		2022	2023	2024		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
„Satul European-1”	495	2.248.324,89	2.049.048,34	199.276,55	21.131,15	98.810,87	1.876.780,30	1.655.578,82	117.243,51	103.957,96	1.642.348,02	343.462,32	1.096.544,92	202.340,77	117.243,52	99,20%
„Satul European Expres”	380	166.204,52	164.257,64	1.946,88	152,27	163.359,80	142.136,17	139.197,44	0,00	2.938,72	139.197,45	0,00	133.459,02	5.738,42	0,00	100%
„Servicii de Creșă Publice-1”	20	9.323,92	8.877,22	446,69	10,00	8.820,02	8.015,14	7.614,85	0,00	400,28	7.614,86	0,00	7.221,31	393,54	0,00	100%
„Satul European-2”	695	2.967.265,81	2.576.875,89	390.389,92	3.930,45	4.930,45	2.967.265,80	2.576.875,89		390.389,92	13.197,01	0,00	0,00	13.197,01	0,00	0,54%
„Servicii de Creșă Publice-2”	17	22.373,71	21.406,38	967,33	0,00	0,00	22.373,71	21.406,38		967,33		0,00	0,00	0	0,00	0%
Total	1607	5.413.492,86	4.820.465,49	593.027,37	25.223,88	275.921,15	5.016.571,12	4.400.673,40	117.243,51	498.654,22	1.802.357,33	343.462,32	1.237.225,27	221.669,74	117.243,52	X

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Analiza plenitudinii dosarelor comisiei de evaluare pentru proiectele de dezvoltare regională prioritare incluse în DUP 2022–2024

Indicator pentru instituirea Comisiei interministeriale (CI) pentru evaluarea și selectarea proiectelor de dezvoltare regională și locală	Ordin de instituire a CI		Proces- verbal ședința CI		Grilele de evaluare a propunerilor de proiect	Raportul privind rezultatele evaluării	Lista centralizatoare privind rezultatele evaluării tehnice și financiare
	Nr. / data actului	Existența actului	Nr./data procesului	Existența actului			
1. Desfășurarea apelului pe listă/competitiv pentru selectarea proiectelor finanțate din Fondul național pentru dezvoltare regională , în perioada 10.08.2020 – 24.09.2020 ³	Ordinul MADRM nr.223 din 09.10.2020	DA	---	NU	NU	NU	NU

2. Lansarea concursului de selectare a proiectelor pentru orașele poli de creștere, în perioada 01.11.2022-30.11.2022	Ordinul MIDR nr.3 din 11.01.2023	DA	PV al ședinței CI nr.2 din 30.05.2023 ¹⁴⁵	DA	NU	NU	DA
3. Lansarea concursului de selectare a proiectelor de alimentare cu apă și sanitație, în perioada 24.10.2023 - 23.11.2023	Ordinul MIDR nr.177 din 05.12.2023	DA	---	NU	NU	DA, din data de 18.01.2024 ¹⁴⁶	NU

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Anexa nr.1.3

Analiza modificărilor planului anual de finanțare aferent proiectelor de dezvoltare regională, 2022–2024

<i>Denumire proiect</i>	<i>Costul inițial al Proiectului conform Planului anual de finanțare</i>	<i>Costul final al Proiectului (cu toate modificările ulterioare) conform Planului anual de finanțare</i>	<i>Majorări/Micșorări ale finanțării proiectelor de dezvoltare regională, 2022–2024, mii lei</i>
Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți” (1.1.) - S111016L	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 30/23 din 18.12.2023	2,077.05
	10,464.19	12,541.24	
Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni - Asigurarea sectorului vechi al orașului Ialoveni (Bozu) cu spațiu de agrement amenajat și adaptat necesităților localnicilor de toate vârstele (2.1.) - C223009C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	5,169.92
	6,709.55	11,879.47	
Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia (3.1.) - S331034C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	5,756.39
	31,002.94	36,759.33	
Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni (3.1.) - S331002C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	10,756.44
	62,832.40	73,588.84	
Sisteme regionale Apă-Canal – garanția sănătății noastre (3.1.) - C331014C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 30/23 din 18.12.2023	2,918.23
	14,957.03	17,875.26	
Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare pentru suburbia Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni-Business (2.2.) - N222001L	Conform Deciziei CNCDR nr. 25/23 din 23.10.2023	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	-5,033.04
	29,923.35	24,890.31	

¹⁴⁵ PV nu dețin semnăturile olografe sau electronice ale președintelui și secretarului CI.

¹⁴⁶ Raportul de evaluare nu este semnat olograf sau electronic de către președintele sau secretarul CI.

Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini (3.1.) - N331021C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	-39,282.67
	45,041.22	5,758.55	
Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord (1.1.) - N111018C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	1,192.39
	5,500.00	6,692.39	
Reabilitarea, modernizarea și dotarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți, Regiunea Nord/(1.3.) - N113034C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 30/23 din 18.12.2023	-5,275.08
	10,000.00	4,724.92	
Sisteme de sanitație moderne pentru cetățenii raionului Glodeni (3.1.)- N331010C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	253.25
	18,308.38	18,561.62	
Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni (2.1.)- N5223DR	Conform Deciziei CNCDR nr. 25/23 din 23.10.2023	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	-1,764.14
	10,262.50	8,498.36	
Crearea complexului multifuncțional sportiv Regiunea Nord (2.3.)- N222004L	Conform Deciziei CNCDR nr. 25/23 din 23.10.2023	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	-8,512.75
	41,096.33	32,583.58	
Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”(1.3.) - C113010L	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	4,069.89
	25,969.00	30,038.89	
Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire din Regiunea UTA Găgăuzia (1.2.) - G112010C	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	x	0.00
	439.60	x	
Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, Regiunea UTA Găgăuzia (1.3.) - G331002L	Conform Deciziei CNCDR nr. 03/22 din 01.02.2022	Conform Deciziei CNCDR nr. 25 din 16.12.2024	-3,646.58
	2,540.00	1,106.58	

Majorări

32,193.57

Micșorări

-63,514.25

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Analiza divergențelor cerere-contract de finanțare aferentă proiectelor de dezvoltare regională (mii lei)

Denumire proiect	Suma conform cererii de finanțare	Suma aferentă contractului de finanțare	Divergențele
Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți” (1.1.)	10,464.19	13,315.77	2,851.58
Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni - Asigurarea sectorului vechi al orașului Ialoveni (Bozu) cu spațiu de agrement amenajat și adaptat necesităților localnicilor de toate vârstele (2.1.)	6,709.55	8,776.04	2,066.49
Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia (3.1.)	31,002.94	37,911.29	6,908.35
Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni (3.1.)	62,832.40	73,458.76	10,626.36
Sisteme regionale Apă-Canal – garanția sănătății noastre (3.1.)	21,460.35	18,435.80	-3,024.55
Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare pentru suburbia Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni-Business (2.2.)	29,923.35	29,923.35	0.00
Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini (3.1.)	45,041.22	7,575.20	-37,466.02
Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord (1.1.)	7,349.81	7,349.81	0.00
Reabilitarea, modernizarea și dotarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți, Regiunea Nord/(1.3.)	10,570.00	10,000.00	-570.00
Sisteme de sanitație moderne pentru cetățenii raionului Glodeni (3.1.)	21,086.55	18,308.38	-2,778.18
Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni (2.1.)	10,259.14	10,262.50	3.36
Crearea complexului multifuncțional sportiv Regiunea Nord (2.3.)	20,000.00	41,096.33	21,096.33
Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”(1.3.)	25,969.00	29,000.00	3,031.00
Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire din Regiunea UTA Găgăuzia (1.2.)	439.60	439.60	0.00
Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadâr-Lunga, Regiunea UTA Găgăuzia (1.3.)	2,540.00	2,540.00	0.00
		Majorări	46,583.47
		Micșorări	-43,838.74

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Analiza ajustărilor contractelor de finanțare în raport cu costul final al proiectelor (mii lei)			
Denumire proiect	Contract de finanțare	Costul final al proiectului	Divergența între contractul de finanțare și costul final al proiectului
Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți” (1.1.)	13,315.77	12,541.24	-774.53
Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni - Asigurarea sectorului vechi al orașului Ialoveni (Bozu) cu spațiu de agrement amenajat și adaptat necesităților localnicilor de toate vârstele (2.1.)	11,872.85	11,872.85	0.00
Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia (3.1.)	nefinalizat		
Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni (3.1.)	72,799.57	72,799.57	0.00
Sisteme regionale Apă-Canal – garanția sănătății noastre (3.1.)	18,435.80	17,875.26	-560.54
Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare pentru suburbia Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni-Business (2.2.)	25,077.75	25,077.75	0.00 - prezent amendamentul
Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini (3.1.)	5,758.55	5,758.55	0.00 - prezent amendamentul
Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord (1.1.)	647,006.33	647,006.33	0.00 - prezent amendamentul
Reabilitarea, modernizarea și dotarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți, Regiunea Nord/(1.3.)	4,724.92	4,724.92	0.00 - prezent amendamentul
Sisteme de sanitație moderne pentru cetățenii raionului Glodeni (3.1.)	18,561.62	18,561.62	0.00 - prezent amendamentul
Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni (2.1.)	8,498.36	8,498.36	0.00 - prezent amendamentul
Crearea complexului multifuncțional sportiv Regiunea Nord (2.3.)	x		
Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural-Naturale „Orheiul Vechi”(1.3.)	29,000.00	29,589.69	589.69
Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire din Regiunea UTA Găgăuzia (1.2.)	436.60	436.60	0.00
Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadăr-Lunga, Regiunea UTA Găgăuzia (1.3.)	1,367.92	1,367.92	0.00 - prezent amendamentul
			1,924.76
			Micșorat cu -1,335.08
			Majorat cu 589,69

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Analiza procedurii de transmitere a costurilor investiționale ale proiectelor de dezvoltare regională conform HG nr.1235/2016¹⁴⁷

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Beneficiar	Durata proiectului ¹⁴⁸			Data/nr. proces-verbal de recepție la terminarea lucrărilor	Transmitere costurilor investiționale la beneficiar					Depășirea termenului de 7 zile lucrătoare din data recepției lucrărilor/bunurilor
			Perioada de implementare	Nr. de luni conform DUP 2022-2024 ¹⁴⁹	Depășire durată de implementare, nr. de luni		Data, nr. ordin de inventariere	Data, nr. act	Valoarea (mii lei), din care:			
									Total cost proiect	din FNDRL	Contribuție proprie	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	N111018C Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord	IP „IAS Gunar Due Gundensen”	09.03.2022 – 10.01.2025	30	5	nr.89 din 13.07.2023, avizat de către INST la 21.12.2023	nr. 43/24 b din 30.12.24	nr. 37/1235 din 10.08.2023; nr.48/1235 din 10.01.2025	6,470.97	5,823.97	647.00	Transmiterea costurilor investiționale înainte de avizarea de către INST
2	S111016L Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți”	Primăria mun. Cahul; Primăria s. Crihana Veche	03.03.2022-30.07.2024	12	17	nr. 01 din 15.03.2024	---	nr. 35 din 30.07.2024	12,541.24	11,266.72	1,274.51	Depășirea termenului cu 97 zile lucrătoare

¹⁴⁷ Pct.25 din Regulamentul privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și din alte surse, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1235/2016, care prevede: „În termen de până la 7 zile lucrătoare din data recepției lucrărilor de reconstrucție sau îmbunătățire a bunurilor proprietate publică a unității administrativ-teritoriale, Agenția sau Oficiul și autoritatea administrației publice locale – beneficiar al contractului de achiziții publice în folosul unui terț, întocmesc și semnează Actul de predare - primire, conform cerințelor stabilite la punctele 7–11, cu menționarea costului investițional al bunurilor, lucrărilor și/sau serviciilor achiziționate în scopul reconstrucției sau îmbunătățirii bunurilor aflate în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale – beneficiar al contractului de achiziții publice”;

pct.6 din Regulamentul privind modul de transmitere a costurilor investiționale, formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și din alte surse, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1235/2016, care prevede: „Transmiterea costurilor investiționale formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului și din alte surse unităților administrativ-teritoriale se efectuează după recepția acestora. Recepția bunurilor achiziționate sau construite se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 285 din 23 mai 1996. Inventarierea bunurilor, în expresie cantitativ-valorică, se efectuează pentru fiecare categorie de bunuri în parte, în conformitate cu Regulamentul privind inventarierea, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor. Lista (procesul-verbal) de inventariere a bunurilor servește drept temei pentru întocmirea și perfectarea actului care atestă formarea costurilor investiționale totale și asigură corectitudinea procesului de primire-predare a acestora. În baza actului de primire-predare a bunurilor se întocmește factura. Documentele primare (actul de primire-predare a bunurilor și factura) se semnează de conducător sau de persoana împuternicită, conform prevederilor Legii contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007”.

¹⁴⁸ Alin. (8), pct.7) din Regulamentul privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală, Anexa nr.1 la HG nr.152/2022, definea „durata proiectului - perioadă de derulare în care este finanțată activitatea propusă”. Urmare modificării HG nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală prin Hotărârea Guvernului nr. 174 din 26.03.2025, se definește „durată a proiectului – perioadă cuprinsă între aprobarea finanțării proiectului, finalizarea acestuia și transmiterea costurilor investiționale”.

¹⁴⁹ Durata proiectului stabilită conform Planului de acțiuni privind implementarea proiectului-anexă la Contractul de finanțare a proiectului.

3	G112010C Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire	AO „Institutul Dezvoltării Economice Regionale”	25.02.2022- 29.09.2023	12	8	---	---	nr. 1/2023 din 29.09.2023; nr. 2/2023 din 29.09.2023	434.71	384.71	50.00	----
4	N113034C Reabilitarea, modernizarea și dotarea Muzeului de Istorie și Etnografie din mun. Bălți	Primăria municipiului Bălți	14.02.2022 - 30.10.2023	36	---	nr.87 din 17.05.2023, avizat INST la 19.09.2023	număr 17/23/b din 18.10.20 23	nr.38/1235 din 24.10.2023	4,724.92	4,252.43	472.49	Depășirea termenului cu 25 de zile lucrătoare
5	N113020C Valorificarea patrimoniului istorico- cultural al Regiunii de Dezvoltare Nord prin reabilitarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Soroca	Consiliul raional Soroca	15.02.2022 – 26.01.2024	34	---	nr.91 din 10.10.2023	număr 18/23/b din 24.10.20 23	nr.44/1235 din 26.01.2024	8,211.04	7,389.94	821.10	Depășirea termenului cu 78 de zile lucrătoare
6	C113010L Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural – Naturale „Orheiul Vechi”	Rezervația Cultural – Naturală „Orheiul Vechi”	22.08.2022– 18.08.2025	24	12	PV nr. 1-4 din 18.12.2024		f/n din 18.08.2025	29,589.69	29,589.69	0.00	Depășirea termenului cu 173 de zile lucrătoare
7	N223035C Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți	Primăria municipiului Bălți	14.02.2022 - 17.01.2024	36	---	Subproiect nr.1 și nr.2- PV nr.861, 86/2 din 21.12.2022; Subproiect nr.3 - PV nr.94 din 27.12.2023	---	nr. 34/1235 din 06.02.2023 (subproiectul nr.1 și nr.2) – 4871,63 lei; nr.41/1235 din 17.01.2024 (subproiectul	22,077.70	19,869.93	2,207.77	Depășirea termenului cu 15 zile lucrătoare

								nr.3) – 17206,07 lei				
8	N223025C Păstrăm trecutul pentru viitor – reabilitarea patrimoniului istoric al oraşului Ocniţa pentru generaţiile viitoare	Primăria oraşului Ocniţa	14.02.2022 - 16.10.2023	12	9	nr.89 din 20.09.2023, avizat INST la 03.10.2023	----	nr.39 din 16.10.2023	5,574.67	5,017.21	557.46	-----
9	N111018C Sângerei – oraşul incluziunii teritoriale	Primăria oraşului Sângerei	16.02.2022 - 14.04.2023	24	---	nr.83/1, 83/2, 83/3 din 14.11.2022, avizat de INST la 28.01.2023; nr.84/1, 84/2, 84/3 din 14.11.2022, avizat la 09.03.2023	---	nr.35/1235 din 14.04.2023	15,611.65	13,001.98	2,609.67	Depăşirea termenului cu 26 de zile lucrătoare
10	N1223DR Noi oportunităţi educaţionale pentru copiii de vârstă preşcolară din cartierul Dealul Romilor, mun. Soroca	Primăria municipiului Soroca	04.12.2023 – 14.03.2025	18	---	nr.102 din 21.02.2025, avizat de INST la 04.03.2025	---	nr.49/1235 din 14.03.2025	7,761.48	6,440.16	1,321.32	Depăşirea termenului cu 8 zile lucrătoare
11	N4223DR Creşterea nivelului de trai în zona de revitalizare Valea Curechiului a oraşului Drochia	Primăria oraşului Drochia	04.12.2023 – 16.12.2024	12	1	PV nr. 98 din 13.11.2024, avizat de INST la 21.11.2024	----	nr.47/1235 din 06.12.2024	9,604.47	8,644.02	960.44	Depăşirea termenului cu 11 zile lucrătoare

12	N3223DR Dezvoltarea infrastructurii urbane prin termoizolarea grădiniței publice din cartierul Gara Fălești	Primăria orașului Fălești	04.12.2023 – 29.10.2024	6	5	PV nr. 96 din 10.09.2024, avizat de INST la 15.10.2024	----	nr. 46/1235 din 29.10.2024	1,872.15	1,684.94	187.21	Depășirea termenului cu 10 zile lucrătoare
13	N5223DR Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni	Primăria orașului Dondușeni	04.12.2023 - 26.06.2025	36	---	PV nr. 104 din 05.06.2025, avizat de INST la 19.06.2025	----	nr.51/1235 din 26.06.2025	8,498.35	7,648.52	849.83	Depășirea termenului cu 5 zile lucrătoare
14	C223009C Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni	Primăria orașului Ialoveni	01.03.2022 – 10.04.2025	24	14	nr.41 din 30.07.2024, avizat de INST la 03.01.2025	----	f/n din 10.04.2025	11,872.48	7,899.29	3 973.19	Depășirea termenului cu 69 de zile lucrătoare
15	N222001L Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico- edilitare pentru suburbia Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni- Business	Primăria municipiului Soroca	30.01.2024 - 15.04.2025	24	---	nr.97 din 05.11.2024; nr.99, nr.100 din 26.11.2024; nr.103 din 15.04.2025, avizat de către la 10.09.2025	---	nr.54/1235 din 26.09.2025	25,077.74	22,323.56	2,754.18	Depășirea termenului cu 12 zile lucrătoare
16	N331033C Apă pentru viață în regiunea de nord: raioanele Florești și Soroca 2	Consiliul raional Florești	09.03.2022 - 28.07.2023	36	---	nr.88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5 din 06.07.2023	---	nr.36/1235 din 28.07.2023	35,876.48	32,165.06	3,711.42	Depășirea termenului cu 16 zile lucrătoare
17	N331019C Apă – necesitate primordială pentru o viață calitativă în	Consiliul raional Soroca	23.06.2022 – 17.01.2024	24	---	nr.92 din 15.12.2023, avizat de INST la 21.12.2023;	---	nr.43 din 17.01.2024	32,823.52	29,267.76	3,555.75	Depășirea termenului cu 16 zile lucrătoare

	Regiunea de Dezvoltare Nord					nr.92/1 din 15.12.2023, avizat de INST la 26.12.2023						
18	N331006C Construcția stației de epurare regionale și extinderea rețelelor de canalizare în or. Florești	Primăria orașului Florești	03.08.2022 – 17.01.2024	18	---	PV nr.93 din 23.12.2023, avizat de INST la 26.12.2023	---	nr.42/1235 din 17.01.2024	32,850.38	29,366.52	3,483.86	Depășirea termenului cu 16 zile lucrătoare
19	N331021C Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini	Primăria municipiului Edineț	05.04.2024 - 13.06.2025	22	---	nr. 101 din 27.11.2024, avizat de INST la 06.06.2025	---	nr.50/1235 din 13.06.2025	5,758.55	5,182.69	575.85	Depășirea termenului cu 5 zile lucrătoare
20	N331010C Sisteme de sanitație moderne pentru cetățenii raionului Glodeni	Consiliul raional Glodeni	19.08.2022 – 30.09.2024	18	8	nr.95 din 07.06.2024, avizat de INST la 04.07.2024	---	nr.45 din 30.09.2024	18,561.62	16,705.46	1,856.16	Depășirea termenului cu 62 de zile lucrătoare
21	S331002C Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi	Consiliul raional Căușeni	01.03.2022	24	16	nr. 01 din 06.06.2025	---	nr. 37 din 19.09.2025	72,799.57	59,985.64	12,813.92	Depășirea termenului cu 75 de zile lucrătoare
22	C331014C Sisteme regionale Apă-Canal - garanția sănătății noastre	Primăria Hîncești	10.05.2022 – 04.08.2025	24	15	nr.43 din 24.11.2023, avizat de INST la 09.04.2025	---	nr. 13 din 04.08.2025	17,875.26	16,088.33	1,786.92	Depășirea termenului cu 83 de zile lucrătoare
								Total:	386,468.64	339,998.53	46,470.05	X

Sursă: Elaborat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate în Procesele-verbale de recepție la terminarea lucrărilor din perioada 01.01.2022-31.10.2025; Actele de predare-primire a setului de documente care atestă costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională din perioada 01.01.2022 - 31.10.2024.

Analiza transmiterii costurilor investiționale aferente proiectelor incluse în DUP precedente

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Regiunea	Aplicant	Durata proiectului	Data, nr. procesului - verbal la terminarea lucrărilor	Transmiterea costurilor investiționale către beneficiar		Comentariile auditului
						Data, nr. actului de predare-primire	Valoarea, (mii lei)	
1.	C11012 Reabilitarea infrastructurii de transport pe traseul L392 Ungheni – Cetireni – Alexeevca	Centru	Consiliul raional Ungheni	21.06.2017 – 21.06.2020 (36 luni)	nr. 42 din 17.12.2024	Nu au fost transmise costurile investiționale <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 64 de luni)</i>	116,362.41	La situația din data de 31.10.2025, costurile investiționale în sumă de 116,362.41 mii lei nu au fost transmise beneficiarului și rămân înregistrate în evidența contabilă a ADR Centru. Această situație a generat o întârziere de peste circa 64 luni față de durata stabilită inițial, care, potrivit explicațiilor ADR Centru, este cauzată de faptul că „ <i>unul dintre membrii comisiei, reprezentantul ASD, a refuzat semnarea procesului și a recomandat etapizarea acestuia. Beneficiarul a făcut solicitarea către autorul de proiect, și suntem în așteptarea soluției tehnice, și nemijlocit etapizarea proiectului pentru a nu tergiversa recepția obiectului</i> ”.
2.	C11027 Reabilitarea infrastructurii rutiere de acces în regiunea Centru prin asfaltarea drumului L326.M2 Clișova – Suhuluceni – Leușeni – Verejeni	Centru	Primăria Suhuluceni, r-nul Telenești	06.09.2017 06.09.2019 (24 luni)	Recepția lucrărilor la terminarea lucrărilor nu este realizată	Nu au fost transmise costurile investiționale <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 72 de luni)</i>	48,617.94 (din FNDRL – 45,517.94, și din sursele ÎS ADS - 3,100.00)	Procedurile de derulare a proiectului au fost inițiate cu o întârziere de 72 luni a perioadei de derulare a proiectului față de durata stabilită inițial în DUP 2017-2020. Costurile investiționale nu au fost încă transmise beneficiarului și rămân înregistrate în evidența contabilă a ADR Centru. Din explicațiile prezentate de către ADR Centru reiese că „ <i>proiectul tehnic inițial prevedea lucrări de circa 208,000.00 mii lei, inclusiv reabilitarea a 23,65 km de drum în variantă asfalt, drumuri de acces spre localități, reabilitarea integrală a 18 poduri și podețe, marcaj rutier, 11 stații de așteptare și iluminat stradal. Pentru a fi deus la concursul de propuneri de proiecte cu finanțare din FNDRL, era necesară încadrarea în criteriile de eligibilitate, cu limita maximă de finanțare – 70,000.00 mii lei pentru proiectele din domeniul reabilitării Drumurilor Regionale și Locale. Respectiv, costul acestuia a fost redus, nemodificând lungimea și lățimea drumului. Proiectul a fost divizat în 2 tranșe, prima tranșă fiind de 68,942.00 mii lei, sau 33,04%. În perioada 2017–2022 au fost valorificați 48,617.94 lei, executându-se lucrări în Suhuluceni și Coropcenii. În 2019 a fost realizată îmbrăcămintea rutieră din beton vibrocilindrat, dar tratamentul bituminos nu a fost aplicat din cauza resurselor financiare insuficiente, ceea ce a cauzat deteriorarea prematură a stratului de beton, în special a sectorului amenajat în anul 2018, care ulterior era în proces de degradare continuă, cauzată de expunerea la factorii climaterici, în special pe timp de iarnă. Astfel, , în scopul prevenirii degradării premature a stratului de bază din beton, amenajat de</i>

								<p>antreprenor până la moment, și din imposibilitatea executării stratului de uzură în sezonul rece, s-a propus ca acesta să fie înlocuit cu strat de asfalt. În 2021 au fost realizate două straturi de asfalt pe 8,05 km, iar antreprenorul a semnalat lucrări suplimentare neprevăzute, inclusiv necesitatea drenării și înlocuirii terenului de fundare. Antreprenorul a solicitat ajustarea valorii contractului de antrepriză (invocând inflația și prețurile actualizate), cerere respinsă de grupul de lucru pentru achiziții. Ulterior antreprenorul a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva ADR Centru, iar prin decizia Curții de Apel din 06.12.2022, ADR Centru a fost obligată să emită actul administrativ favorabil pentru ajustarea contractului. În acest context, examinând posibilitatea realizării integrale a proiectului, în condițiile impunerii ajustării valorii contractului, s-au constatat un șir de impedimente, cum ar fi: (i) Termenul de valabilitate a contractului – expirat la 31.12.2022; (ii) Termenul de executare a lucrărilor este epuizat, fiind depășit; (iii) Nealocarea resurselor financiare pentru anul curent; (iv) Lipsa modalității de ajustare în contractul existent¹⁵⁰); (v) Proiectul de execuție necesită modificări majore; (vi) Serviciile de reproiectare necesită resurse financiare din partea beneficiarului; (vii) Imposibilitatea contractării lucrărilor suplimentare prin epuizarea celor 15%¹⁵¹. Având în vedere cele menționate mai sus, realizarea integrală a proiectului este influențată de diferiți factori. Astfel, ca rezultat al rezoluțiunii contractului de antrepriză din data de 09.08.2023, la 01.11.2023 a fost organizată recepția cantitativă și calitativă a lucrărilor efectiv executate, cu listele de cantități de lucrări executate și rămase neexecutate. Dar Î.S. Administrația de Stat a Drumurilor a refuzat semnarea procesului-verbal, motivând că vor executa o expertiză a drumului. După recepția lucrărilor efectiv executate, se va realiza transmiterea investiției către beneficiar/aplicantul de proiect - Primăria Suhuluceni. Totodată, menționăm că, în anul 2016, în cadrul apelului de propuneri de proiect, drumul Clișova - Suhuluceni - Leușeni-Verejeni deținea statut de drum local – L326. Ulterior, prin modificările și completările de rigoare la HG nr.1468/2016, a fost aprobată Lista drumurilor publice naționale din Republica Moldova (Anexa nr.1), iar drumul care face parte din taseul proiectului a fost trecut la categoria de Drum regional – G 66 (R6 – Clișova – Sărătenii Noi – R22). Din aceste considerente, investiția urmează să se transmită către Primăria Suhuluceni, iar primăria - către Î.S. Administrația de Stat a Drumurilor, care va avea posibilitate de a reproiecta și organiza o nouă licitație pentru executarea lucrărilor de construcție la proiect.”</p>
3.	C11048 Reabilitarea și modernizarea	Centru	Consiliul raional Strășeni	14.11.2018 – 14.11.2020	nr.31 din 02.11.2022, avizate de către	nr.39 din 27.12.2023	89,713.67 (din FNDRL – 43,971.77, și	Transmiterea costurilor investiționale către beneficiar a fost realizată abia la 27.12.2023, înregistrându-se o depășire de aproximativ 37 luni față de termenul inițial stabilit de 24 luni.

¹⁵⁰ Pct.3 din HG nr.1129/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind ajustarea periodică a valorii contractelor de achiziții publice cu executare continuă, încheiate pe un termen mai mare de un an.

¹⁵¹ Art.76 din Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice.

	drumului regional L442–Strășeni–Voinova, raionul Strășeni			(24 luni)	INST la data de 13.12.2023	<i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 37 luni)</i>	din sursele Î.S. ASD – 45,741.98)	
4.	C12061 Apeduct magistral pentru localitățile Bardar, Ruseștii Noi (etapa 2) și rețele de canalizare pentru orașul Ialoveni	Centru	Consiliul raional Ialoveni	27.06.2017 – 27.06.2019 (24 luni)	nr.34 din 30.01.2023, avizat ulterior la 16.02.2023	f/n din 20.07.2023 <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 42 luni)</i>	15,099.39 (din FNDRL – 13,444.00, și din sursele SlovacAid – 1,655.39)	Potrivit explicațiilor ADR Centru: „Proiectul „Apeduct magistral Ialoveni” reprezintă o inițiativă strategică de dezvoltare a infrastructurii de alimentare cu apă potabilă și canalizare în raionul Ialoveni. Acesta este structurat în patru etape, conform Planului General de Alimentare cu Apă și Sanitație (PGAAS 2014–2039), elaborat în cadrul Proiectului ApaSan, și urmărește conectarea etapizată a localităților la sursa de apă de suprafață din râul Nistru, precum și crearea unei rețele regionale integrate, capabilă să asigure acces durabil și sigur la apă potabilă pentru majoritatea comunităților din raion. Proiectul vizat reprezintă etapa II a proiectului, fiind realizată cu scopul de a asigura alimentarea cu apă a localităților Bardar și Ruseștii Noi, precum și modernizarea sistemelor de canalizare în or. Ialoveni. Lucrările au fost finalizate și predate către aplicant. În prezent, infrastructura permite racordarea la conducta magistrală. Totuși, Primăria Bardar invocă necesitatea ajustării rețelelor interne pentru a putea realiza conectarea. În același timp, Primăria Ruseștii Noi a refuzat racordarea, motivând decizia prin percepția unui tarif excesiv pentru serviciul de alimentare cu apă. Conectarea localităților nu poate fi realizată individual, întrucât capacitatea tehnică a conductei magistrale impune un volum minim de consum, care poate fi atins doar prin racordarea simultană a ambelor localități”.
5	C11018 Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția sistemelor de apă potabilă și de canalizare, regionalizarea serviciilor comunale în satele din lunca s. Lăpușnița, raionul Hîncești	Centru	Primăria s.Sofia	20.01.2014 – 20.01.2015 (12 luni) 14.04.2017 – 14.04.2018 (12 luni) 03.02.2022 – 03.02.2023 (12 luni)	nr.1S din 04.01.2023	f/n din 09.10.2025 <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu peste 8 ani)</i>	21,011.33 (din FNDRL)	Proiectul a fost inclus succesiv în precedentele DUP 2013-2015, DUP 2017-2020, transferat în DUP 2022-2024. Urmare explicațiilor prezentate, s-au evidențiat deficiențe semnificative, printre care: i) nerespectarea termenelor contractuale, calității execuției lucrărilor, ceea ce a afectat atingerea integrală a obiectivelor propuse și a redus eficacitatea investiției publice; ii) în anul 2022, pentru continuarea lucrărilor au fost alocate din bugetul FNDRL mijloace financiare în sumă de 559,90 mii lei , din care au fost executate 558,88 mii lei; iii) se atestă o prelungire excesivă, de peste 8 ani, a perioadei de implementare și a procedurii de transmitere a costurilor investiționale către autoritățile locale beneficiare. Se relevă și neconcordanțe între valoarea lucrărilor recepționate la terminarea lucrărilor de 6,103.21 mii lei (inclusiv TVA) și valoarea înscrisă în Actul de predare-primire de 21,011.33 mii lei. Astfel, potrivit explicațiilor ADR Centru: „Pentru executarea lucrărilor de pozare a rețelelor de canalizare în zona drumului și obținerea „Autorizației de amplasare a obiectivului în zona drumului”, a fost solicitat suplimentar un set de documente necesare emiterii acesteia. În acest sens, ADR Centru s-a adresat Beneficiarului, solicitând prezentarea capitolelor suplimentare cerute de ASD. Ulterior, antreprenorul a informat ADR Centru că

								lucrările la obiectul menționat au fost finalizate. Ca urmare, recepția la terminarea lucrărilor a avut loc pe data de 04.01.2023. La 30.09.2025 actul de predare-primire a fost semnat și, împreună cu factura fiscală, s-au transmis beneficiarului”.
6.	N2003 Construcția sistemelor de alimentare cu apă în 10 localități din lunca râului Prut, raionul Glodeni (etapa I – comunele Cuhnești și Balatina)	Nord	Consiliul raional Glodeni	26.10.2020 – 26.10.2022 (24 luni)	18.01.2022	nr. 29/1235 din 21.03.2022 <i>(nu a fost depășită durata de implementare a proiectului)</i>	37,599.98 (din FNDRL – 37,599.98)	Proiectul a fost inclus în DUP 2017-2020, cu finanțare din FNDRL în valoare de 37,599.98 mii lei. Urmare vizitei post-implementare a proiectului de către ADR Nord ¹⁵² , s-au menționat următoarele: „Construcția a fost lansată în luna noiembrie 2020 și s-a finalizat în luna ianuarie 2022. În cadrul proiectului, s-au construit 2 turnuri de apă și 4 km de rețele interne (AIPA), iar în prezent sunt în derulare 17,8 km de distribuție în interiorul localităților (FNDRL/Satul European), cu finalizare estimată pentru finele anului 2025. Cu toate acestea, sistemul nu este exploatat, întrucât din 1105 gospodării nu există nicio gospodărie conectată (0%), iar operatorul de prestare a serviciilor de aprovizionare cu apă nu este identificat, ceea ce întârzie operaționalizarea infrastructurii create. Au fost identificate neconformități privind întreținerea infrastructurii, în special în zona stației de captare și pompare. Lipsa acestor acțiuni de durabilitate poate pune în pericol finanțarea viitorului proiect „Extinderea serviciilor publice regionale de asigurare cu apă potabilă din râul Prut în 9 localități din raioanele Glodeni și Fălești” (inclus în DUP 2025–2027).”
7.	N4014 Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieței regionale angro și a spațiilor	Nord	Consiliul raional Râșcani	26.10.2017 26.10.2019 (24 luni)	nr.77 din 12.01.2022	nr.27/1235 din 18.02.2022 <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 28 luni)</i>	17,115.06 (din FNDRL)	Reieșind din explicațiile prezentate, se evidențiază deficiențe semnificative de conformitate, coordonare și responsabilitate instituțională. Etapa I a proiectului, finanțată din FNDRL și implementată de ADR Nord, a fost finalizată și transmise costurile la 18.02.2022 cu o întârziere de 28 luni față de termenul inițial stabilit. Etapa II, aflată integral în sarcina Consiliului raional Râșcani (echipamente, bloc administrativ, gherete, parcări, stație de epurare, utilități), nu a fost realizată integral. Monitorizarea post-implementare efectuată de către ADR Nord la

¹⁵² Nota informativă a ADR Nord din 31.10.2025 privind vizita de monitorizare post-implementare a proiectului „Construcția sistemelor de alimentare cu apă în 10 localități din lunca râului Prut, r-nul Glodeni. Etapa I – com. Cuhnești și com. Balatina”.

	destinate activităților non-agricole în raionul Râșcani							07.05.2025 ¹⁵³ confirmă că, la peste trei ani de la finalizarea Etapei I, Consiliul raional Râșcani nu a elaborat și nu a aprobat planul de acțiuni privind asigurarea durabilității proiectului, încălcând obligațiile post-implementare pentru perioada 2022–2026. De asemenea, lucrările care reveneau în responsabilitatea beneficiarului nu au fost finalizate, iar obiectivul continuă să fie nefuncțional
8.	C23067 Construcția Complexului turistic sportiv în Costești	Centru	Primăria Costești	03.04.2017 03.04.2019 (24 luni)	nr.39 din 05.10.2023	Nr. f/n din 29.09.2023 <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 49 luni)</i>	26,415.94 (din FNDRL – 22,500.00 și din contribuții – 3,915.94)	Lucrările de construcție au fost finalizate în anul 2022, iar bunurile au fost transmise beneficiarului final, responsabil de 49 luni. Conform Notei informative privind asigurarea durabilității pentru semestrul II anul 2024 și în urma vizitei de monitorizare efectuate la aproape jumătate de an după finalizarea proiectului ¹⁵⁴ , au fost identificate multiple deficiențe structurale și de execuție: fisuri la pereții blocului administrativ, elemente decorative desprinse, borduri deteriorate, tencuială căzută la căminele de vizită, bloc sanitar nefuncțional și lipsa panoului informativ achiziționat din proiect. Centrul a fost transmis în gestiunea Școlii Sportive pentru Copii și Tineret Costești, iar veniturile generate sunt direcționate către acoperirea cheltuielilor curente și dezvoltarea infrastructurii.
9.	C23095 Îmbunătățirea infrastructurii de turism de masă din regiunea Centru: Obiectivul nr.2: „Modernizarea și reconstrucția Centrului de tineret și sport din or. Nisporeni”	Centru	Consiliul raional Nisporeni	01.08.2017 – 01.08.2020 (36 luni)	nr.24 din 09.02.2022	f/n din 14.04.2022 <i>(depășirea duratei de implementare a proiectului cu 20 luni)</i>	90,562.03 (din FNDR – 43,308.90, și contribuție proprie – 47,253. 12)	Proiectul a fost inclus în DUP 2017-2020, cu Obiectivul nr.1: Amenajarea trotuarelor pe teritoriul Monumentului de arhitectură peisagistică parcul din s. Milești, ale cărui costuri investiționale au fost transmise la 12.06.2029 (în valoare de 1,670.70 mii lei). Pentru obiectivul nr.2 au fost valorificați 44,979.00 mii lei din FNDR, iar costurile investiționale au fost transmise beneficiarului la 14.04.2022. Deși perioada de implementare stabilită inițial a fost depășită semnificativ, înregistrându-se o întârziere de aproximativ 20 luni, proiectul nu și-a atins integral obiectivele planificate. Din totalul activităților prevăzute, au fost realizate doar 2: reconstrucția Centrului de Tineret și Sport Nisporeni și amenajarea parcului din Milești, restul acțiunilor (dotarea muzeelor, instalarea panourilor și indicatoarelor turistice etc.) rămânând neimplementate. Durabilitatea investiției este în prezent asigurată prin contractul de comodat semnat cu Federația Moldovenească de Fotbal pe o perioadă de 10 ani, aceasta efectuând lucrări și achiziții necesare operării și mentenanței în valoare de 2,962.17 mii lei în anul 2024.
10.	G6001 Eficientizarea energetică a edificiului Centrului de Sănătate din	UTA Găgăuzia	Comitetul executiv al Găgăuziei	16.08.2018- 16.08.2020 (24 luni)	nr.01 – 02 din 14.03.2022	f/n din 27.04.2023 și f/n din 30.05.2023 <i>(depășirea duratei de implementare a</i>	12,613.55 (din FNDRL- 8,812.27, și contribuții Comitetul executiv	Proiectul a fost inclus în DUP 2017-2020. Durata proiectului a fost tergiversată cu 7 luni față de perioada de implementare stabilită inițial în Anexa la DUP 2017-2020. Conform Procesului Verbal la terminarea lucrărilor nr.01 din 14.03.2022, au fost recepționate lucrările cu condiția înlăturării neconformităților. Pe parcursul implementării proiectului a intervenit necesitatea operării unor modificări în proiect. Modificările introduse au vizat următoarele: instalarea de ferestre, instalarea protectoarelor pentru aparatele de aer condiționat, instalarea

¹⁵³ Procesul-verbal, întocmit de ADR Nord, al ședinței de lucru în cadrul vizitei de monitorizare post-implementare a proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin amenajarea pieței regionale en-gros și a spațiilor destinate activităților non-agricole în raionul Râșcani”.

¹⁵⁴ Raportul privind asigurarea durabilității proiectelor de dezvoltare regională în Regiunea de Dezvoltare Centru, semestrul II anul 2024.

	municipiul Comrat					<i>proiectului cu 33 luni)</i>	UTA Găgăuzia – 3,801.28)	balustradelor, placarea scărilor și soclului cu plăci din ceramică. Modificările introduse au contribuit la îmbunătățirea eficienței energetice și a aspectului exterior al Centrului de sănătate. Tergiversarea duratei de implementare a proiectului este cauzată, în special, de faptul că resursele financiare au fost alocate în câteva etape diferite, precum și de faptul că pe parcursul perioadei de implementare au fost necesare intervenții în documentația tehnică și, respectiv, modificarea contractelor inițiale. În timpul implementării proiectului, a devenit necesară modificarea documentației de proiectare și estimare. În urma modificărilor, costul proiectului a crescut cu peste 3,500.00 mii lei, respectiv, calendarul implementării proiectului a fost amânat cu 20 de luni, din cauza căutării de resurse financiare suplimentare de către beneficiar.
	X				Total:		475.111.30	X

Sursă: Realizat de echipa de audit în baza informațiilor prezentate de entitățile auditate.

Anexa nr.2. Sfera și abordarea auditului

Misiunea de audit public extern a fost efectuată în temeiul art.31 și art.32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025¹⁵⁵, având ca scop evaluarea conformității utilizării resurselor financiare alocate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2022-2024, după caz, și în alte perioade relevante, în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.

Pentru atingerea scopului propus și reieșind din riscurile identificate, au fost determinate următoarele obiective specifice de audit:

- Administrarea și monitorizarea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală au fost asigurate conform cadrului legal în vigoare?
- Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale au fost utilizate în conformitate cu exigențele legale?
- Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale au fost utilizate în corespundere cu cadrul normativ aplicabil?

Activitățile de audit au fost desfășurate în conformitate cu Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI, aplicat de Curtea de Conturi (ISSAI 100, ISSAI 400 și ISSAI 4000)¹⁵⁶ și cu cadrul de reglementare intern. Angajamentul auditului a fost cel de raportare directă¹⁵⁷, oferind o asigurare limitată¹⁵⁸.

Abordarea auditului public extern s-a bazat pe riscuri, fapt care a presupus orientarea activităților de audit asupra acelor procese din cadrul MIDR, ADR ȘI ONDRL care sunt predispuse unor neconformități semnificative, acestea fiind transpuse în obiectivele specifice de audit. Prin urmare, domeniile

¹⁵⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 17.12.2024 privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2025.

¹⁵⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

¹⁵⁷ În cadrul angajamentului de raportare directă, auditorul evaluează informațiile aferente subiectului auditat în raport cu criteriile relevante.

¹⁵⁸ Asigurarea limitată presupune un volum redus de proceduri de testare și eșantioane mai mici, iar probele de audit suficiente și relevante acumulate ne permit formularea concluziei generale de audit.

auditate au fost evaluate în raport cu criteriile de audit extrase din prevederile cadrului normativ general, iar procedurile de audit desfășurate și probele de audit evaluate ne permit să formulăm concluzia generală.

Probele de audit au fost colectate la MIDR, ADR, ONDRL și APL beneficiare, prin examinarea proceselor-verbale și deciziilor organelor de conducere, dosarelor și documentelor primare, analiza informațiilor financiare și nefinanciare, recalcularea și contrapunerea datelor, interviuarea persoanelor responsabile din cadrul entității auditate, precum și prin vizitele în teren la obiectivele de investiții realizate sau în curs de implementare.

Anexa nr.2.1

Aria de audit și criteriile de evaluare a conformității

Referință la paragraful din Raport / riscul de audit	Criterii de audit	Tehnicile de audit planificate	Dimensiunea eșantionului
Obiectivul specific nr.1: Administrarea și monitorizarea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală au fost asigurate conform cadrului legal în vigoare?			
Paragraful 4.1.1. din Raportul de audit Riscul nr. 1. Nerealizarea implementării, conform actelor normative de reglementare, a structurilor responsabile de activitatea și administrarea FNDRL (nr. A13-16 din DP 2.1.1.)	-Regulamentul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale; - Regulamentul-cadru al consiliilor regionale de dezvoltare; - Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală; - Structura Agenției de Dezvoltare Regională și Regulamentul-cadru; Legea nr.438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova -Articolul 13 - în termen de 2 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi; -Legea nr.127 din 08.02.2008.	-Examinarea actelor normative actualizate și aprobate; -Interviurea persoanelor responsabile din cadrul MIDR	A fost analizată aprobarea: -Regulamentului Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale; - Regulamentului-cadru al consiliilor regionale de dezvoltare; - Regulamentului de formare și utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală; -Structurii Agenției de Dezvoltare Regională și a Regulamentul-cadru;
Paragraful 4.1.2. din Raportul de audit Riscul nr. 2 Examinarea și monitorizarea neconformă a modului de utilizare a mijloacelor Fondului Național de către Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale (nr. C 20 din DP 2.1.1.)	-Deciziile, Rapoartele, Procesele-verbale ale CNDRL. Ordin (Decizie) constituirea CNCDR pentru anii 2022-2024. -HG nr. 172 din 16.03.2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale, pct.25, 26 din Anexa nr.1;	-Examinarea Deciziilor, Rapoartelor și Proceselor-verbale ale CNDRL; -Interviurea persoanelor care asigură lucrările de secretariat	A fost analizată activitatea CNDRL în perioada 2022-2024 și actele emise de acesta: Decizii, Rapoarte, Procese-verbale.

<p>Paragraful 4.1.3. din Raportul de audit Riscul nr. 3 Examinarea și monitorizarea neconformă a modului de utilizare a mijloacelor financiare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDR) de către Consiliul Regional pentru Dezvoltare (nr. D 58 din DP 2.1.1.)</p>	<p>-Procesele-verbale ale Consiliului Regional pentru Dezvoltare 2022-2024; - Deciziile Consiliului Regional pentru Dezvoltare 2022-2024; - Regulamentul-cadru al CRD, Anexa nr. 2 la HG nr. 127 din 8 februarie 2008;</p>	<p>-Examinarea Deciziilor, Rapoartelor și Proceselor-verbale ale CRD; -Interviarea persoanelor care asigură lucrările de secretariat</p>	<p>A fost analizată activitatea CRD în perioada 2022-2024 și actele emise de acesta: Decizii, Rapoarte, Procese-verbale.</p>
<p>Paragraful 4.1.4. din Raportul de audit Riscul nr. 4 Îndeplinirea neconformă a atribuțiilor de monitorizare și evaluare a implementării programelor operaționale regionale, a planurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională de către Agențiile de Dezvoltare Regională (nr. F 98 din DP 2.1.1)</p>	<p>-Manualul operațional al ADR (2013, 2016); -Manualul operațional al FNDR (2020); -Rapoartele ADR pentru anii 2022-2024; -Legea nr. 438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, art.8; -Legea nr. 27 din 10.02.2022 privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală, art.11;</p>	<p>-Examinarea actualizării MOP, rapoartelor anuale prezentate de către ADR-uri; -Solicitare de explicații (după caz)</p>	<p>Au fost analizate actualizările MOP pentru cele 5 ADR-uri. Rapoartele anuale pentru perioada 2022-2024 pentru cele 5 ADR-uri.</p>
<p>Paragraful 4.1.5. din Raportul de audit Riscul nr. 5 Nerealizarea implementării conforme și integrale a programelor și proiectelor de către Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală (nr. G 105 din DP 2.1.1.)</p>	<p>HG nr. 271 din 20.04.2022 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală, pct.6, 7 din Anexa nr.1;</p>	<p>-Examinarea și analiza actualizării Manualului operațional al ONDRL conform cadrului normativ actualizat; - Interviarea conducerii și persoanelor responsabile din cadrul ONDRL</p>	<p>Au fost analizate MOP al ONDRL, precum și alte reglementări interne privind asigurarea implementării eficiente a programelor și proiectelor de dezvoltare locală.</p>
<p>Paragraful 4.1.6. din Raportul de audit Riscul nr. 6 Neasigurarea implementării, funcționării și dezvoltării Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală (nr. H 119 din DP 2.1.1.)</p>	<p>-Act de primire-predare SI din 26.11.2024 ; -Contract de mentenanță din 18.03.2025; -Registre electronice; -Pct.2 din HG nr. 83 din 26.05.2021 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală;</p>	<p>- Examinarea și analiza funcționalității SIA; -După caz, solicitarea accesului cu drept de vizualizare și simularea formulării unui raport; -Interviarea persoanelor responsabile de sistem în cadrul MIDR , precum și aplicații.</p>	<p>A fost analizată implementarea SI în procesul de selectare, raportare și evidență a proiectelor de dezvoltare regională și locală.</p>
<p>Paragraful 4.1.6. din Raportul de audit Riscul nr. 7 Neasigurarea securității informaționale a Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală (nr. H 120 din DP 2.1.1.)</p>	<p>-Contract de mentenanță a SIA; -Procedură, mecanism de asigurare a confidențialității, integrității datelor și a informațiilor prelucrate; -Pct.27 din Conceptul Sistemului informațional pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare regională și locală, aprobat prin HG nr. 83 din 26.05.2021</p>		<p>A fost analizat mecanismul de asigurare a confidențialității, integrității datelor și a informațiilor prelucrate.</p>
<p>Obiectivul specific nr.2: Mijloacele financiare alocate din FNDR pentru proiectele din domeniul dezvoltării regionale au fost utilizate în conformitate cu exigențele legale?</p>			
<p>Paragraful 4.1.3. din Raportul de audit Riscul nr. 8</p>	<p>- Manualul operațional al FNDR; - Procesul-verbal al ședinței comisiei de evaluare administrativă a Cererilor de Finanțare,</p>	<p>- Examinarea Proceselor-verbale ale comisiei de evaluare administrativă;</p>	<p>Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura</p>

<p>Aprobarea finanțării proiectelor de dezvoltare regională care nu corespund criteriilor de eligibilitate (nr. A 8 din DP 2.1.2.)</p>	<p>recepționate în cadrul apelului competitiv de selectare a proiectelor pentru finanțare din FNDRL (Dosarele proceselor-verbale ale ședințelor ADR);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procesul-verbal al ședinței comisiei de evaluare tehnică și financiară a CCF, recepționate în cadrul apelului competitiv de selectare a proiectelor pentru finanțare din FNDR (Dosarele proceselor-verbale ale ședințelor ADR) 	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea proceselor-verbale ale comisiei de evaluare tehnică și financiară; - Intervievarea conducerii și persoanelor responsabile și secretarului comisiei 	<p>acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.</p>
<p>Paragraful 4.1.3. din Raportul de audit Riscul nr. 9 Includerea unor proiecte neprioritare în lista proiectelor aprobate de către Comisia interministerială pentru formarea DUP (nr. A10 din DP 2.1.1.)</p>	<p>POR pentru anii 2022-2024, pe regiuni de dezvoltare</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea deciziilor Comisiei interministeriale; -Intervievarea conducerii și persoanelor responsabile și secretarului comisiei 	<p>Au fost analizate deciziile Comisiei interministeriale pentru perioada 2022-2024 .</p>
<p>Paragraful 4.2.1. din Raportul de audit Riscul nr. 10 Necorespunderea cererilor de finanțare conform Contractului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională (nr. B 31 din DP 2.1.1.)</p>	<p>-art.28 din Anexa nr.2 la HG nr.152 din 09.03.2022</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea cererilor de finanțare, contractelor de finanțare și obiectivelor proiectului; -Intervievarea persoanelor responsabile 	<p>Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.</p>
<p>Paragraful 4.2.1. din Raportul de audit Riscul nr. 11 Nerespectarea condițiilor de finanțare/cofinanțare și debursare a fondurilor de dezvoltare regională (nr. B 40 din DP 2.1.2.)</p>	<p>Manualul operațional ADR;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art.15, art.40 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014; 	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea facturilor fiscale, ordinelor de plată privind debursările mijloacelor financiare. -Intervievarea persoanelor responsabile; -Solicitare de explicații, după caz 	<p>Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.</p>
<p>Paragraful 4.2.1. din Raportul de audit Riscul nr. 12 Nerespectarea condițiilor contractuale, modificarea neargumentată și/sau executarea neconformă acestora (nr. C 43 din DP 2.1.2.)</p>	<p>Certificate de atestare proiectanți, diriginte de șantier, pentru proiectele investiționale auditate;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Documentația de deviz, de proiect modificată, cu avizul proiectantului, devizierul, pentru proiectele auditate; - Note informative, vizite în teren ADR, pentru proiectele auditate; - Contractele încheiate și graficele de executare a lucrărilor; - Raportul narativ al responsabilului tehnic privind calitatea lucrărilor facturate, pentru proiectele auditate; - Procesul-verbal privind executarea lucrărilor, pentru proiectele auditate. 	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea contractelor, acordurilor adiționale, facturilor fiscale, actelor de predare-primire a bunurilor/serviciilor achiziționate; -Intervievarea persoanelor responsabile; -Solicitare de explicații, după caz 	<p>Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.</p>
<p>Paragraful 4.2.3. din Raportul de audit Riscul nr. 13</p>	<ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 1235/2016; - HG nr. 901/2015; 	<ul style="list-style-type: none"> -Examinarea actelor de transmitere; -Intervievarea persoanelor responsabile; 	<p>Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.</p>

Nerespectarea cadrului normativ la transmiterea costurilor investiționale formate în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (nr. D 49 din DP 2.1.2.)	- OMF nr.60/2012;	-Solicitare de explicații, după caz	
Paragraful 4.2.2. din Raportul de audit Riscul nr. 14 Nerespectarea cadrului legal și a prevederilor stabilite inițial privind atingerea rezultatelor proiectelor de dezvoltare regională (nr. E 53 din DP 2.1.2.)	- Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea proiectelor (aprobată prin Ordinul MADRM nr. 149 din 23.07.2021); - HG nr.758/2024	- Examinarea rapoartelor anuale privind implementarea proiectelor auditate; - Intervievarea persoanelor responsabile; -Solicitare de explicații, după caz.	
Obiectivul specific nr.3: Mijloacele financiare alocate din FNDRL pentru proiectele din domeniul dezvoltării locale au fost utilizate în corespundere cu cadrul normativ aplicabil?			
Paragraful 4.3.1. din Raportul de audit Riscul nr. 15 Aprobarea finanțării proiectelor de dezvoltare locală care nu corespund criteriilor de eligibilitate (nr. A 9 din DP 2.1.3.)	- Anexa nr.3 la HG nr.172/2022; - Ghid de aplicare la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală, aprobat prin Decizia CNCDRDL nr. 06/22 din 18.03.2022	- Examinarea Proceselor-verbale ale comisiei de evaluare administrativă; -Examinarea proceselor-verbale ale comisiei de evaluare tehnică și financiară; - Intervievarea conducerii și persoanelor responsabile și secretarului comisiei	Dimensiunea eșantionului a fost selectată în baza volumului și tipului proiectelor regionale și locale finalizate în perioada 2022-2024, pentru a asigura acoperirea suficientă a riscurilor identificate. Selectarea dimensiunii eșantionului este prezentată în Anexa nr. 3.
Paragraful 4.3.2. din Raportul de audit Riscul nr. 16 Nerespectarea condițiilor contractuale, modificarea neargumentată și/sau executarea neconformă a acestora (nr. C 52 din DP 2.1.3.)	- HG nr.285 din 23.05.1996, art.3,4, 7-10, 18-22, 36-43; - Legea nr.721 din 02.02.1996, art.7, art.9; - HG nr.361 din 25.06.1996, art.8;	-Examinarea contractelor, acordurilor adiționale, facturilor fiscale, actelor de predare-primire a bunurilor/serviciilor achiziționate; -Intervievarea persoanelor responsabile; -Solicitare de explicații, după caz	
Paragraful 4.3.4. din Raportul de audit Riscul nr. 17 Nerespectarea condițiilor specifice incluse în actul de constatare a costului investițional format în urma achiziționării de bunuri, servicii, construcții, reconstrucții sau îmbunătățirii acestora din contul mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (nr. D 58 din DP 2.1.3.)	- HG nr. 1235/2016; - HG nr. 901/2015; - OMF nr.60/2012; - Manualul operațional privind modul de utilizare a mijloacelor FNDR și ONDRL;	-Examinarea actelor de transmitere; -Intervievarea persoanelor responsabile; -Solicitare de explicații, după caz	
Paragraful 4.3.3. din Raportul de audit Riscul nr. 18 Nerespectarea cadrului legal și a prevederilor stabilite inițial privind atingerea rezultatelor proiectelor de dezvoltare locală (nr. E 62 din DP 2.1.3.)	- Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea proiectelor (aprobată prin Ordinul MADRM nr. 149 din 23.07.2021); - HG nr.758/2024; - Manualul operațional al ONDRL	- Examinarea rapoartelor anuale privind implementarea proiectelor auditate; - Intervievarea persoanelor responsabile; - Solicitare de explicații, după caz	

Anexa nr. 3. Lista proiectelor de dezvoltare regională și locală auditate

Anexa nr.3.1

Lista proiectelor de dezvoltare regională selectate pentru audit și verificare în teren DUP 2022-2024							
<i>(mii lei)</i>							
Nr. crt.	Denumirea proiectului	Regiune de dezvoltare	Costul total al proiectului	Suma executată la situația din 31.12.2024 FNDRL	Contribuția APL	Obiectivul general al proiectului și beneficiarii finali	Concluzii și observații de audit
Programul 1. COMPETITIVITATE							
Măsura 1.1: Valorificarea infrastructurii de afaceri							
1	N111018C Rețeaua Start-up Hub: Laboratoare antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord	Nord 2022-2023 Finalizat	6,470.06	5,823.06	647,00	Obiectiv general: Creșterea potențialului antreprenorial în Regiunea de Dezvoltare Nord și modernizarea infrastructurii educaționale și de afaceri. Beneficiari finali: Tineri și adulți din RDN, instituțiile educaționale partenere, APL din regiune și agenți economici locali. Vizitat +Auditat	Implementarea proiectului a contribuit la dezvoltarea infrastructurii educaționale și antreprenoriale din Regiunea de Dezvoltare Nord, obiectivele principale fiind în general atinse. Totodată, auditul a constatat că diminuarea valorii totale a proiectului nu a fost reflectată prin actualizarea planului final de finanțare, generând o diferență de circa 222,0 mii lei între planificare și execuția efectivă, iar lipsa unui audit energetic inițial și a unui mecanism de monitorizare post-implementare nu permit demonstrarea clară a impactului real al investițiilor și al economiilor rezultate din utilizarea sistemului fotovoltaic. Distrugerea a 13 panouri, în valoare de aproximativ 90 mii lei, indică vulnerabilități în proiectarea și montarea sistemului.
2	S111016L Racordarea la utilități a subzonei nr. 18 (Cahul) din cadrul Zonei Economice Libere „Bălți”	Sud 2023 Finalizat	12,541.24	11,266.73	1,274.52	Obiectiv general: Sporirea atractivității investiționale a Regiunii de Dezvoltare Sud și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor / 2,4 km rețea electrică, 1,41 km apeduct, 1,58 km canalizare și 0,87 km rețea de gaze naturale. Beneficiari finali: 61.829 locuitori din mun. Cahul, Crihana Veche, Roșu, Cotihana, Lebedenco, Vulcănești, rezidentul ZEL și 3 școli profesionale. Auditat	Deși obiectivele generale au fost realizate, auditul a constatat discrepanțe între cererea de finanțare, contract și execuția proiectului. Cererea inițială a fost de 10,464.19 mii lei, în timp ce contractul prevede suma de 13,315.77 mii lei, iar valoarea efectiv executată a fost de 12,541.24 mii lei. ceea ce denotă că contractul nu a fost actualizat corespunzător acestei sume. Planul anual de finanțare a fost modificat, valoarea proiectului fiind majorată cu 2,077.05 mii lei față de planul inițial, ceea ce denotă o planificare și gestionare financiară deficitară. Infrastructura a fost finalizată, beneficiarii – populația celor șase localități, rezidentul ZEL și cele trei școli profesionale – având acces la rețelele de electricitate, apă, canalizare și gaze naturale, iar recepția lucrărilor a fost realizată fără obiecții, după înlăturarea neconformităților stabilite în Actul INST nr.20/23/24 din 16.05.2024.

Măsura 1.2: Dezvoltarea mediului antreprenorial							
3	G112010C Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire	UTA Găgăuzia 2022 Finalizat	434.71	384.71	50.00	Obiectiv general: Implementarea educației continue în domeniul antreprenorialului în mediul rural prin formate hibride de instruire. Beneficiari finali: Populația din mediul rural a Regiunii UTA Găgăuzia. <i>Auditat</i>	Proiectul s-a desfășurat conform prevederilor contractuale și termenelor stabilite. Valoarea totală a proiectului a fost de 434.71 mii lei, din care 384.71 mii lei - din FNDRL, și 50.00 mii lei - contribuția beneficiarului, cofinanțarea și debursarea fiind realizate corespunzător. Termenul de implementare a fost respectat integral, iar implementarea proiectului a asigurat accesul beneficiarilor la programele de instruire în domeniul antreprenorialului.
Măsura 1.3: Sporirea atractivității turistice							
4	N113034C Reabilitarea, modernizarea și dotarea Muzeului de Istorie și Etnografie din mun. Bălți	Nord 2022-2023 Finalizat	4,724.92	4,252.43	472.49	Obiectiv general: Dezvoltarea potențialului turistic și valorificarea patrimoniului cultural în Regiunea de Dezvoltare Nord prin reabilitarea, modernizarea, dotarea și promovarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți. Beneficiari finali: 45 unități de cazare din municipiul Bălți și regiune, 1.900 obiective turistice din municipiul Bălți și regiune, 200.000 locuitori ai municipiului Bălți și Regiunii de Dezvoltare Nord <i>Vizitat +Auditat</i>	Deși obiectivul general al proiectului a fost realizat conform destinației, auditul a evidențiat discrepanțe semnificative în planificarea și gestionarea financiară. Cererea de finanțare inițială a fost de 10,570.00 mii lei, contractul de finanțare – 10,000.00 mii lei, iar valoarea efectiv executată a fost de 4,727.92 lei (rampa de acces neincluzându-se/exclusă). Se remarcă că planul anual de finanțare a fost micșorat cu 5,845.07 mii lei față de planul inițial. Lucrările de construcții și montaj au fost executate integral și în termen. Achizițiile de bunuri și echipamente s-au realizat în conformitate cu legislația în vigoare, însă achiziția rampei de acces nu a fost realizată din cauza problemelor repetate în procedurile de licitație și a retragerii finanțării de către CNCDR. Proiectul este considerat eligibil și implementat corespunzător, însă discrepanțele între cererea de finanțare, contract și valoarea executată indică necesitatea optimizării planificării financiare și administrative.
5	N113020C Valorificarea patrimoniului istorico-cultural al Regiunii de Dezvoltare Nord prin reabilitarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Soroca	Nord 2022-2023 Finalizat	8,211.05	7,389.94	821.10	Obiectiv general: Valorificarea patrimoniului istoric și cultural al Regiunii de Dezvoltare Nord prin reabilitarea Muzeului de Istorie și Etnografie din municipiul Soroca, în vederea creșterii atractivității turistice și a accesibilității obiectivelor culturale. Beneficiari finali: Locuitorii municipiului Soroca și ai Regiunii de Dezvoltare Nord (populația locală)	Deși proiectul a generat un impact pozitiv, implementarea nu poate fi considerată „realizată integral”. Obiectivele principale finanțate prin FNDRL – reabilitarea unui obiectiv turistic de 367 m ² , amenajarea unui teritoriu de 150 m ² , amenajarea unei săli multifuncționale de 142,4 m ² , reabilitarea a 6 săli expoziționale de 200 m ² și procurarea a 50 de vitrine – au fost realizate conform planului și verificărilor efectuate la fața locului.

						Vizitatori și turiști <i>Vizitat</i>	
6	C113010L Consolidarea, conservarea și dezvoltarea infrastructurii turistice din cadrul Rezervației Cultural – Naturale „Orheiul Vechi”	Centru 2022-2024 Finalizat	29,589.70	29,589.70	0.00	<p>Obiectiv general: Protejarea și promovarea obiectivelor antropice din cadrul Rezervației, pentru păstrarea caracterului distinctiv și a valorii istorice a zonei, precum și pentru dezvoltarea durabilă a turismului cultural.</p> <p>Beneficiari finali: 8.900 locuitori ai localităților din zona Rezervației (Butuceni, Morovaia etc.), 70 agenți economici din domeniul turismului și serviciilor conexe, 4 instituții publice (școli, grădinițe, Rezervația „Orheiul Vechi”), 2 APL nivel I și 3 APL nivel II, 40 gospodării individuale</p> <p><i>Vizitat +Auditat</i></p>	Deși obiectivul general al proiectului a fost realizat în mare parte, auditul a evidențiat discrepanțe în planificarea și gestionarea financiară: Cererea de finanțare inițială a fost de 25,969.00 lei, contractul de finanțare - 29,000.00 lei, iar valoarea efectiv executată a fost de 29,589.69 lei, contractul nefiind actualizat conform costului final. Valoarea proiectului a fost majorată cu 3,031.00 lei față de planul inițial, ca urmare a lucrărilor suplimentare neprevăzute în caietul de sarcini, necesare pentru protejarea și punerea în valoare a Sitului arheologic „Baia Tătarilor” (Baia medievală nr. 2) și ajustarea contractului de antrepriză conform legislației în vigoare. În ceea ce privește „Sala multifuncțională”, banda de acces pentru persoane cu dizabilități nu a fost realizată de către agentul economic, deși aceasta era stabilită ca cerință inițială.
Programul 2. DEZVOLTARE URBANĂ							
Măsura 2.1: Revitalizare urbană și dezvoltarea infrastructurii spațiilor publice							
7	N223035C Modernizarea infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale în zona de revitalizare din municipiul Bălți	Nord 2022-2023 Finalizat	22,077.71	19,869.94	2,207.77	<p>Obiectiv general: Modernizarea și eficientizarea infrastructurii publice și educaționale din zona de revitalizare a municipiului Bălți, prin lucrări etapizate care vizează reabilitarea clădirilor și implementarea măsurilor de eficiență energetică.</p> <p>Beneficiari finali: Elevii și cadrele didactice din instituțiile educaționale modernizate, inclusiv Gimnaziul nr. 6; Locuitorii municipiului Bălți, prin îmbunătățirea spațiilor publice; Comunitatea locală, beneficiind de infrastructură educațională și publică modernizată și mai eficientă</p>	In urma vizitei la fața locului, s-a constatat că lucrările de modernizare a infrastructurii spațiilor publice și instituțiilor educaționale din zona de revitalizare a municipiului Bălți au fost realizate conform etapelor aprobate în proiect. Implementarea primei etape a proiectului a permis reabilitarea parțială a clădirilor și a spațiilor publice, fără finalizarea integrală a eficientizării energetice, aceasta urmând să fie realizată în etapa a doua a proiectului, inclusă în DUP 2025–2027.

						din punct de vedere energetic. <i>Vizitat</i>	
8	N223025C Păstrăm trecutul pentru viitor – reabilitarea patrimoniului istoric al orașului Ocnița pentru generațiile viitoare	Nord 2022-2023 Finalizat	5,574.68	5,017.21	557.47	<p>Obiectiv general : Restaurarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural și urbanistic al orașului Ocnița, prin reabilitarea infrastructurii istorice și ridicarea calității mediului urban pentru comunitate și vizitatori.</p> <p>Beneficiari finali: Primăria orașului Ocnița, în calitate de beneficiar al proiectului și administrator al obiectivelor reabilite.</p> <p>Locuitorii orașului Ocnița, care beneficiază de infrastructură urbană îmbunătățită.</p> <p>Agenții economici locali, prin creșterea atractivității turistice și a circulației pietonale.</p> <p><i>Vizitat</i></p>	Proiectul „Păstrăm trecutul pentru viitor – reabilitarea patrimoniului istoric al orașului Ocnița” a fost finalizat cu respectarea parțială a indicatorilor aprobați inițial. Deși obiectivul principal privind reabilitarea zonei istorice a fost realizat (reabilitarea drumului, trotuarelor, acoperișului și amenajarea perimetrului clădirii), proiectul a înregistrat modificări semnificative ale volumelor de lucrări și ale indicatorilor raportați, fără actualizarea corespunzătoare a cererii de finanțare. Proiectul a fost executat la un cost mai mic decât cel planificat (5,574.6 mii lei), datorită reducerii unor lucrări și adaptării proiectului la situația reală din teren.
9	N223026C C Sângerei – orașul incluziunii teritoriale	Nord 2022 Finalizat	15,611.65	13,001.98	2,609.67	<p>Obiectiv general: Dezvoltarea infrastructurii urbane și crearea unui mediu, incluziv în orașul Sângerei, prin amenajarea de spații de recreere, zone verzi, locuri de joacă, terenuri sportive și facilități pentru fitness.</p> <p>Beneficiari finali: Locuitorii orașului Sângerei, în special copii și tineri. Comunitatea locală, prin acces la infrastructură urbană modernizată și facilități recreative.</p> <p>Instituțiile publice și educaționale din oraș, care beneficiază de acces la infrastructura modernizată pentru activități sportive și recreative.</p> <p><i>Vizitat</i></p>	Proiectul „Sângerei – orașul incluziunii teritoriale” a fost implementat fizic conform obiectivelor declarate, toate elementele prevăzute au fost identificate în teren. În teren au fost observate unele aspecte ce pot afecta siguranța și calitatea proiectului: clădiri vechi degradate care contrastează cu noile spații modernizate și gardul perimetral al terenului de mini-fotbal, cu deformări și curburi locale, indicând posibile neconformități de execuție sau calitatea insuficientă a materialelor.

10	N1223DR Noi oportunități educaționale pentru copiii de vârstă preșcolară din cartierul Dealul Romilor, mun. Soroca	Nord 2023-2024 Finalizat	7,761.48	6,440.16	1,321.32	<p>Obiectiv general: Creșterea accesului copiilor de vârstă preșcolară din cartierul Dealul Romilor, municipiul Soroca, la servicii educaționale de calitate, prin renovarea și dotarea unei instituții preșcolare și revitalizarea zonei adiacente.</p> <p>Beneficiari finali: 100 copii de vârstă preșcolară, populația locală: aproximativ 10.000 persoane.</p> <p><i>Vizitat</i></p>	Obiectivul proiectului a fost în mare parte realizat și instituția funcționează în condiții îmbunătățite, însă sistemul fotovoltaic deocamdată nu este dat în exploatare, până la clarificarea răspunderii contractuale a antreprenorului și a prestatorului serviciilor de supraveghere tehnică, precum și până la recuperarea prejudiciilor constatate. Soluționarea acestor aspecte, inclusiv clarificarea eligibilității costurilor aferente eficienței energetice, depinde de rezultatul procedurilor judiciare aflate în derulare.
11	N4223DR Creșterea nivelului de trai în zona de revitalizare Valea Curechiului a orașului Drochia	Nord 2023-2024 Finalizat	9,604.47	8,644.03	960.45	<p>Obiectiv general: Îmbunătățirea nivelului de trai al locuitorilor din zona de revitalizare Valea Curechiului din orașul Drochia, prin amenajarea și modernizarea infrastructurii urbane și a spațiilor publice.</p> <p>Beneficiari finali: Locuitorii zonei de revitalizare Valea Curechiului. Autoritățile publice locale implicate în gestionarea și întreținerea infrastructurii.</p> <p><i>Vizitat</i></p>	Comparativ cu valoarea bugetului aprobat inițial prin cererea de finanțare – 10 768.73 mii lei, se constată o diminuare de 1,164.25 mii lei. Această diferență rezultă din excluderea unor volume de lucrări din proiectul tehnic, în conformitate cu procedura stabilită. La data recepției la terminarea lucrărilor, comisia de recepție a constatat finalizarea integrală a lucrărilor prevăzute, fără obiecții, acestea fiind considerate conforme cu cerințele proiectului tehnic, cu normele tehnice de construcție și cu obiectivele stabilite în cererea de finanțare.
12	N3223DR Dezvoltarea infrastructurii urbane prin termoizolarea grădiniței publice din cartierul Gara Fălești	Nord 2023-2024 Finalizat	1,872.16	1,684.94	187.22	<p>Obiectiv general: Dezvoltarea calitativă a serviciilor de educație timpurie pentru locuitorii cartierului Gara Fălești prin reabilitarea infrastructurii urbane a grădiniței publice „Lăstărel” și adaptarea acesteia la schimbările climatice, prin termoizolarea acoperișului.</p> <p>Beneficiari finali: 150 copii din zona de revitalizare care frecventează grădinița, beneficiind de condiții optime de educație preșcolară, personalul grădiniței, prin condiții îmbunătățite de lucru și siguranță.</p> <p><i>Vizitat</i></p>	Proiectul a fost implementat eficient și transparent, cu respectarea indicatorilor de rezultat și a cerințelor stabilite în raportul de audit energetic. Implementarea proiectului „Dezvoltarea infrastructurii urbane prin termoizolarea grădiniței publice din cartierul Gara Fălești” reprezintă un model de bună practică în reabilitarea eficienței energetice a infrastructurii educaționale.

13	N5223DR Reabilitarea infrastructurii de agrement și a zonei verzi de pe str. Pușkin, or. Dondușeni	Nord 2022 În derulare	8,498.36	7648.52	849.83	<p>Obiectiv general: Revigorarea zonei urbane degradate din orașul Dondușeni prin reabilitarea infrastructurii de agrement sportiv și de odihnă, în concordanță cu principiile de calitate, protecția mediului și promovarea unui mod de viață sănătos.</p> <p>Beneficiari finali: 245 elevi ai Liceului Teoretic „Pușkin”, 166 elevi ai Liceului Teoretic „Gaudeamus”, 538 elevi ai Liceului Teoretic „Mateevici”, 2.640 locuitori ai zonei de revitalizare, 8.794 locuitori ai orașului Dondușeni.</p> <p><i>Vizitat + Auditat</i></p>	Proiectul a fost implementat eficient, iar lucrările au fost finalizate și recepționate fără obiecții, calitatea execuției fiind bună, toate elementele fiind funcționale și accesibile comunității. Valoarea totală a proiectului a fost diminuată cu 1,764.13 mii lei față de planul inițial, ca urmare a excluderii unor volume de lucrări, fără a afecta funcționalitatea obiectivului sau sustenabilitatea rezultatelor.
14	C223009C Crearea unei zone de agrement pentru sporirea calității vieții locuitorilor din or. Ialoveni	Centru 2022-2024 Finalizat	11,872.49	7,899.29	3,973.31	<p>Obiectiv general: Asigurarea sectorului vechi al orașului Ialoveni (Bozu) cu un spațiu de agrement amenajat, adaptat necesităților locuitorilor de toate vârstele, pentru îmbunătățirea calității vieții și stimularea dezvoltării locale.</p> <p>Beneficiari finali : Locuitorii orașului Ialoveni, inclusiv copii, tineri, adulți și persoane cu dizabilități (aprox. 27.800 persoane).</p> <p><i>Vizitat + Auditat</i></p>	S-a constatat existența unei diferențe între cererea de finanțare și contractul de finanțare, în sumă de 2,066.49 mii lei, întrucât cererea de finanțare a fost depusă pentru 6,709.54 mii lei, iar contractul de finanțare prevede 8,776.04 mii lei. Planul anual de finanțare a suferit modificări semnificative pe parcursul implementării, valoarea totală a proiectului fiind majorată cu 3,103.43 mii lei comparativ cu planul inițial. Urmare a vizitei la fața locului, auditul constată că proiectul poate fi considerat realizat parțial: spațiul de agrement a fost creat și contribuie la îmbunătățirea calității vieții comunității, însă există abateri privind realizarea unor indicatori de produs, neconformități tehnice care afectează sustenabilitatea investiției, precum și lipsa totală a raportării indicatorilor de rezultat stabiliți inițial. Impactul social și comunitar preconizat nu este documentat, ceea ce limitează demonstrarea eficienței și eficacității proiectului în raport cu obiectivele aprobate.
Măsura 2.2. Competitivitate și susținerea activităților economice							
15	N222001L Crearea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare pentru suburbia	Nord 2024-2025 Finalizat	25,077.75	22,323.56	2,754.18	<p>Obiectiv general: Susținerea dezvoltării economice în municipiul Soroca prin investiții în infrastructura tehnico-edilitară, menite să asigure funcționalitatea Subzonei Soroca a ZEL „Ungheni-</p>	Proiectul dat s-a implementat integral și este funcțional, contribuind la dezvoltarea infrastructurii necesare atragerii investițiilor economice în regiune. La executarea lucrărilor s-au respectat obligațiile contractuale și s-a asigurat valorificarea obiectivelor stabilite prin proiect. Totodată, planul anual de finanțare a suferit unele modificări pe parcursul implementării, valoarea totală a proiectului fiind majorată cu

	Soroca a Zonei Economice Libere Ungheni-Business					Business” și să creeze condiții favorabile pentru atragerea investițiilor private. Beneficiari finali: Subzona Soroca a ZEL „Ungheni-Business”; Aproximativ 5 companii rezidente actuale/potențiale; În jur de 40.000 persoane din municipiul Soroca și regiune (populație activă economic și comunitatea locală); Administrația publică locală Soroca. <i>Auditat</i>	5,033.04 mii lei, comparativ cu planul aprobat inițial. Această situație denotă necesitatea întăririi capacităților tehnice ale beneficiarului în faza de planificare a proiectelor.
--	--	--	--	--	--	---	--

Măsura 2.3: Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și a rețelelor de utilități publice

16	N222004L Crearea complexului multifuncțional sportiv	Nord 2024 Stopat	27,044.37	1,402.73	x	Obiectiv general: Crearea unui complex multifuncțional sportiv în Regiunea de Dezvoltare Nord, cu scopul de a îmbunătăți infrastructura sportivă, a facilita accesul la servicii sportive și a stimula dezvoltarea comunității locale. Beneficiari finali: Comunitatea locală din municipiul Edineț și împrejurimi. Autorități publice locale (APL Edineț) Potențiali utilizatori ai complexului sportiv și bazinului de înot. <i>Auditat</i>	Proiectul nu a fost implementat integral, fiind afectat de deficiențe majore de proiectare și de execuție încă din faza incipientă. S-a constatat o diferență semnificativă între cererea de finanțare și contractul de finanțare, în sumă de 21,096.33 mii lei, întrucât cererea de finanțare a fost depusă pentru 20,000.00 mii lei, iar contractul de finanțare prevede 41,096.33 mii lei. Planul anual de finanțare a suferit modificări semnificative, valoarea totală a proiectului fiind micșorată cu 5,512.74 mii lei comparativ cu planul inițial, ceea ce denotă deficiențe în controlul procesului de execuție bugetară. Conform Notei informative prezentate de ADR Nord, lucrările au fost demarate la 3 aprilie 2024, însă procesul a fost imediat afectat de erori și neconcordanțe esențiale în proiectul tehnic elaborat de antreprenor. Documentația tehnică conținea lipsuri substanțiale și specificații insuficiente, făcând imposibilă executarea lucrărilor conform cerințelor contractuale. Atitudinea necooperantă a proiectantului și lipsa unor soluții tehnice de remediere au determinat stoparea lucrărilor la 1 august 2024, urmată de rezilierea contractului de proiectare de către Primăria municipiului Edineț. Totodată, contractele de antrepriză și supraveghere tehnică au fost reziliate, iar expertiza tehnică realizată ulterior a confirmat imposibilitatea continuării lucrărilor în baza proiectului existent. Până la sistarea lucrărilor, au fost valorificate 1,402.73 mii lei din sursele FNDRL, reprezentând aproximativ 4,3% din valoarea totală contractată. Această sumă este în prezent blocată într-o construcție nefinalizată (fundament), care nu generează valoare adăugată, fondurile fiind de facto imobilizate și nereutilizabile până la elaborarea unei documentații tehnice noi,
-----------	---	--------------------------------	------------------	----------	---	---	--

							conforme și expertizate. Ca urmare a acestor deficiențe, beneficiarul a fost obligat să asigure conservarea șantierului, iar implementarea proiectului rămâne suspendată pe termen nedeterminat. Situația a condus la blocarea fondurilor publice într-un obiect nefuncțional. Deși neregulile au fost identificate la timp și semnalate repetat proiectantului, autorul de proiect nu a oferit soluții legale, ignorând solicitările beneficiarului și ale ADR Nord. Expertiza tehnică ulterioară a confirmat că lucrările nu pot fi executate în baza proiectului existent. În prezent, proiectul rămâne suspendat, reluarea acestuia fiind posibilă doar după prezentarea unei documentații tehnice noi, complete, verificate și expertizate, pentru care Primăria Edineț a inițiat procedura de licitație.
Programul 3. INFRASTRUCTURĂ REGIONALĂ							
Măsura 3.1: Aprovizionarea cu apă și sanitație							
17	N331033C Apă pentru viață în Regiunea de Dezvoltare Nord: raioanele Florești și Soroca 2	Nord 2022-2023 Finalizat	35,876.49	32,165.06	3,711.42	<p>Obiectiv general: Locuitorii, instituțiile publice și agenții economici din 9 localități din raioanele Florești și Soroca vor avea acces la infrastructura extinsă și serviciul public regional de AAS, pentru atragerea investițiilor în regiunea de nord și ridicarea calității vieții.</p> <p>Beneficiari finali : 7 APL I din raioanele Florești și Soroca în a căror proprietate va intra infrastructura de alimentare cu apă potabilă construită în cadrul proiectului; SA „Servicii Comunale Florești”, care va gestiona infrastructura nou-creată, își va consolida poziția de operator regional (prin contracte de delegare a gestiunii), creând precondiții pentru implementarea strategiilor de regionalizare a serviciului public de AAS;</p>	<p>Proiectul „Apă pentru viață în Regiunea de Dezvoltare Nord: raioanele Florești și Soroca 2” a avut ca obiectiv general asigurarea accesului la infrastructura extinsă și la serviciul public regional de alimentare cu apă și sanitație (AAS) pentru 6 localități aferente raionului Florești, cu scopul de a asigura accesul la serviciul public a 6000 de locuitori casnici, 42 de instituții publice și 68 de agenți economici. (Se menționează faptul că pe parcursul implementării, localitățile din raionul Soroca au fost excluse, ceea ce a redus aria de acoperire inițial stabilită.) În urma monitorizării implementării proiectului, auditul a constatat că au fost realizate : 16,8 km de rețea magistrală, 47,79 km de rețea A1.1, o singură stație de pompare și șase castele de apă. Infrastructura este funcțională din punct de vedere tehnic, însă gradul de utilizare este nesatisfăcător. La data vizitei în teren, la sistemul public de alimentare cu apă potabilă erau racordați doar 975 de consumatori casnici din 6 localități, ceea ce reprezintă un nivel de realizare de doar 16,2% din ținta finală (informație expusă în baza listei consumatorilor racordați la rețea, prezentată de către „Servicii Comunale Florești”, scrisoarea nr. 642 din 20.10.2025). Distribuția consumatorilor racordați: Izvoare – 471 ; Sevrova – 39, și Ivanovca – 50 ; Trifănești – 128, și Alexandrovca – 52 ; Ilciovca – 235.</p> <p>De menționat că instituții publice și agenți economici nu sunt conectați la acest sistem. Gradul redus de racordare a consumatorilor</p>

						Consiliul raional Florești, care își va perfecționa managementul proiectelor.	limitează impactul social și economic, în special în contextul în care localitățile beneficiare se confruntă cu lipsa apei potabile .
18	N331019C Apă - necesitate primordială pentru o viață calitativă în Regiunea de Dezvoltare Nord	Nord 2022-2023 Finalizat	32,823.52	29,267.77	3,555.75	Obiectiv general: Asigurarea accesului la apă potabilă pentru populația din 6 localități ale raionului Soroca, precum și pentru IP Tabăra de odihnă „La Dumbravă”, prin conectarea la apeductul regional Soroca-Bălți. Beneficiari finali : Primăriile com. Volovița, com. Vasilcău, s. Racoveț, com. Vărăncău , Tabăra de odihnă „La Dumbravă” Vizitat	Proiectul „Apă - ,necesitate primordială pentru o viață calitativă în Regiunea de Dezvoltare Nord” a avut ca obiectiv general asigurarea accesului la apă potabilă pentru populația din 5 localități (20.236 locuitori) ale raionului Soroca (s. Vasilcău s. Alexandru cel Bun , s. Racovăț , s. Slobozia – Vărăncău, s. Slobozia – Cremene), precum și Tabăra de odihnă „La Dumbravă” din satul Volovița (1500 copii). În urma monitorizării implementării proiectului, auditul a constatat că au fost realizate : 30.514 m rețele de apeduct, 9 turnuri și 6 rezervoare. Infrastructura este funcțională din punct de vedere tehnic, însă gradul de utilizare este nesatisfăcător. La data vizitei în teren, la sistemul public de alimentare cu apă potabilă era conectată doar Tabăra de odihnă „La Dumbravă” și parțial satul Volovița. De menționat că cele 5 sate /localități nu sunt conectate la rețeaua de apeduct, ceea ce reprezintă un nivel de realizare de doar 16,6 % din ținta finală. Gradul redus de racordare a consumatorilor limitează impactul social și economic, în special în contextul în care localitățile beneficiare se confruntă cu lipsa apei potabile.
19	N331006C Construcția stației de epurare regionale și extinderea rețelelor de canalizare în or. Florești	Nord 2022-2023 Finalizat	32,850.39	29,366.52	3,483.86	Obiectiv general - Crearea condițiilor de epurare a apelor uzate în orașul Florești și localitățile proxime, favorizând parcursul regionalizării serviciului public de canalizare la nivel intercomunitar; Beneficiari finali : Circa 30.0000 consumatori ce reprezintă populația orașului Florești și Ghindești și alte 7 localități proxime (com Ghindești, s. Gura Căinarului, com. Vărvăreuca, com. Mărculești, s. Mărculești; s. Băhrinești, s. Lunga). Vizitat	Proiectul „Construcția stației de epurare regionale și extinderea rețelelor de canalizare în or. Florești” a avut ca obiectiv general - construcția unei stații de epurare a apelor uzate cu o suprafață de 2800 m ² și o capacitate de epurare de 1,5 mii m ³ de ape uzate pe zi, cu conectarea a 5 localități , după cum urmează : Florești, Ghindești, Vărvăreuca, Mărculești, Băhrinești. În urma monitorizării implementării proiectului, auditul a constatat că stația de epurare este funcțională din punct de vedere tehnic, însă gradul de utilizare este nesatisfăcător, deoarece din cele 5 localități-țintă pentru conectare la stația de epurare în prezent este conectat doar sistemul de canalizare al or. Florești și parțial al s. Vărvăreuca, r-nul Florești, ceea ce reprezintă un nivel de realizare de doar 30% din ținta finală. Totodată, se remarcă faptul că stația de epurare funcționează în limita a doar 500 m ³ /zi , deși, conform prevederilor NCM G.03.01:2017, cap. 10 „Eficiența procesului de epurare și indicatorii de performanță”, pct. 10.2–10.4. „stațiile trebuie să funcționeze la o capacitate minimă de 75% pentru a asigura parametrii de calitate ai apelor epurate”. Stația de epurare funcționează doar parțial, fapt ce denotă o subutilizare a ei, ceea ce poate afecta sustenabilitatea și impactul economic. Deși lucrările au fost finalizate la sfârșitul anului 2023, iar obiectivul se află în exploatare de aproximativ doi ani, beneficiile planificate nu au fost

							obținute, fapt ce indică întârzierea realizării rezultatelor și valorificarea redusă a investiției publice.
20	N331021C Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini	Nord 2023-2024 Finalizat	5,758.55	5,182.69	575.87	<p>Obiectiv general: Dezvoltarea și implementarea unei soluții pe termen lung a problemelor de mediu și sociale, asociate cu aprovizionarea durabilă cu apă potabilă sigură și extinderea sistemului de canalizare. Consolidarea capacităților autorităților în dezvoltarea și susținerea prestatorilor de servicii regionali pentru gestionarea eficientă a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare.</p> <p>Beneficiari finali: Populația (80 000); Asociații de Locatari (24); agenți economici (782); școli (31); grădinițe (26); instituții medicale (23).</p> <p><i>Auditat</i></p>	În urma monitorizării implementării proiectului „Construcția stației de tratare a apei și extinderea sistemului de canalizare în orașele Edineț și Cupcini”, auditul a constatat că au fost realizate 4.473 km rețele de canalizare. Infrastructura este funcțională din punct de vedere tehnic, însă gradul de utilizare este mediu. La sistemul public de canalizare, conform scrisorii „Apă-Canal Edineț” din 18.12.2025, de serviciul de canalizare beneficiază aproximativ 4350 de persoane.
21	N331010C Sisteme de sanitație moderne pentru cetățenii raionului Glodeni	Nord 2022-2024 Finalizat	18,561.62	16,705.46	1,856.16	<p>Obiectiv general: Construirea în or. Glodeni a unei stații de epurare și a unei stații de pompare</p> <p>Beneficiari finali: 19.000 locuitori, 561 agenți economici și 25 instituții publice din 4 localități: or. Glodeni și satele Hâjdieni, Danu și Dușmani.</p> <p><i>Auditat</i></p>	S-a constatat diferența între cererea de finanțare și contractul de finanțare, în sumă de 2,778.17 mii lei. Planul anual de finanțare a suferit modificări semnificative pe parcursul implementării. Valoarea totală a proiectului a fost majorată cu 253.24 mii lei, comparativ cu planul inițial. În baza informației primite de la ADR Nord din 28.11.2025, la sistemul public de alimentare cu apă potabilă sunt racordați doar 1903 consumatori din blocuri locative, 167 gospodării individuale și 87 agenți economici, și 26 de instituții publice.

22	S331034C Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia	Sud 2022 în implementare	32,634.45	27,183.93	4,283.48	<p>Obiectiv general: Creșterea confortului urban, extinderea rețelei de canalizare orășenească cu 20.1 km (de la 26.6 la 46.7 km), construcția unei stații de pompare a apelor uzate.</p> <p>Beneficiari finali : 2000 de gospodării individuale si 277 de agenți economici - la servicii de epurare a apelor uzate; extinderea ariei de prestare a serviciilor de canalizare a operatorului regional I.M. Servicii Publice Cimișlia.</p> <p>Auditat</p>	În privința proiectului „Extinderea sistemului de canalizare în orașul Cimișlia”, auditul nu poate emite o evaluare, deoarece proiectul se află în prezent în stadiu de implementare („în derulare”), iar rezultatele finale și gradul de realizare a obiectivelor nu pot fi verificate la momentul actual.
23	S331002C Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi	Sud 2022-2025 finalizat	72,799.57	59,985.65	12,813.92	<p>Obiectiv general: Reconstrucția stației de epurare existente si extinderea rețelelor de canalizare în 27 de localități ale raionului Căușeni.</p> <p>Beneficiari finali: 3000 locuitori ai sect. Căușeni , 27 UAT din raionul Căușeni si populația acestora de 81 185.00 locuitori.</p> <p>Auditat</p>	Proiectul „ Modernizarea stației de epurare a apelor uzate din or. Căușeni, etapa a II-a, și construcția sistemului de canalizare în sectorul Căușenii Vechi” a avut ca obiectiv general reconstrucția stației de epurare existente si extinderea rețelelor de canalizare în 27 localități ale raionului Căușeni. În urma monitorizării implementării proiectului, auditul a constatat că au fost realizate următoarele obiective : stația de epurare reconstruită, 10.4 km rețele de canalizare si 3 stații de pompare. In baza informației specificate în scrisoarea nr. 572 din 10.11.2025, prezentata de către ADR Sud, la rețelele de canalizare nu a fost racordată nicio localitate din cele 27 inițial planificate (<i>nivelul de implementare a proiectului este estimat la 0 %</i>). Motivul acestei situații se datorează tergiversării Deciziilor de acceptare a costurilor investiționale formate în urma implementării proiectului, a transmiterii în gestiunea operatorului regional și a aprobării planului de asigurare a durabilității pentru perioada post-implementare.
24	G331002L Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadăr-Lunga	UTA Găgăuzia 2022-2024 Finalizat	1,478.58	1,367.92	110.66	<p>Obiectiv general: Elaborarea studiului de fezabilitate privind construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadăr-Lunga, achiziționarea serviciilor de proiectare arhitecturală și verificarea documentației de proiect</p>	În cazul proiectului „Construcția stației de epurare a apelor uzate în municipiul Ceadăr-Lunga”, auditul nu poate emite o evaluare, deoarece proiectul se află în etapa de elaborare a proiectului tehnic, iar implementarea efectivă și realizarea obiectivelor nu pot fi verificate la momentul actual.

						în cadrul aceluiași obiectiv. <i>Auditat</i>	
25	C331014C Sisteme regionale Apă-Canal - garanția sănătății noastre	Centru 2022-2023	17,875.26	16,088.33	1,786.92	Obiectiv general: Creșterea calității vieții în orașul Hîncești și în satele Fârlădeni, Bălțeni, Bozieni, ale raionului Hîncești, prin reabilitarea și regionalizarea sistemelor comunale de canalizare. Beneficiari finali: Populația deservită – 18000 locuitori; 30 agenți economici conectați. <i>Vizitat +Auditat</i>	Urmare a vizitei echipei de audit în teritoriu, se denotă că la situația actuală sunt conectați doar 258 de gospodării și niciun agent economic, ceea ce reprezintă un nivel de realizare de doar 1.43 % din ținta finală aferentă locuitorilor, și de 0 % - aferentă agentului economic. Totodată, se denotă că sistemul public de canalizare nu a fost dat în exploatare de către APL și nici transmis în gestiune economică către operatorul regional. Tariful pentru furnizarea/prestarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare este un aspect care determină neracordarea pe deplin a cetățenilor la sistemele de apă și canalizare.
Total costul proiectelor auditate + vizitat			446,980.07	369,441.21	50,730.16	X	X
Total costul proiectelor auditate			275,361,63	216,593,66	31,959.30	X	X
Total costul proiectelor vizitate			171,618,44	152,847.55	18,770.86	X	X

Sursă: Realizat de echipa de audit urmare a vizitelor în teren.

Tabela proiectelor de dezvoltare locală selectate pentru audit și verificare în teren DUP 2022-2024

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Regiune de dezvoltare	Durata de inițiere - finalizare	Costul total al proiectului (mii lei)	Suma executată la situația din 31.12.2024 FNDRL (mii lei)	Contribuția APL (mii lei)	Contribuția surse externe (Grant RO) (mii lei)	Obiectivul general al proiectului și beneficiarii finali	Concluzii și observații de audit Statut / auditat, vizitat
----------	-----------------------	-----------------------	---------------------------------	---------------------------------------	---	---------------------------	--	--	--

Domeniul de intervenție 1. ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII TEHNICO-EDILITARE LOCALE

Măsura 1.1. Construcția/extinderea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă, de epurare a apei și de canalizare, destinate obiectivelor publice de interes local

1	Proiectul – N-11-392 DL „Conectarea orașului Sângerei la apeductul Bălți-Soroca-Sângerei: construcția a două rezervoare de apă potabilă și reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă din orașul Sângerei, etapa I”	Sângerei	2022-2024	11.213,0	9.976,4	1.236,6	-	10,406 km de rețea de apeduct construit -2 rezervoare de apă potabilă cu capacitatea de 200m ³ construite	Proiectul este operațional în limita surselor de finanțare și parțial funcțional, deoarece pe parcursul implementării proiectului a fost modificată soluția tehnică, prin schimbarea locului amplasării stației de epurare la o distanță de 1,18 km, care are ca scop crearea premiselor pentru regionalizarea serviciului public, mărirea ratei de acces al populației la canalizare – 2500 de locuitori, prin facilitatea conectării la stație a s. Răzălăi și s. Sloveanca. Finalizat la etapa I / auditat/vizitat.
2	„Construcția rețelelor de aprovizionare cu apă, canalizare și purificare din satul Mingir, raionul Hîncești, etapa II”	Mingir	2022-2024	9.111,3	6.566,3	90,2	2.454,8	Acces pentru 950 gospodării casnice cu 2100 locuitori la rețele interioare de canalizare construite. 1 localitate beneficiară de sistemul de canalizare construit.	Proiectul respectiv este operațional în limita surselor destinate pentru executarea proiectului nominalizat și parțial funcțional, deoarece numai circa 575 de gospodării casnice cu 1100 de oameni sunt conectați . Astfel, proiectul respectiv este atribuit la proiecte multianuale, întrucât în Programul Național „Satul European-2” este preconizat proiectul „Construcția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în satul Mingir, raionul Hîncești”. Finalizat etapa II - audit/vizitat
3	Sistem de canalizare a unor obiecte social-culturale în comuna Pepeni, raionul Sângerei, etapa II	Pepeni	2022-2024	11.405,7	10.902,1	503,6	-	1,462 km de rețele de canalizare construite (realizat 2,38 km) -1 stație de epurare a apelor uzate construită, -1 stație de pompare a apei construită	Operațional, funcțional în limita alocațiilor, dar utilizat parțial, deoarece proiectul este multianual, costisitor și limitat în finanțare (a început finanțarea din FEN (2018/2019 - circa 1,9 mil.lei???) și se prelungește în „Satul European – 2” (2025). Finalizat etapa II - audit/vizitat
4	Sanitație pentru Biliceni Vechi	Biliceni Vechi	2022-2024	10.091,9	8.146,0	124,0	1.821,9	Acces la sistemul de apă și canalizare a 638 de locuitori din 150 de gospodării 1 localitate beneficiară de sistemul de canalizare construit	(Operational) APL a realizat conectarea consumatorilor la rețeaua de canalizare, însă sistemul nu a fost pus încă în funcțiune, fiind în desfășurare procedurile de verificare a funcționării în condiții de siguranță. La data vizitei de monitorizare, s-a accentuat despre urgentarea procesului de operaționalizare a sistemului de canalizare. Finalizat etapa II – auditat

5	Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca, raionul Șoldănești	Chipeșca	2022-2024	10.601,6	3.965,0	10,0	6.626,6	Obiectivul consta în construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Chipeșca	Operațional și funcțional în limita alocațiilor pentru realizarea proiectului, dar rețeaua de canalizare nu este utilizată din cauza lipsei legăturii cu sistemul energetic. Proiectul este multianual, se extinde și în „Satul European-2”. Finalizat etapa II - auditat/vizitat
6	Alimentarea cu apă și canalizare în satul Frasin, raionul Dondușeni	Dondușeni	2022-2024	13.123,5	3.726,9	99,5	9.297,1	Obiectivul general al proiectului reprezintă soluționarea problemei aprovizionării sistemului de canalizare în s. Frasin. Indicatorii de rezultat ai proiectului care urmau să fie atinși sunt: 1000 de locuitori deserviți și 1 localitate care are acces la sistemul de AAP construit/reabilitat.	Sistemul de canalizare construit în satul Frasin este neoperațional din cauza lipsei stației de epurare și extinderii arterelor de canalizare din localitate, incluzând conectarea gospodăriilor. Nefinalizat – auditat
7	Construcția sistemelor de aprovizionare cu apă a satului Răuțel	Răuțel	2022-2024	12.435,7	9.887,0	2.548,7	-	Obiectivul general al proiectului este ridicarea nivelului de calitate a vieții locuitorilor din s. Răuțel prin asigurarea cu servicii de aprovizionare cu apă pentru 100% din populație. Indicatorii de rezultat care urmau a fi atinși sunt: 3897 de locuitori deserviți; 6 instituții publice conectate la apeduct; 8 agenți economici conectați.	În prezent, din lipsa sursei de apă, investiția nu poate fi operaționalizată, iar obiectivele planificate nu au fost atinse integral. Nefinalizat – auditat
8	Apă și canalizare	Stolniceni	2022-2024	10.058,0	10.000,0	58,0	-	Obiectivele proiectului sunt construcția rețelelor de apă și canalizare, precum și aprovizionarea cetățenilor localității cu apă potabilă și canalizare.	Deși au fost construite 12 stații de pompare a apelor uzate, 9,4 km rețea de canalizare, 106 gospodării au fost conectate, rețeaua de canalizare la momentul de față nu este utilizată, din cauza lipsei unei stații de epurare. Nefinalizat - auditat/vizitat
9	Construcția sistemului de alimentare cu apă și canalizare în satul Găuzeni, raionul Șoldănești	Găuzeni	2022-2024	10.085,3	1.734,7	1.245,0	7.105,6	Obiectivul proiectului, reprezintă aprovizionarea cu apă și canalizare a locuitorilor satului Găuzeni.	Urmare a vizitei efectuate la fața locului, echipa de audit a constatat că după instalarea turnului de apă, aproximativ 270 de gospodării au în prezent acces la sistemul de apeduct, iar gradul de acoperire a localității a ajuns la 90%. Totuși, stația de epurare construită nu este utilizată, deoarece este necesară construirea unui sistem de canalizare în localitate. Nefinalizat - auditat/vizitat
10		Coșcalia		10.100,0	10.000,0	100,0		Obiectivul general este crearea unei	

	Extinderea rețelelor de canalizare în satul Coșcalia, raionul Căușeni		2022-2024					infrastructuri tehnico-edilitare pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale tuturor categoriilor de cetățeni ai satului Coșcalia. Crearea accesului pentru 250 de gospodării casnice cu 1960 beneficiari și 5 agenți economici, 6 instituții publice conectate la sistemul centralizat de canalizare construit.	Sistemul de canalizare este funcțional, dar nu se utilizează în prezent, deoarece lipsește stația de pompare și stația de epurare, iar pentru construcția acestora primăria nu dispune de resurse financiare suficiente. Nefinalizat - auditat/vizitat
	Total:			108.226,0	74.904,4	6.015,6	27.306,0		

Domeniul de intervenție 2. CONSTRUCȚIA ȘI RENOVAREA INFRASTRUCTURII SOCIALE

Măsura 2.1. Construcția, renovarea/reabilitarea clădirilor publice, inclusiv prin măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice (creșterea performanței energetice) a clădirilor publice

1	Proiectul S-21-450DL Construcția unei unități de catering la Liceul Teoretic al orașului Tvardița, raionul Taraclia	Tvardița	2022-2024	11.323,7	7.681,6	3642,1		Obiectivul proiectului consta în construcția unei unități de catering în Liceul Teoretic al orașului Tvardița, raionul Taraclia .Acces îmbunătățit pentru 457 elevi, 44 de cadre didactice beneficiari direcți ai infrastructurii reabilite; - 1 localitate beneficiară de infrastructura reabilitată;	Proiectul finalizat, este operațional și se utilizează. Contabilitatea Primăriei or. Tvardița urmează să efectueze modificări în înregistrările contabile ale costului investițional prin divizare separată a valorilor nemateriale și materiale (clădire, utilaj achiziționate pentru bucătărie, inventar, etc.. Finalizat - auditat/vizitat
2	Extinderea grupelor de creșă publice la Grădinița de copii „Garofița” din comuna Mingir, raionul Hîncești	Mingir	2022-2023	424,1	419,9	4,2		Obiectivul proiectului consta în crearea unei grupe de creșă și a 2 grupe de creșă dotate cu echipament și mobilier	Operațional, funcțional. Finalizat - auditat/vizitat
3	Reconstrucția Centrului administrativ-cultural din comuna Grătiești	Grătiești	2022-2023	6.286,7	5.424,4	862,3		Acces îmbunătățit pentru 6771 populație, inclusiv 500 elevi și 5 cercuri culturale, beneficiari direcți ai infrastructurii reabilite; 1 localitate beneficiară de instituția publică reabilitată	Operațional și funcțional. Finalizat - auditat/vizitat
4	Eficiențizarea energetică a Centrului de dezvoltare a afacerilor locale Crihana Veche, r-nul Cahul	Crihana Veche	2022-2023	417,4	409,5	7,9		1 clădire publică reabilitată (în incinta clădirii este amplasat Centrul de dezvoltare a afacerilor locale)	Operațional și funcțional. Finalizat - auditat/vizitat

5	Extinderea grupelor de creșă publice la IET „Andrieș” din orașul Telenești	Telenești	2022-2023	436,2	432	4,2	Obiectivul principal este dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor de vârstă antepreșcolară prin deschiderea a două grupe creșă la Instituția de educație timpurie „Andrieș” din orașul Telenești. Indicatorii de rezultat care urmau a fi realizați la finalul implementării proiectului sunt 30 beneficiari direcți ai infrastructurii reabilitate.	Urmare a implementării proiectului, au fost atinse obiectivele generale și specifice ale proiectului. Au fost create două grupe de creșă publice, în care sunt încadrați cca 45 copii. Finalizat - auditat/vizitat
6	Extinderea grupelor de creșă publice	Sângerei	2022-2023	424,6	408,2	16,4	Obiectivul general este dezvoltarea serviciilor de educație timpurie prin îmbunătățirea condițiilor în cadrul instituțiilor timpurii și dotarea acestora cu inventarul necesar. Indicatorii de rezultat sunt: 20 copii cu vârsta 1,5 – 3 ani, 57 angajați beneficiari direcți ai infrastructurii educaționale reabilitate; 1 localitate beneficiară de instituția educațională reabilitată.	Bunul creat funcționează, iar copiii, precum și angajații grădiniței beneficiază de investiția respectivă. Finalizat - auditat/vizitat
7	Extinderea grupelor de creșă publice	Căușeni	2022-2023	451,3	447,6	3,7	Obiectivul general este asigurarea accesului cetățenilor la servicii de calitate. Indicatorii de rezultat sunt: 12 copii încadrați; 3 lucrători angajați ai instituției; 1 localitate beneficiară de instituția educațională dotată.	Bunul creat funcționează, sunt încadrați 22 copii în grupa creșă. Copiii care frecventează grupa respectivă sunt atât din orașul Căușeni, cât și din localitățile alăturate. Astfel, impactul asupra comunității și grupului-țintă a fost atins. Finalizat - auditat/vizitat
8	Construirea unui bloc nou de învățământ pentru educația timpurie în satul Merenii Noi, raionul Anenii Noi	Merenii Noi	2022-2024	10.015,2	9.869,1	146,1	Obiectivul general al proiectului este sporirea gradului de instituționalizare a copiilor din satul Merenii Noi și a accesului la serviciile educației timpurii prin crearea condițiilor favorabile dezvoltării infrastructurii educaționale.	Un bloc nou a fost construit, au fost montate ușile, ferestrele, instalată rețeaua electrică, apă și canalizare, dar finisările interioare, amenajarea teritoriului, precum și dotarea instituției educaționale cu cele necesare nu au fost realizate. Nefinalizat - auditat/vizitat În prezent, bunul nu este funcțional, iar impactul social și cel economic asupra comunității și grupului-țintă nu au fost atinse.

10	Crearea condițiilor pentru modul sănătos de viață și recreere a copiilor și angajaților IET „Guguță” din s. Crocmaz, r-nul Stefan Vodă	Crocmaz	2022-2024	455,8	449,1	6,7		Obiectivul general este ameliorarea condițiilor de activitate și îmbunătățirea calitativă a prestării serviciilor în cadrul instituției de educație timpurie din localitate, prin dotarea corespunzătoare, pentru crearea unui mediu propice pentru dezvoltarea și creșterea copiilor, bazate pe necesitățile și interesele de vârstă și angajaților instituției. Crearea unui mediu prietenos de educație și activitate, corespunzător necesităților de creștere și dezvoltare, pentru 140 copii (10 cu dizabilități, dintre care 6 cu dizabilități locomotorii) beneficiari ai serviciilor prestate IET „Guguță”, prin dotarea cu echipament sportiv și de joacă necesar.	Atât indicatorii de produs, cât și cei de rezultat au fost atinși urmare a implementării proiectului. În prezent, 80 de copii beneficiază de serviciile IET „Guguță” (inclusiv 3 copii cu necesități speciale). Numărul copiilor cu nevoi speciale este în continuă creștere, astfel în viitor numărul beneficiarilor din această categorie va crește. Finalizat - auditat/vizitat
Total:				30.235,0	25.541,4	4.693,6	0		
Măsura 2.3. Construcția, reconstrucția edificiilor sportive, inclusiv a edificiilor destinate dezvoltării serviciilor sociale destinate populației din grupurile social-vulnerabile (centre de îngrijire pentru copii, persoane în etate și persoane cu necesități speciale),inclusiv a infrastructurii medicale									
1	Extinderea drepturilor și posibilităților locuitorilor satului Copceac prin construcția bazinului deschis de înot	Găgăuzia	2023	12.154,20	9.749,40	2.404,80		Obiectivul general este extinderea drepturilor și posibilităților locuitorilor satului Copceac prin construcția bazinului deschis de înot, iar obiectivul specific este dezvoltarea satului Copceac prin majorarea accesului copiilor și tineretului la un mod de viață sănătos și sport prin construcția unui bazin de înot; informarea comunității cu privire la realizarea proiectului; asigurarea participării în comun a localnicilor în planificarea și construcția bazinului de înot.	Urmare a vizitei la fața locului, după implementarea proiectului, deși au fost atinse parțial obiectivele stabilite în cererea de finanțare, s-a constatat că, în prezent, bazinul de înot este funcțional, dar încă nu se utilizează, iar la fațada clădirii auxiliare se efectuează lucrări. Prin urmare, Complexul sportiv cu piscină din s. Copceac nu oferă la moment servicii de înot (se planifică să ofere astfel de servicii începând cu primăvara - vara anului 2026) dar oferă condiții moderne pentru practicarea mai multor tipuri de sport, inclusiv tenis de masă, lupte libere și aerobică, însă este în continuă dezvoltare. Potrivit relatărilor APL și acțiunilor realizate, Complexul sportiv cu piscină urmează a fi complet funcțional la finele anului 2025. Bazinul de înot construit este amplasat în aer liber, dar se preconizează să funcționeze atât în perioada caldă, cât și în perioada rece a anului. Apa în bazin va fi încălzită cu energia provenită de la panourile fotovoltaice, care vor fi amplasate pe acoperișul clădirii auxiliare. Din observațiile efectuate de către echipa

									de audit reiese că clădirea auxiliară a bazinului nu are acces direct, pentru sportivi, în bazin, pentru perioada rece a anului fiind o necesitate. Parțial finalizat - auditat/vizitat
2	Edificarea Complexului sportiv multifuncțional din municipiul Strășeni - Complexul Generațiilor, faza II	Centru	2022-2023	11.323,7	7.681,60	3.642,10		Acces îmbunătățit pentru 3438 elevi și 20 antrenori, beneficiari direcți ai infrastructurii sportive reabilitate. -1 localitate beneficiară de infrastructura reabilitată;	Operațional și funcțional și se utilizează - Locație sportivă (teren de fotbal 68X105 m) cu menire socială construită. Finalizat - auditat/vizitat
3	Extinderea grupelor de creșă publice în grădinițele-creșă nr. 1 și nr. 2 din comuna Trușeni	Trușeni	2022-2023	325,6	322,10	3,50		Numărul de beneficiari direcți: 40 copii (vârsta 0-3 ani), 48 angajați; -1 localitate beneficiară de infrastructura reabilitată	Proiectul este operațional, se utilizează grupele de creșă. Finalizat - auditat/vizitat
4	Reconstrucția grupei creșă de la grădinița de copii nr. 2 „Florica” din satul Cojușna	Cojușna	2022-2023	511,1	440,00	71,10		Numărul de beneficiari direcți: 25 copii;16 angajați -1 localitate beneficiară de infrastructura reabilitată	Proiectul este operațional și funcțional. Finalizat - auditat/vizitat
5	Amenajarea terenurilor de agrement pentru copii și mături în comuna Chetrosu, Anenii Noi	Chetrosu	2023	567,70	450,00	117,70		Obiectivul - 2 terenuri de joacă și 2 terenuri de agrement amenajate; - 0,7 ha de teren public reabilitat;	Proiectul este operațional și funcțional. Finalizat - auditat/vizitat

6	Construcția instituției de educație timpurie cu o capacitate de 160 locuri în satul Bâc, comuna Bubuieci, municipiul Chișinău	Bubuieci	2022-2024	10.032,6	9.951,2	81,4		Obiectivul general al proiectului este îmbunătățirea calității infrastructurii de educație și asigurarea accesului la educație timpurie de calitate pentru copiii din com. Bubuieci. Indicatorii de rezultat sunt: 8047 locuitori (populația vizată); 160 copii încadrați în sistemul de educație preșcolară; 40 angajați (personal didactic și auxiliar angajat).	Nu au fost atinse integral obiectivele proiectului. Din indicatorii stabiliți în cererea de finanțare a fost atins parțial doar unul, și anume, a fost construită o instituție de educație timpurie, dar care în prezent nu este finalizată. Nefinalizat - auditat/vizitat
7	Educație sigură pentru copiii din Grădinița nr.3 „Mugurașii” din s. Peresecina	Peresecina	2022-2024	529,8	450,0	79,8		Obiectivul general este sporirea gradului de securitate și siguranță a copiilor din Grădinița de copii nr. 3 „Mugurașii”. Indicatorii de rezultat care urmau a fi atinși la finalul implementării proiectului sunt: un dosar de proiect, un deviz de cheltuieli elaborat, teritoriu aferent grădiniței nr. 3 amenajat și în siguranță.	În urma implementării proiectului, a fost creat un mediu mai sigur pentru copiii preșcolari, au fost atinse atât obiectivele generale, cât și cele specifice. Astfel, de investiție beneficiază 190 copii și 42 angajați din instituție, precum și alte persoane din localitate. Finalizat - auditat/vizitat
8	Pentru un mediu ecologic curat și sat european amenajat!	Hâjdieni	2022-2024	509,6	450,0	59,6		Obiectivul general este creșterea nivelului de trai și satisfacție a locuitorilor satului Hâjdieni, prin amenajarea unui parc de agrement din localitate cu suprafața de 5670 m ² , creând condiții prielnice de petrecere a timpului liber. Indicatorii de rezultat care urmau a fi atinși la finalul implementării proiectului sunt 3765 beneficiari direcți ai serviciului social: parc local.	Urmare a implementării proiectului, au fost atinse atât obiectivele generale, cât și cele specifice. Bunul creat funcționează și este sustenabil. Finalizat - auditat/vizitat
Total:				35.954,3	29.494,3	6.460,0	-		

Măsura 2.4. Restaurarea/reabilitarea/reconstituirea/conservarea monumentelor/structurilor istorice specifice pentru arhitectura rurală tradițională într-o anumită zonă, destinate unor scopuri publice, inclusiv monumente de for public

1	Dotarea și amenajarea scenei din sala de concert a Palatului de Cultură „Ion Furnică” din satul Manta, r. Cahul	Sud	2023	487,20	450,00	37,20		1 instituție culturală (palat de cultură), dotată; - 1 sistem de iluminat scenic instalat; - 1 cortină scenică, cu deschidere verticală amenajată. Numărul de beneficiari finali: 4100 locuitori, inclusiv 586 copii.	Proiectul este operațional și funcțional. Finalizat - auditat/vizitat
Total:				487,20	450,00	37,20			

Domeniul de intervenție 3. COFINANȚAREA PROIECTELOR IMPLEMENTATE DIN SURSELE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ

Măsura 3.1. Creșterea capacităților de valorificare a surselor de finanțare a proiectelor investiționale finanțate alocate din sursele partenerilor de dezvoltare

1	Construcția și amenajarea parcului cu teatru de vară și havuz din comuna Băcioi. Obiectiv de intervenție M-2.3	Băcioi	2022/2023	18.048,30	4.000.00	14048.3		1 Parc public modern cu S=1,36 ha: teatru de vară 13,45x 13,45, havuz, Skeitparc 18,5x 35,93m ² , teren de joacă pentru copii, amenajat, utilat. Acces îmbunătățit pentru 10828 locuitori, 4500 gospodării, beneficiari direcți ai infrastructurii culturale reabilitate.	Proiectul este operațional și funcțional. Teatrul de vară și havuzul se utilizează sezonul, pe perioada de iarnă este conservat. Finalizat - auditat/vizitat
	Total:			18.048,30	4.000.00	14.048,30	0,00		
	Total pe măsuri:			192.950,80	134.390,10	31.254,70	27.306,00		

Sursă: Realizat de echipa de audit urmare a vizitelor în teren.